

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE GÖRÜŞ GELİŞTİRME TEKNİĞİNİN
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA ETKİSİ**

Şahin ÇELİK
Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Doç. Dr. Faruk Kaya

AĞRI-2017
(Her Hakkı Saklıdır)

T.C

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE GÖRÜŞ GELİŞTİRME
TEKNİĞİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şahin ÇELİK

TEZ YÖNETİCİSİ

Doç. Dr. Faruk KAYA

AĞRI-2017

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Faruk KAYA danışmanlığında, Şahin ÇELİK tarafından hazırlanan bu çalışma ..12../10../2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. İlköğretim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Faruk KAYA

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Suat POLAT

İmza:

İmza:

İmza:

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun 13.10.2017 tarih ve 2017. 53-10 nolu kararı ile onaylanmıştır.

13.10.2017

Doç. Dr. Faruk KAYA
Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**Sosyal Bilgiler Öğretiminde Görüş Geliştirme Tekniğinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi**“ adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin bir yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

12.10.2017

Şahin ÇELİK

ÖZET
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE GÖRÜŞ GELİŞTİRME TEKNİĞİNİN
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA ETKİSİ

Tezi Hazırlayan: Şahin Çelik

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Faruk KAYA

2017, 116 sayfa + xiv

Jüri Başkanı: Zekerya AKKUŞ

Jüri: Doç. Dr. Faruk KAYA

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Suat POLAT

Bu araştırmanın temel amacı Sosyal Bilgiler öğretiminde görüş geliştirme tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini incelemektir.

Araştırmanın bağımsız değişkenini görüş geliştirme tekniği ve klasik öğretim uygulamaları, bağımlı değişkenini ise öğrencilerin akademik başarıları oluşturmaktadır

Araştırmanın deney ve kontrol gruplarını, Ağrı ili Patnos ilçesi İMKB Ortaokulunun 2016-2017 eğitim öğretim yılındaki 6/B ve 6/A sınıflarında öğrenim gören 35'i kontrol grubu 35'i ise deney grubu olan ve akademik başarı olarak birbirine denk öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrenim ve araştırmaları her iki grupta da araştırmacı yürütmüştür.

Akademik başarı olarak birbirine denk olan kontrol ve deney gruplarına araştırma öncesi akademik başarıyı ölçen ön test ölçeği uygulanmış. Daha sonra beş hafta boyunca kontrol grubuna klasik öğretim yöntemiyle deney grubuna ise görüş geliştirme tekniğiyle ders süreci öğrenci merkezli olarak işlenmiştir. Ders süreci bittikten sonra her iki gruba akademik başarıyı ölçen son test uygulanmıştır.

Elde edilen veriler SPSS. 20.0 veri analiz programıyla incelenmiştir. Elde edilen veri sonuçlarına göre görüş geliştirme tekniğinin faydalı olduğu anlaşılmış ve deney grubu öğrencileri kontrol grubundaki öğrencilere göre daha başarılı olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Görüş Geliştirme, Ülkemiz ve Dünya, Saygı Duyma, Demokratik Ortam, Öğrenci Akademik Başarısı.

ABSTRACT
THE EFFECT OF PRODUCİNG AN IDEA TECHNIC ON STUDENTS
ACADEMIC ACHİEVEMENT AT TEACHİNG SOCIAL STUDİES

Şahin ÇELİK

Thesis Advisor: Associate Professor Faruk KAYA

2017, 116 page + xiv

Jury: Associate Professor Faruk KAYA

Associate Professor Zekerya AKKUŞ

Assistant Professor Suat POLAT

The main goal of this research is to analyze the effect of producing an idea technic on students academic achievement at Social Studies.

The independent variables of the research are "technique for producing idea" and "classical teaching method" The dependent variable of the research is academic achievements of the students. The research was designed as a pre-testing and post-testing.

Experiment and control groups of the research were created with 35 experiment and 35 control group students which were equal to each other in terms of academic success from B and A branches of Ağrı Patnos İMKB Secondary School, 6 th grade. Study and the research were carried out for both experiment and control groups by researcher.

Control and experiment groups, which were equal to each other in terms of academic success, were applied pre-test scale before the research in order to measure academic success. Then, control group was delivered lecture for five weeks in classical learning method whereas experimental group was delivered lectures in technique for producing idea depending on student's active role in the clasroom. Following the end of the process of lectures, post-test was applied to both groups.

The obtained data was examined through SPSS 20.0 data analyses program. According to the obtained results, it was comprehended that technique for producing idea was understood to be more beneficial and the experimental group students were more successful than the control group of students.

Key Words: Social Studies, Technique For Producing Idea, Our Country and the World, Different Opinions, Respecting, Democratic Environment, Student Academic Achievement.

ÖNSÖZ

Eğitim sistemi, her geen gn daha ok değişiyor ve gelişiyor. ağın ihtiyaçlarına cevap verebilmek için bu değişim ve gelişimin olmaması dşnlemez. lkeler de bu değişim seyri içerisinde eğitim politikalarını en güncel ve en verimli hale getirmek amacıyla adeta birbirleriyle yarışır hale gelmişlerdir. Ülkelerin ihtiyaçları olan bireylere ulaşmada gelişen ve değişen eğitimin gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Ülkemiz de çağın bu ihtiyaçlarını karşılamak için değişimi kavramaya çok önem vermiş ve bu vesileyledir ki değişik eğitim sistemlerine başvurmuştur.

Ülkemizde istenilen özelliklere sahip bireyler yetiştirilmesinde eğitimin en önemli görevlerinden birisini okullarda Sosyal Bilgiler dersi yerine getirmektedir. Sosyal Bilgiler dersi okullarda haklarını arayabilen, çevresine ve kendi yeterliliklerine duyarlı vatandaşlar yetiştirirken aynı zamanda başta vatan ve milletini seven, bayrak ve toprak sevgisini kutsal sayan değerleri de bireye aktararak hedeflenen davranışların bireye kazandırılmasında etkin rol oynamaktadır.

Sosyal Bilgiler ğretiminde görüş geliştirme tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin araştırıldığı bu çalışmada, öğrencilerin kendi düşüncelerini çekinmeden, korkmadan, başkasının düşüncelerine karşı nazik ve saygılı olmanın bilinci içerisinde, derse aktif katılarak yapılan öğrenmenin öğrencide anlamlı ve kalıcı öğrenmeleri etkileyip etkilemediği sorusunu cevaplamak için yapılmıştır.

Bu çalışmanın bütün aşamalarında desteklerini esirgemeyen, kıymetli deneyimlerini benimle paylaşan ve beni sürekli cesaretlendiren değerli danışmanım sayın **Doç. Dr. Faruk KAYA**'ya, çalışmamın başından sonuna kadar beni bu yolda her zaman destekleyen ve yapabileceğime beni inandıran değerli hocalarım **Yrd. Doç. Dr. İbrahim ÖZGÜL**'e, **Yrd. Doç. Dr. Ahmet EDİ**'ye, **Yrd. Doç. Dr. Suat POLAT**'a ve saygıdeğer meslektaşım **Ece MOLLAMEHMETOğLU**'na, çalışmamda emeği geçen herkese şükranlarımı borç bilirim.

Ağrı - 2017

şahin ÇELİK

Anneme ve Babama ithaf olunur...

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 3.1. Örneklem ve Kontrol Gruplu Ön Test-Son Test Desen.	53
Tablo 3.2. Araştırmanın Deneysel Deseni.....	54
Tablo 3.3. Çalışma Grubunu Oluşturan Öğrenciler ve Sınıflar.....	55
Tablo 3.4. Deney ve Kontrol Grubu Denek Sayı ve Yüzdeleri.....	56
Tablo 3.5. Deney ve Kontrol Grubu Cinsiyet Dağılımları.....	57
Tablo 3.6. Deney ve Kontrol Grubu Anne Eğitim Durumu Dağılımları.....	58
Tablo 3.7. Deney ve Kontrol Grubu Baba Eğitim Durumu Dağılımları.....	59
Tablo 3.8. Deney ve Kontrol Grubu Yerleşim Yerleri Dağılımları.....	60
Tablo 3.9. Kolmogrov Smirnov ve Shapiro Wilks Testi.....	62
Tablo 3.10. Konu Soru Sayıları Tablosu.....	63
Tablo 3.11. Teste Ait KR 20 KR 21 ve Cronbach's Alpha Verileri.....	64
Tablo 3.12. Araştırma İçin Oluşturulan Gruplar ve Konuları.....	65
Tablo 4.1. Deney ve Kontrol Grubu Ön Test Puan Ortalamaları.....	70
Tablo 4.2. Deney ve Kontrol Grubu Son Test Puan Ortalamaları.....	70
Tablo 4.3. Deney Grubu Ön Test Son Test Puan Ortalamaları.....	71
Tablo 4.4. Kontrol Grubu Ön Test Son Test Puan Ortalamaları.....	72
Tablo 4.5. Deney Grubu Cinsiyet ve Son Test Puan Ortalamaları.....	72
Tablo 4.6. Deney Grubu Cinsiyet ve Ön Test Puan Ortalamaları.....	73
Tablo 4.7. Kontrol Grubu Cinsiyet ve Son Test Puan Ortalamaları.....	73
Tablo 4.8. Kontrol Grubu Cinsiyet ve Ön Test Puan Ortalamaları.....	74
Tablo 4.9. Deney Grubu Anne Eğitim Durumu ve Son Test Puan Ortalamaları....	74
Tablo 4.10. Deney Grubu Anne Eğitim Durumu ve Ön Test Puan Ortalamaları....	75
Tablo 4.11. Deney Grubu Baba Eğitim Durumu ve Son Test Puan Ortalamaları...75	
Tablo 4.12. Deney Grubu Baba Eğitim Durumu ve Ön Test Puan Ortalamaları.....	76

Tablo 4.13. Kontrol Grubu Anne Eğitim Durumu ve Son Test Puan Ortalamaları...76	
Tablo 4.14. Kontrol Grubu Anne Eğitim Durumu ve Ön Test Puan Ortalamaları...77	
Tablo 4.15. Kontrol Grubu Baba Eğitim Durumu ve Son Test Puan Ortalamaları...77	
Tablo 4.16. Kontrol Grubu Baba Eğitim Durumu ve Ön Test Puan Ortalamaları....78	
Tablo 4.17. Deney Grubu Yerleşim Yeri ve Son Test Puan Ortalamaları.....78	
Tablo 4.18. Deney Grubu Yerleşim Yeri ve Ön Test Puan Ortalamaları.....79	
Tablo 4.19. Kontrol Grubu Yerleşim Yeri ve Son Test Puan Ortalamaları.....79	
Tablo 4.20. Kontrol Grubu Yerleşim Yeri ve Ön Test Puan Ortalamaları.....80	

GRAFİKLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Grafik 3.1. Deney ve Kontrol Grubu Yüzde Oranları.....	56
Grafik 3.2. Deney ve Kontrol Grubu Cinsiyet Dağılımı Yüzde Oranları.....	57
Grafik 3.3. Deney ve Kontrol Grubu Anne Eğitim Durumu Yüzde Oranları.....	58
Grafik 3.4. Deney ve Kontrol Grubu Baba Eğitim Durumu Yüzde Oranları.....	59
Grafik 3.5. Deney ve Kontrol Grubu Yerleşim Yeri Yüzde Oranları.....	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 2.1. Görüş Geliştirme Tekniği Örnek Etkinliği.....	44
Şekil 2.2. Görüş Geliştirme Tekniği Ders Planı Örneği.....	45

KISALTMALAR LİSTESİ

ÖT: Ön test

ST: Son test

%: Yüzde

S: Sayfa

N: Denek sayısı

Öz: Özet

P: Anlamlılık Düzeyi

Std: Standart sapma

Yy: Yüz yıl

D: Deney

K: Kontrol

R: Rastgele seçim

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

○₁: Ön Test

○₃: Son Test

Dk: Dakika

Bkz: Bakınız

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI	I
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ	V
TABLolar LİSTESİ	VII
GRAFİKLER LİSTESİ	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	X
KISALTMALAR LİSTESİ	XI
İÇİNDEKİLER	XII
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu	4
1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri.....	6
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Varsayımlar	10
1.5. Sınırlılıklar	10
1.6. Tanımlar	11
İKİNCİ BÖLÜM	13
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	13
2.1. Eğitim ve Önemi.....	13
2.1.1. Eğitim	13
2.1.2. Eğitim ve İnsan	14
2.1.3. Eğitim ve Kültür.....	16
2.1.4. Eğitim ve Öğrenme-Öğretme.....	18
2.1.5. Eğitim Okul ve Öğretmen	20
2.2. Sosyal Bilgiler ve Önemi	22
2.2.1 Eğitim ve Öğretimde Sosyal Bilimler.....	22
2.2.2. Eğitim ve Öğretimde Sosyal Bilgiler	23

2.2.3. Sosyal Bilgilerin Amaç ve Önemi.....	25
2.2.4. Ülkemizde Sosyal Bilgiler	29
2.2.5. İlköğretim Kademesinde Sosyal Bilgiler	31
2.3. Eğitim ve Öğretimde Strateji Yöntem ve Teknikler	32
2.3.1. Eğitim ve Öğretimde Strateji Yöntem ve Tekniklerin Önemi	33
2.3.2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Strateji, Yöntem ve Tekniklerin Önemi	36
2.3.3. Görüş Geliştirme Tekniği ve Kullanımı.....	40
2.3.4. Görüş Geliştirme Tekniğinin Sosyal Bilgiler Dersine Katkıları	48
2.4. İlgili Yayın ve Araştırmalar	50
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	53
3. YÖNTEM	53
3.1. Araştırmanın Modeli	53
3.2. Çalışma Grubu	55
3.3. Değişkenler	61
3.3.1. Bağımsız Değişken.....	61
3.3.2. Bağımlı Değişkenler	61
3.4. Veri Toplama Araçları	61
3.4.1. Normallik Varsayımı.....	62
3.4.2. Sosyal Bilgiler Başarı Testi.....	62
3.4.3. Güvenirlik Analizi.....	63
3.5. Veri Toplama Süreci	64
3.5.1. Deney ve Kontrol Grubu İşlem Süreci.....	64
3.6. Verilerin Analizi.....	68
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	69
4. BULGULAR VE YORUMLAR	69
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	69
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	70
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	71
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	71
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	72
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	73
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	74

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	76
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	78
4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular	79
BEŞİNCİ BÖLÜM	81
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	81
5.1. Sonuçlar	81
5.2. Öneriler	82
KAYNAKÇA	84
EKLER	87
ÖZGEÇMİŞ	116

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Milletler tarih boyunca kendi gelenek, görenek ve savundukları yaşam felsefesine göre, ihtiyaç duydukları bireyleri yetiştirmek ve bu bireyleri bilgiyle donatmak için verimli eğitim çabası içerisine girmişlerdir.

Eğitim çabalarının genel amacı, kuşkusuz yetişmekte olan çocukların ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmektir. Bu uyumun gerçekleştirilmesi için, bireylerin yatkınlık ve yetileri, eğitim yolu ile en son sınırına kadar geliştirilir ve insan davranışları, milli eğitimin amaçları doğrultusunda değiştirilir (İstemil, 2011, s. 11).

Yaşanılan çağda bireyden, bilgiye odaklı bir yaşamı öğrenme, analitik düşünme, sentez yapabilme, sorunları çözme ve etkili iletişim kurma gibi becerilere sahip olması beklenmektedir. Hızla çoğalan bilgi karşısında, her şeyi bilmek yerine, hangi bilgiyi nereden ve nasıl sağlayacağını bilen, seçici davranan, yani öğrenmeyi öğrenen insana gereksinim duyulmaktadır (Alkan, 2009, s. 1). Bunların yanında bilgiyi kendine göre özümseyen, bilgi hazinesine kaydeden ve bunları gerektiğinde kullanabilen bireylere ihtiyaç her geçen gün artmaktadır.

İçinde yaşadığımız çağ, gelişen ve değişen bilginin yanı sıra, bu bilginin kalıcılığına dayanan bir çağdır. “Öğrenmeyi öğrenme” kuralını temel alan, aktif katılıma dayalı kendini ihtiyaçlara göre yenileyen, insan tipini topluma kazandırmanın önemli olduğunun milletler tarafından önemsendiği bilimsel ve teknolojik zaman diliminde yaşıyoruz.

Eğitim, içinde yaşadığı çağa uyum sağlayabilen bir yapıya sahiptir. Çünkü kazandırılmak istenen hedef davranışların bireylere aktarılma yolu eğitimidir. Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1986, s.12).

Eğitim sisteminin güncel olması, bireyin ihtiyaçlarına cevap vermesi hem zor hem de maliyet gerektiren bir konudur. Ama gerek ülkemizde gerekse diğer ülkelerde bu maliyetlere ve zorluklara rağmen eğitime gerekli önem verilmeye çalışılmaktadır.

Ülkemizde özellikle 2000’li yıllardan sonra gelen yapılandırıcılık anlayışı, bireylerin başarısını arttırmak ve yaratıcı yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik açılımları ile eğitim ve ğretim süreçlerinin tümünü etkilemiştir. ğrenme ve öğretme etkinliklerinin öğrenen merkezli olduğunu söyleyen öğrenme sorumluluğunu öğrenenlere veren yzeyssel ve çok bilgi edinmenin yerine derin kavrama ve öz bilgi edinmenin esas olduğu yapılandırıcılık, bütün dünyada yoğun olarak kabul görmektedir (Erdoğan, 2009, s. 2).

Ülkemizde gerek eğitim felsefesi gerek müfredat her bireyin ayrı bir dünya olduğuna, herkesin anlama ve anlamlandırma özelliklerinin farklı olduğuna inanır ve bu temel üzerine kurulan sisteme göre işler. Bu bağlamda okullarımızda ve sınıflarımızda öğrencilerin derse aktif katıldığı, duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade ettiği, kendi bilgilerini oluşturduğu, ğretmen rehberliğinde, ilgisinin olduğu alanlara yönlendirildiği sistem olan yapılandırıcılıkta, bilginin kaynağına bireyin kendisi ulaştığı anlayış mevcuttur. Okutulan dersler bireye tamamen ezberletmek yerine kendi öz benliğinde bilgiyi oluşturmasını, bunu bir rehberle birlikte yaşama aktarmasını ve problem çözmesini esas alır. Okul birey için sadece etrafı duvarlarla çevrili olan ve bilgilerin klasik yöntemle aktarıldığı bir yer değil, bu bilgileri bireyin öğrenme şekillerine göre almasını sağlayan, bu bilgilere önem verip özümsemesine vesile olan, aynı zamanda bireyin sosyal, psikolojik, devinişsel ve zihinsel gelişimine yardımcı olacak bir yapı özelliği de göstermelidir. Günümüzde teknolojinin de bütünleştiği okullar ve sınıflar bireylerin özelliklerine hitap ederek ona kendini değerli hissetmesini sağlar ve gerekli olan hedef davranışlara ulaştırarak da milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirmiş olur.

Öğrenciler sınıf içerisinde derse aktif katılım sağladıklarında bilginin kalıcılığında ve kullanılmasında kayda değer bir gelişim olmaktadır. Çünkü yaparak ve yaşayarak oluşturulan bilgilerin klasik yöntemle elde edilen bilgilerden daha çok hafızada kaldığı ve bellekten istenildiğinde geri geldiği birçok araştırmada sabittir.

Bu nedenle bilginin kalıcılığında aktif öğrenmeye özen gösterilmelidir. Aktif öğrenmeye gereken hassasiyeti gösterecek olan eğitim ve öğretim paydaşlarından en önemlilerinden biri de öğretmenlerdir. Öğretmen; öğretmenliğin kuramsal bilgi temelini işe koşarak bireyin davranışlarında hem bireyin hem de toplumun yaşamına kalite katacak değişimlerin oluşmasına kılavuzluk eden kişidir (Sönmez vd. 2007, s. 282). Öğretmenler sınıfta birbirinden farklı, aktif yöntem ve teknik kullanarak bilgilerin kalıcılığını sağlayabilir ve bu bilgilerin öğrenci tarafından alınıp kullanılmasına yardımcı olabilir.

Öğretim yolunda en temel adım, öğrencilerin öğrenme isteğine sahip olmasıdır. Günümüzde öğretim süreçleri öğrenciye sorumluluk yükleyerek sınıf içi etkinliklerde çift yönlülüğü, grupla çalışmayı, olayların öğretmen ve öğrencilere dramatizasyonunu ve en önemlisi öğrenciye ortamın işlevsel bir öğesi olduğunu hissettirebilmeyi gerektirmektedir (Yiğit vd. 2008).

Öğrenci aktif öğrenme sürecinin içerisindeyken hedefe ulaşan derslerden biride Sosyal Bilgilerdir. Öztürk, Keskin, ve Otluoğlu' na göre, Sosyal Bilgiler öğretimi, yapılandırmacı anlayışa uygun düzenlenmiş programlarla sürdürülmektedir. Bireyi merkeze alma, öğrenmeyi öğrenme ilkesi önemlidir.

Bireyleri hedefe ulaştırmada önemli yöntem ve teknikler vardır. Bu yöntem ve tekniklerden biri olan “Görüş Geliştirme Tekniği” öğrenciye aktif bir rol biçen, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayıp, onların bilgilerini anlama, değiştirme, başkalarının bilgilerine ve düşüncelerine saygı duyma gibi beceriler kazandırıp daha özgün ve eleştirel bir bakış açısı kazandırma amacı taşır. Çünkü eleştirel bakış açısı yeni fikirlerin oluşumunu cesaretlendirir. Tartışmaları analiz etmede, ayrıntılı anlamlar meydana getirmede ve onları yorumlamada, gelişmeye uyum sağlamada, mantıksal sebep örnekleri ve varsayımları anlamada eleştirel düşünme becerisi kullanılır (Turan, Sünbül, Akdağ, 2009).

Görülmektedir ki genel anlamıyla eğitim sistemimizin başarıya ulaşmasında, verimin alınıp kalıcı öğrenmelerin sağlanmasının yanı sıra, kalıcı öğrenmelerin sağlanabilmesinde yöntem ve tekniklerin seçimi ve uygun şartlarda kullanımı çok önemlidir. Eğitim sistemimizde bu ihtiyaçlara cevap verebilecek öğretim yöntem ve

teknikleri mevcuttur. Bu öğretim yöntem ve tekniklerden birisi de görüş geliştirme tekniğidir.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

İleri medeniyetlerde güç artık kitapta var olan bilgileri aktarmaktan çok bilgiyi oluşturmaktan geçer. Küreselleşen dünyada bilgi artık sabit kalmıyor ve her geçen gün değişebiliyor. Bugün problemi çözmeye işe yarayan bilgi yarın problemin çözülmesinde yeterince etkili olamayabiliyor. Bu sebeptendir ki bilgiyi oluşturmak önemsenmiş ve oluşturulan bilgilerin problem durumlarına yansıtılması eğitim için temel amaç haline gelmiştir. Okullarda var olmuş olan geleneksel eğitim yöntemlerinde, birey kendisine verilen bilgilerin bazılarını ister işe yarasın isterse de işe yaramasın alıyor ve bu bilgileri etkili bir şekilde yaşam problemlerine yansıtıyordu. Ama günümüz eğitim sisteminde birey bilgiyi kendisi oluşturmaktadır ve bilginin kaynağına kendisi ulaşmaktadır. Bu bağlamda artık bilim ve teknolojiyi etkin kullanabilen, hak ve sorumluluklarının farkında olabilen, karşılaştığı problemler karşısında yeni fikirler üretebilen, düşünme yeteneği gelişmiş, analiz, sentez ve değerlendirme yapabilen, başarısını istediği düzeye yükseltebilen, bilgiye ve onun kaynağına ulaşmayı hızlı ve kolayca yapabilen bireyler yetişmektedir.

Ülkemiz eğitim sisteminde Sosyal Bilgiler dersi, tarih ve kültürümüzü anlamada, yaşadığımız çevreyi tanımada, toplum içindeki rol ve davranışlarımızın nasıl olması gerektiğini kavramada, temel yasa ve kanunları bilmede, etkin vatandaş olmanın gerekliliklerini kişisel özellikleriyle bütünleştirmede en önemli yapı taşlarından biri haline gelmiştir. Sosyal Bilgiler 2000’li yıllarda değişen müfredatıyla bireyi esas alan, kendi gelişim seyri içerisinde bireysel farklılıklara değer veren yeni bir program haline gelmiştir. Sosyal Bilgiler sadece coğrafi terimlerin ve tarihlerin öğretildiği bir bilgi harmanlamasından ziyade, gerçek hayatla bütünleşmiş ve bu bilgi kümesinden öğrencinin kendisinin işine yarayacak bilgileri aldığı bir müfredat haline dönüşmüştür.

Sosyal Bilgiler ihtiyaçlar doğrultusunda dünyada yaşanan gelişmelere uyumlu olarak, öğretim programlarında yeni yaklaşımla dikkat çeker duruma gelmiştir. Bu nedenle program, tümüyle davranışçı yaklaşımlardan öte, bilginin taşıdığı değeri ve

bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşım doğrultusunda yapılandırmayı önemseyen bir gelişim göstermektedir. Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, dolayısıyla etkinlik merkezli, Sosyal Bilgiler açısından, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır (Akdağ, 2009, s. 17).

Sosyal Bilgiler dersinde tüm bu özellikler bireye kazandırılırken, aynı zamanda öğrencilere birtakım becerilerin kazandırılması da amaçlanmıştır. Bunlar eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, iletişim ve duygudaşlık becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, girişimcilik becerisi, Türkçeyi doğru ve etkin kullanma becerisi, gözlem becerisi, mekânı algılama becerisi, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi, değişim ve sürekliliği algılama becerisi, sosyal katılım becerisi gibi özellikler de bireye kazandırılmaktadır (Öcal, 2009, s.264-265).

Bu özellikleri bireye kazandırırken öğrencilerin seviyesine en uygun şekilde dersi anlatmak ve dersi öğrencinin anlayacağı seviyeye indirmek hem zor hem de meşakkatli bir iştir. Ama öğrencinin anlayacağı ve derse aktif katılıp kendi bilgisini oluşturduğu bir yöntem seçilirse, öğrenci hem verilmek istenen hedef kazanımlara ulaşacak bunun yanı sıra bilgisini oluşturacak hem de programda verilmek istenen örtük amaçları da alabilecektir.

Görüş geliştirme tekniği ile öğrenciler Sosyal Bilgiler dersini kendi sorumluluklarının farkında olarak eğlenceli bir biçimde hem işleyip hem de kavrayabilirler. Bu bağlamda düşünüldüğünde Sosyal Bilgilerin anlatımında görüş geliştirme tekniği önemli bir yer kaplamalıdır. Çünkü Gardner'in çoklu zekâ kuramına göre bireyler ne kadar öğrenme faaliyetlerinin içerisine duyu organlarını katarlarsa öğrenmeler o kadar etkili ve kalıcı olabilmektedir. Görüş geliştirme tekniğiyle öğrenciler işe koşulmuş birbirinden farklı ders materyallerinden, seviyesine ve hazırbulunuşluğuna uygun olanı seçip, kendi bilgisini oluşturabilecektir. Böylece ders işleme somut bir hal alacak ve konunun kavranması kolaylaşmış olacaktır.

Sosyal Bilgilerin verilmek istenen amaçları ile görüş geliştirme tekniğinin derste kullanımı önemli bir uyumluluk göstermektedir. Çünkü Sosyal Bilgiler gerçek hayatla iç içe geçmiş bir derstir. Dolayısıyla çocukların öğrenme faaliyetlerinin içine girebileceği bir teknik daha çok başarı getirebilecektir. Fakat yapılan alanyazın taramalarında Sosyal Bilgiler dersinde görüş geliştirme tekniğinin pek uygulanmadığı hatta görüş geliştirme tekniğinin ülkemizde hak ettiği derecede ele alınmadığı görülmektedir.

Bu nedenle hem bu alandaki eksikliğe bir çözüm olması adına hem de tekniğin verimli kullanılıp öğrenci başarısını arttırmak amacıyla “Sosyal Bilgiler öğretiminde görüş geliştirme tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına ne derece etki edeceği? Araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri

Hedeflenen amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Ortaokul Sosyal Bilgiler dersinin “ülkemiz ve dünya” ünitesinde bulunan konuların öğretilmesinde, öğrencilerin derse aktif katılım sağlayacağı ve öğrenme etkinliklerinin öğrenci merkezli olacağı görüş geliştirme tekniğinin işe koşulacağı deney grubu ile klasik öğretim yöntemin uygulanacağı kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Ortaokul Sosyal Bilgiler dersinin “ülkemiz ve dünya” ünitesinde bulunan konuların öğretilmesinde, öğrencilerin derse aktif katılım sağlayacağı ve öğrenme etkinliklerinin öğrenci merkezli olacağı görüş geliştirme tekniğinin işe koşulacağı deney grubu ile klasik öğretim yöntemin uygulanacağı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Ortaokul Sosyal Bilgiler dersinin “ülkemiz ve dünya” ünitesinde bulunan konuların öğretilmesinde, öğrenen merkezli olan görüş geliştirme tekniğinin uygulanacağı deney grubunun ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Ortaokul Sosyal Bilgiler dersinin “ülkemiz ve dünya” ünitesinde bulunan konuların öğretilmesinde, klasik öğretim yönteminin uygulanacağı kontrol

grubunun ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5. Deney grubunda bulunan öğrencilerin cinsiyet özellikleri ile ön test son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin cinsiyet özellikleri ile ön test son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
7. Deney grubunda bulunan öğrencilerin anne- baba eğitim durumları ile ön test son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
8. Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin anne- baba eğitim durumları ile ön test son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
9. Deney grubunda bulunan öğrencilerin ikamet ettiği yer ile (köy, şehir) ön test son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
10. Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ikamet ettiği yer ile (köy, şehir) ön test son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacı, Sosyal Bilgiler öğretiminde görüş geliştirme tekniğinin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde bir etkiye sahip olup olmadığını tespit etmektir.

Öğrenme-öğretme ortamlarında klasik davranışçı ekol'ün yerini yapılandırmacı öğrenme anlayışı aldı. Artık öğrenciler sınıfta tek bir yere sabitlenip kalmayacak, Dersleri ezberleyip sadece değerlendirme tutanaklarına yazmayacak, kendi öğrenme yolunu seçecek, öğretmenin rehberliğinde hazırbulunuşluğuna göre öğrenme sürecine katılacak ve seviyesine göre özümsemiş bilgileri kendine uyarlayabilecektir.

Öğrenme-öğretme ortamlarında öğrencinin aktif katılımı olduğunda öğrencilerde etkili öğrenme düzeyi ve derse aktif katılım için istekli olma hali meydana gelir. Bunlarda öğrencilerin hedeflenen davranışları almasında ve özümsemişinde büyük katkı sağlamış olur. görüş geliştirme tekniği bu amaçla hizmet eden bir yöntemdir. Zaten sınıf içi etkileşimi, öğrenme yaşantılarının kazanılmasında ve öğretim hizmetinin niteliğinin artırılmasında en önemli faktörlerden biridir.

Sınıf atmosferi öğretmenden öğretmene değişiklik göstermektedir. Bu genelde öğretmenin seçtiği yöntem ve tekniğe göre değişebilmektedir. Çünkü öğrencinin aktif katılımına dayanan bir yöntem teknik yahut daha geniş bir biçim olarak stratejiyi benimsemiş bir öğretmenin ve öğrencilerin sahip olacağı sınıf atmosferi olumlu, öğrenilebilen ve etkileşime açık bir haldeyken; öğrenme, yöntem ve tekniklerini düz ve klasik yönetime göre belirlemiş bir öğretmenin oluşturabileceği sınıf atmosferi ise genelde etkileşime kapalı, ezbere öğrenmenin hâkim olduğu ve her öğrencinin elinde bir saat taşıdığı bir ortam olacaktır (Demirel, 2012, s.195).

Günümüzde öğrencilerin derse adapte olmalarını sağlamak ve onlara okulu, sınıfı sevdirmek her öğretmenin kazanması gereken meslek özelliklerindedir. Birey kendini değerli hissettiği, sözüne değer verildiği, etkin ve işe yarar olduğunu düşündüğü yerde mutlu olur ve o yerin kurallarını benimser. Öğrencilere okulu, sınıfı kitapları sevdirmek için temel görev ve sorumluluklar bağlamında onlara hak ettiği başarılar kazandırıp, öğrenme-öğretme sürecinde öz yeterliliklerini arttıracak bir ortam oluşturmak gerekmektedir.

Bu araştırmamız olumlu sınıf şartlarının taşınması gereken özelliklerin ne olduğuna katkı sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. görüş geliştirme tekniğini araştırmamızdaki amaç, öğretmen ve öğrencilerin pozitif sınıf ortamına uyum sağlamış, hem eğlenmenin hem öğrenmenin bilgisine adapte olmuş bir sürece katkı sağlamaktır. Çünkü görüş geliştirme tekniğiyle öğrenci bizzat derse aktif katılım sağlayacak, öğretmen rehber rolünü yerine getirme sorumluluğunun farkında olacak, farklı, etkileşime açık, yaşantıları ve düşünceleri değiştirmenin olumsuz karşılanmadığı bir sınıf ile öğrenme ve öğretme süreci daha eğlenceli ve bilgiye dayalı geçecektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmada gerek Sosyal Bilgilerin tarihçesine gerek ülkemizde hangi aşamalardan geçtiğine değinilmiştir. Bunun yanı sıra araştırmamızda ayrıntılı olarak doğru yöntemin seçiminde dikkat edilmesi gereken özelliklere yer verilmiştir. Eğitimin temel amacı olan bireylere verilmek istenen hedeflerin en kısa ve en anlamlı nasıl olur? Kuralından hareketle yapılması gerekenler üzerinde durulmuştur.

Çağdaş bilime ve insan haklarına dayalı, özgürlükçü, demokrat, laik ve ulusal kültür birikiminden faydalanarak evrensel ulaşan eğitim ve öğretim uygulamalarında Sosyal Bilgiler öğretimi önemli ve belirleyici bir rol oynamaktadır. Özellikle öğrencilere asgari genel kültür vererek onlara kişi sorunlarını, toplum sorunlarını tanıtmaya ve bu sorunlara çözüm yolları arama, yurdun ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma gücü kazandırmayı amaçlayan Sosyal Bilgiler dersinin işlevleri yaşamsal bir öneme sahiptir. Sosyal Bilgiler dersiyle öğrenciler çevresinde, ülkesinde ve dünyadaki gelişmeleri takip ederek kendi dışındaki dünyanın varlığını tanıyarak onlara saygı duymayı öğrenecektir. Bu da öğrencideki demokratik tutumun gelişmesine katkı sağlayacaktır (Erdoğan, 2009, s. 9-10).

Bu bağlamda yapılacak araştırmanın şu hususlara katkıda bulunup gelişmelerini sağlayacaktır.

- Sosyal Bilgiler dersinin görüş geliştirme tekniğiyle işlenip, daha kalıcı anlamalara ve analizlere katkı sağlamak.
- Sosyal Bilgilerin oluşturmak istediği vatandaş tipinin oluşturulmasında görüş geliştirme tekniğinin özelliklerinden yararlanmak.
- Küreselleşen ve gelişen dünyaya karşın öğrencilere farklı düşünme özellikleri kazandırmak.
- Etkili ve kalıcı öğrenmede öğrencilerin bizzat rol almasını sağlayarak, bilgilerini oluşturmayı sağlamak.
- Demokrasi bilinci çerçevesinde başkalarının görüşlerine saygı duyan bireyin özelliklerinden hareketle, kendi düşünce yapısını oluşturmasına katkıda bulunmak.
- Sosyal Bilgiler dersinde öğretmene yardımcı olmak ve öğrencileri hem eğlenceli hem de kalıcı öğrenmelerine katkı sağlayacak ortam oluşturmak.
- Sosyal Bilgiler dersi için görüş geliştirme tekniğinin önemini ortaya koymak.
- Müfredatta görüş geliştirmenin hak ettiği yere gelmesine yardımcı olmak.

- Farklı düşüncelere saygı duymanın gerekliliklerini ve bunu nasıl yapılması gerektiğini ortaya koymak ve bu alanda başvurulacak bir araştırmanın oluşmasına katkı sağlamak.
- Bir sorunun çözümünde bir tane yolun olmadığı bireylere göre farklı yolların olduğunu bilen, davranış özelliklerinin oluşmasına katkı sağlamak.
- Birinci bağlamda Sosyal Bilgiler dersinde diğer bağlamda ise müfredattaki diğer derslerin öğretiminde klasik ve ezbere yönlendiren tekniklerin yerine hem öğretmeni hem de öğrenciyi aktif kılan yöntem ve tekniklerin kullanılmasına katkıda bulunmak.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada şu varsayımlar üzerinde durulmuştur:

1. Araştırmanın deneysel işlem sürecinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kontrol altına alınmayan dış etkenlerden aynı derecede etkilendikleri varsayılmaktadır.
2. Veri toplamak amacıyla kullanılan araçların geçerlilik ve güvenilirliklerinin anlamlı olduğu varsayılmaktadır.
3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin okul dışı zamanlarda birbirlerini arayıp deneysel süreç hakkında bilgilendirmedikleri varsayılmaktadır.
4. Ön test ve son testlere cevap veren öğrencilerin cevaplama samimi oldukları varsayılmaktadır.
5. Örneklemin araştırma evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.
6. Kullanılan yöntem ve tekniklerin amaca ve içeriğe uygun olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma sonuçları:

1. 2016-2017 eğitim öğretim yılıyla,
2. Ağrı ili Patnos ilçesindeki, İMKB ortaokulunun 6. sınıfının farklı şubelerinde öğrenim gören deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerle,

3. Araştırma için kullanılan başarı testinde bulunan soruların sadece ilgili kazanımlara yönelik olmasıyla,
 4. Deney sürecinde, ilköğretim programında yer alan Sosyal Bilgiler dersi programının 6. sınıf öğrencileri için ön gördüğü kazanımlarla,
 5. Araştırma için oluşturulan eğitim ve öğretim materyalleriyle,
 6. Ölçekten elde edilen verilerle,
- Sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.” Bu tanımdaki istendik sözcüğü söz konusu değişimin önceden tasarlandığını göstermek, kasıt sözcüğü de önceden tasarlanmış bir değişikliği sadece bir tesadüf eseri olarak meydana getiren ve belki farkında bile olunmadan durumları dışarda tutmak için kullanılmıştır (Şahin, 2007, s. 11-12).

Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilgiler teriminin kısa ve herkes tarafından kabul edilebilir bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Bunun en önemli nedeni, Sosyal Bilgilerin Sosyal Bilimlerin içinde yer alan farklı tanımlara sahip birçok disiplinden oluşmasıdır. ABD’de Sosyal Bilgiler eğitimi alanında en etkin kurumlardan biri olan *the National Council for the Social Studies* (NCSS)’e göre; “Sosyal Bilgiler terimi, Sosyal Bilim alanlarını, insan şeref ve haysiyetini korumak amacıyla oluşturulan demokratik bir toplumda bireyin rolünü inceleyen, sosyal olayları ve insan ilişkilerini irdeleyen faaliyet alanlarını kapsamaktadır (Öztürk, Keskin, Otluoğlu, 2014).

Görüş Geliştirme: Belirgin çelişkiler ve kutuplaşmış tutumlar içeren konuların öğretiminde, öğrencilerde görüş geliştirmek için kullanılan bir tartışma tekniğidir. Bu yönüyle görüş geliştirme tekniğinde ele alınacak konular mutlaka kabul edilebilir karşıt bakış açıları içermelidir. Bu tekniğin uygulanmasında da öğrencilerin aktif olmasına karşın öğretmene de büyük görevler düşmektedir. Öğretmenin, tartışılacak konuyu tekniğe uygun şekilde belirlemesi, sınıfta uygun ortamı oluşturması, öğrencilerin sınıf ortamında tartışmalarına imkan vermesi, görüş belirten

öğrencilerden nedenlerini istemesi, ama yanlı durmayıp hiçbir şekilde düşüncelerini eleştirmemesi gerekmektedir. Bu yönüyle bu tekniğin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenin tekniğin kullanılmasına hâkim olması gerekmektedir (Aykaç, 2014, s.212-213).

Klasik Eğitim Sistemi: Birlikte çalışmak üzere görevlendirilmiş öğrencilerden oluşan, bireysel değerlendirmenin ölçüt alındığı, güdü, paylaşma ve dayanışmanın çok az olduğu, bireyler arası rekabetin olduğu eğitim sistemidir (Yıldız, 1999, s. 159).

Yapılandırmacı Eğitim Sistemi: Bireysel bilişte oluşan öznel anlamların sosyo-kültürel bağlamda özneler arası süreçlerle yeniden oluşturulmasıdır. Anlamlıdır ve gerçek bir bağlamdan türer. Gerçek yaşam durumlarında ve bağlam merkezli zengin yaşantılar sayesinde kurulan özgün ilişkilerle oluşur (Yurdakul, 2011, s. 39).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim ve Önemi: Eğitimin öneminin kavranması için dünyada ve ülkemizde ne kadar önemsendiği, hangi görevleri yerine getirdiği gibi özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir.

2.1.1. Eğitim: Dünyada bulunan bütün milletlerin ve devletlerin eğitim adına istedikleri farklılık sergilemektedir. İşte bu yüzden bütün millet ve devletler kendi ihtiyaçlarına uygun eğitim ve öğretim planlamaları yapmışlardır. Ama buna rağmen yine de istenilen bütün beklentilerin eğitime yansıtılması neredeyse imkânsızdır. Devletler ve milletler kendileri için önemli özellikleri eğitime yansıtmak koşuluyla beklentileri karşılama yoluna gitmişlerdir. Her ülkede programa yansıtılmış eğitim tanımları değişkenlik göstermiştir. Bu değişkenliklerin sebebi bazen ihtiyaçlar, bazen örf-adetler, bazen sosyal birikimdir. Bizim ülkemizde de eğitimin içine konulacağı ve bütün eğitimcilerin hemfikir olacağı bir tanım görülmemiştir (Doğanay, 2014, s. 2).

Bazen eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik yönde değişiklik oluşturma süreci olarak adlandırılırken bazen bireyin öğrendiği bir davranışı yapabilir dereceye gelmesi olarak adlandırılmıştır. Ama daha geniş bir tanımlama yapılacaksa eğitim; bireyin yaşam için sahip olması gereken davranışları kazandığı ve bu davranışların kazanılmasında kendine göre aktif rol aldığı, hayat boyunca devam eden bir süreçtir. Yani bu süreç sonunda birey öğrendiklerini hayatına uygular. Elde ettiği yeni değişimler sayesinde kişi yenileşmenin içine girmiş ve sonunda somut bir ürün elde etmiştir. Bu somut ürünü de hayatına uygulamış ve insanların göreceği şekilde sergilemiştir (Taşpınar, 2015, s.1).

Ama bu davranış kısmı bazen bilişsel davranış bazen duyuşsal davranış bazen de psiko-motor davranış olarak karşımıza çıkmıştır. Eğer bireyin elde ettiği değişim zihinsel alanla ilgiliyse bilişsel davranış, eğer kişilik, karakter ya da tutumlarla ilgiliyse duyuşsal davranış, eğer becerilerle ilgili yapma ve hareket alanına giren bir

değişimse bu da psiko-motor davranışlar/değişimler kısmına girer. Böyle bir değişim sistemini içine alan eğitim ortamları bakımından da farklılık göstermektedir.

Formal eğitim; planlı, programlı, öğretmenler ve öğretiler tarafından planlanan, ele aldığı yerden sonuna kadar organizeli bir şekilde gerçekleşen, çoğunlukla okullarda sağlanan ve amacı bireylere olumlu davranış kazandırılması olan eğitimidir. Bunun yanı sıra amaçlı ve planlı olmayan, bulunduğu yere göre şekillenebilen, kişinin bulunduğu her ortamda gerçekleşebilen, yani hayatın her anında ve ortamında gerçekleşebilen bazen de istenmeyen davranışlar kazandıran eğitime ise informal eğitim denir (Taşpınar, 2015, s. 3).

Eğitim böyle geniş bir yelpazeye sahiptir. İnsanlar; informal eğitimi insanlık tarihi başladığından ve beraber yaşama geçildiğinden itibaren, ister bilerek ister farkında olmayarak informal eğitim sisteminin içinde olmuşlardır. İnsanlar birbirlerinin yanında, gerek kültürlerini gerek yaşam için öneme sahip bilgileri sistemli olmayan koşullarda da alabilir. İşte burada işe koşan eğitim türü informal eğitim türüdür. Informal eğitimde herkes birbirinden bir şeyler öğrenebilir ve bunu yaşamlarına aktarabilirler. Yukarıda değinildiği gibi formal eğitimde planlı, önceden hazırlanmış ortamlarda eğitim yapılırken, informal eğitimde ise planlı olmayan ve gelişigüzel ortamlar mevcuttur. Birey herhangi bir zaman ve mekânda öğrenme gerçekleştirebilir ve bunu yaşamına kolaylık sağlaması adına yansıtabilir. Kural ve planlılık mevcut değildir, istenilmeyen davranışların da öğrenilmesi söz konusu olmaktadır.

2.1.2. Eğitim ve İnsan: İnsan davranışlarını istendik yönde değiştirmek için planlanıp uygulanan açık bir sistemdir eğitim. Çünkü bireylerin mevcut koşullarda var olan davranış ve bilgileri yeterli görülüyor ve ihtiyaç duyulan istendik davranışların hepsini bireye yüklemek için işe koyuluyor. Böylece bireyler bulunduğu ortam ve zamana yabancılaşacak ve kendi başına yetecek kadar bilgi sahibi olacaklardır. Bu da eğitimin ana hedeflerinden biri olmuştur (Sönmez, 1997, s.13-14).

Eğitimde insan çok yönlü ele alınır. Bunlardan ilki insanın 23 çift kromozomdan oluşan canlı bir varlık olduğudur ancak insanı biyolojik bir varlık olarak diğer canlılardan ayıran en önemli nedenin ise düşünebilme yeteneğine sahip

olmasından kaynaklandığı vurgulanmaktadır. İşte burada kültür boyutu meydana gelmektedir. İnsanlar doğa ile iç içe girerek de kültür boyutunu oluşturmaktadır.

Diğer bir boyut olan insanların sosyal boyutu da insanların diğer insanlarla girdiği etkileşimler sonucu sosyalleşen bir birey olmasından kaynaklanan yönüdür (Demirel, 2012, s.6-7).

İnsanların bağımsız olarak hayatta kalabilmeleri için insanlar, toplumsal bir örüntünün parçası olmak durumundadırlar. Çünkü insanlar toplumun bir parçası olduktan sonra o toplumu anlayabilecek ve kendisini de o toplumun bir bireyi olarak görebilecektir. Bu aşamada kültür ve toplum ilişkisi devreye girmektedir. Toplular kendilerine ait olan duygu-düşünceleri ve ihtiyaçları insanlarına aktarabilmenin yolunun eğitimden geçtiğinin farkında olarak eğitimi, insanların kültürel ve sosyalleşme sürecini kavramada önemli bir unsur olarak görmüşlerdir. Bu eğitimle insanları toplumun bir parçası haline getirme işleminin daima devam edeceği ve hayat boyu bu döngünün sürekli gelişeceği bir gerçektir.

Sosyalleşme; bireyin kişisel bir kimlik duygusu kazanması, içinde bulunduğu kültürlerdeki insanların inançlarını ve bunlara göre davranması gerektiğini öğrenmesidir. Sosyalleşme yoluyla kendine yetemeyen çocuk şu ya da bu ölçüde daha bilgili olur. Bu yolla bireyler sadece değerleri, normları ve becerileri öğrenmekle kalmazlar, ayrıca kim olduklarını ve nereye ait olduklarını da öğrenirler. Kişiliğin temellerinin atılması ve temel sosyal becerilerin kazanılması erken çocukluk döneminde gerçekleşse de sosyalleşme yaşam boyu devam eder. Sosyalleşme toplumun kural ve geleneklerini öğrenme süreci olup, uymaya zorlama yoluyla da gerçekleştirilir. Yeni doğan bir bebek zamanla toplumun bir parçası olur ve ona uyum gösterir (Şahin, 2007, s. 6-7).

Toplumsallaşan birey yavaş yavaş toplumdan bağımsız hale gelerek kendi kimliğini ve kendi dünyasını, nereye gideceğini, nerede yemek yiyeceğini, kimlerle konuşacağını kendisi planlar. Önemli bir toplumsal yapı olan aileler de kişi için önem arz etmektedirler. Çünkü kişi ailesinden ve en yakın çevresinden öğrendiği bilgilerle dünyaya uyum sağlar ve kültürel iklime katılır. Yakın çevre ve arkadaş ilişkilerinde ise nasıl yaklaşması gerektiğinin farklı şekillerini görür. Birey bunların alt temelli bilgisel olgularını ise genelde okulda tanımlar.

Bütün bu bilgiler ışığında hem sosyal hem kültürel hem de biyolojik yönü olan insanlar, kendi toplumlarında örf ve adetlerinde yaşamak için gerekli olan bilgi, beceri ve ihtiyaçları yine o toplumun bireylerinden, yakın çevresinden ve ailesinden öğrenir. Bu öğrenmeler bazen kendiliğinden oluşurken bazen de planlı bir şekilde gerçekleşmiştir. Gerek planlı olsun gerekse gelişigüzel olsun ortada bir öğrenme ve yaşantıyı sürdürme durumu mevcut. İşte bireylerin yaşam boyu olan topluma uyum için öğrenme olgusunu gerçekleştiren sistem eğitimidir. Çünkü birey eğitim sayesinde topluma uyum sağlar, kültürlenmesini oluşturur aynı zamanda sosyalleşme seyrini devam ettirir.

2.1.3. Eğitim ve Kültür: Kişinin elde ettiği verileri toplumsal süreçte başarılı bir şekilde kullanması onun toplum tarafından sevilmesini sağlar ve toplumsal yapının içinde kendi dünyasını oluşturma fırsatı verir. Aksi yönde cereyan eden bir durumda birey toplumla bütünleşemez, toplumda neyin negatif neyin pozitif algı yarattığını bilemez bu yüzden birey yaşadığı yerin, toplumun tersi bir çizgi çizmiş olur.

Her ülkede, millette, toplumda yaşayış ve kültürler farklılık arz eder. Çünkü bunlar yaşanılan coğrafyaya, eğitim durumuna, var olan gelir durumuna göre değişmektedir. İşte bu tür faktörler de toplumların kültürlerini farklılaştırmıştır. Nitekim Avrupa'da yaşayan bir çocuğun; toplumda, ailede, dışarda, okulda sergileyecekleri tavır ve davranışlar, okulda alacağı kültürlenme ile Nijerya'da yaşayan bir çocuğun sergilediği tavır ve davranışlar bir olamaz. Bunun nedeni az önce saydığımız coğrafi etkenler, parasal faktörler ve var olan şartlardır. Bu yüzden bu ülkelerde bireye yüklenen amaç da ayrı olacaktır. Kültürlenme yapılan konulara verilen tepkiler, bireylerce her toplumun göreneklerine göre olacaktır.

Toplumsal gerçekler kültürlerin vazgeçilmezleridir. Toplumlar bu gerçeklere göre hareket ederler, bu gerçeklerinin bireyde de bulunması için çaba gösterirler. Toplumlar, var olan ve devam ettirilmek istenen bu kültürlerin bireye aktarılma süreçleri için bir sisteme ihtiyaç duymuşlardır. Eğitim bu sistemin genel adıdır. Topluluklar veya milletler kendi gelenek, görenek ve değerlerini kendilerinden sonra gelen bireylere aktarmak için eğitimi kullanmışlar ve kullanmaya da devam etmektedirler. Bu süreç yaşam boyu sürecek olan bir süreçtir. Toplumun ihtiyaç duyduğu gücün bireylerce kabul edilmesi, aktarılan bir zaman ve çalışmayı esas alır.

Bu çalışma ve süreç aktarma işi eğitimin kendisidir. Birey eğitim sayesinde yaşadığı kültürün özelliklerini tanıyacak, nerede ve nasıl davranması gerektiğini bilecek, olaylar ve olgular karşısında kültürüne has tepkiler verecek, kültürünün değerlerine, örf ve adetlerine değer verecek ve bunu kendisinden sonra gelecek olan kuşaklara da aktararak bu döngünün ömür boyu sürmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla eğitimin, kültürlerin aktarımında önemli bir rolünün olduğu tezi için olumlu bir çıktı olarak karşımıza çıkacaktır.

Biraz açmak gerekirse Türk eğitim sisteminden; öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak işlevi beklenmektedir, ABD’de ise eğitimden kültürün şu yönleri aktarılmak istenmiştir: Psikolojik iyi hali ve fiziksel gelişiminin sağlanması, sosyal ve duygusal gelişiminin sağlanması, her bireyde konuşma ve yazma yetisinin geliştirilmesi, günlük hayatta karşılaşılan problemlerin çözümüne ilişkin yöntem ve becerilerin kazandırılması amaçlanır. Eğitim sistemi böylece ülkelerin kültürel süreçlerini bireylere aktarmada önemli bir role sahiptir (Balcı, 2011, s. 3-32).

Endonezya’da eğitimle bireylere şu kültürel özellikler verilmek istenmektedir: Endonezya’nın milletine ve devletine yardımcı olan, Endonezya’nın kültürel mirasını koruyan, Endonezya’nın 21. yy’a ayak uydurabilmesi için bilimsel gelişmelere öncü olabilen, zihinsel, dini, ahlaki, fiziksel ve sosyal gelişimleri yakalayabilen vatandaşlar yetiştirilmek isteniyor. Japonya’da ise eğitim, şu millet kültürünü bireylere kazandırmak istiyor: Demokratik ve kültürel bir devlet yaratarak dünya barışına ve refahına katkıda bulunmak, barışsever Japon devletini ve toplumunu oluşturan halkı, zihinsel ve fiziksel olarak sağlam, gerçekçi ve adalet sever olgunluğa ulaştırmak, bireysel değerlere ve haklara saygınlık kazandırmak, çalışkan, sorumluluk duygusu yüksek ve bilinçli insanlar yetiştirmek, herkesin hür, demokratik ve açık fikirli insanlar olmasını sağlamak gibi amaçları vardır (Balcı, 2011, s. 141-366).

Görüldüğü gibi kültürler toplumdan topluma, milletten millete değişiklik arz etmektedir. Bu değişiklikler bazen ekonomik değerler, bazen dinsel değerler, bazen

kültürel değerler, bazen de evrensel değerlerden oluşmaktadır. Milletler bu önemsedikleri değerlerini, bireyelerine aktarmak için eğitim sistemine her zaman çok önem vermişlerdir. Çünkü bir devleti ya da bir milleti ayakta tutan onun kendisine ait değer yargılarıdır ve bu değer yargılarını ise bireyelerine verecek olan eğitim sistemleridir.

Özetlemek gerekirse; eğer gerçekleşen kültürleme, bireyelere zorla kabul ettirilmesi yönünde ise bu zoraki kültürlemeye girmektedir. Burada tek yönlü bir kültürleme söz konusudur. Eğer kültürel değerler bireyelere rastlantı yoluyla geçerse buna da gelişigüzel kültürleme diyoruz. Eğer kültürel değerler, bir planlamanın ürünü olarak belli bir yer ve zamanda yapıyorsa bu da kasıtlı kültürlemeye örnektir (Demirel, 2012, s. 8-9). Hangi kültürleme şekli olursa olsun hepsinde de eğitim vardır. Eğer bu eğitim farkında olarak yapılmışsa formal eğitim, farkında olmadan gelişigüzel yapılmışsa bu da informal eğitimin kapsamı içine girmektedir.

2.1.4. Eğitim ve Öğrenme-Öğretme: Öğrenme, kısa tabiri ile yaşantı ürünü ve kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlanmaktadır. Öğrenme yoluyla bireyelerin bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanması söz konusudur. Bu tanımda sözü edilen 'yaşantı ürünü' kavramı, kazanılan davranışın bireyin bizzat kendisinin katıldığı ortamlarda oluşabileceğini ifade etmektedir. 'Kalıcı izli davranış' ise kazanılan davranışın belirli bir sürekliliğinin/ kalıcılığının olmasını, bir başka deyişle ihtiyaç duyulduğunda öğrenilmiş davranışın sergilenmesini ifade etmektedir (Taşpınar, 2015, s. 9).

Öğrenme kişilerin yaşamlarında kolaylaştırıcı bir etkiye sahiptir. Kişi öğrendiği bilgileri yaşantısına aktararak daha etkin ve problemleri çözen bir birey haline gelir. Zaten hedef olarak kazandırılan veya örtük şekilde gerçekleşen öğrenmelerin tamamına yakınının amacı bireyin yaşamını kolaylaştırmak, toplumla ve yaşadığı çevreyle uyumunu sağlamak ve analitik düşünme yeteneğini geliştirmektir.

Bir başka bakış açısına göre ise eğitim kavramı ile öğrenme kavramının karıştırıldığı vurgulanarak öğrenme; bilgi edinme, bilgi kazanma, bilgiye sahip olma, bir davranışı yapabilecek seviyeye gelme olarak tanımlanmaktadır. Öğrenmede bir davranışın yapılması veya değiştirilmesi değil, kişinin bunların bilgisine sahip olması

söz konusu olduğunu belirten bu bakış açısı, konuyu şöyle bir örnekle açıklamaktadır. Trafik eğitimi alan bir birey kırmızı ışıkta durması gerektiğini bilebilir. Bu durum bireyin bu davranışı öğrendiğini gösterebilir. Ama kırmızı ışıkta yine de durmuyorsa, davranışı öğrenmiş olmasına rağmen, yeterince eğitilmemiş olarak yorumlanabilir. Bu nedenle öğrenme davranış için yetmez ve eğitimin yerine de geçmez, bir davranışa dönüşülmeden de işlevsellik kazanmaz. Yani öğrenme, bireyin eğitilmiş bir birey olarak kabul edilebilmesi için gerekli olan ve yaşamı boyunca bulunduğu her ortamda elde edebileceği bilişsel, duyuşsal, devinişsel davranışların alt yapısını oluşturan kazanımlardır. Bu kazanımların niteliği bireyin eğitim düzeyini ortaya koyar ve bunların kalıcılığı arttıkça davranışın yaşamda daha bilinçli kullanılması söz konusu olur (Taşpınar, 2015, s. 9).

Davranıştaki değişimin öğrenme olarak ele alınma sebebi kalıcı ve gözle görülür olmasıdır. Kişinin yaşantı kısmı da oldukça önemlidir. Çünkü kişi kendi öğrenmesini oluşturan temel faktör olduğu için öğrenme de onun yaşantısı sonucu olmalıdır. Buna karşın öğretmede ise kaynak ve alıcı gibi etmenler mevcuttur. Kaynaktan alma ve bunu kullanma durumu vardır. Kişi bu farklılaşma durumunu yaşamında kullanarak olay ve olgular arasındaki durumu çözer.

Bir davranışın öğrenme sayılabilmesi için:

- Davranışta bir değişme olmalıdır.
- Davranıştaki değişme kısmi olsa da kalıcı olmalıdır.
- Davranıştaki değişme kişinin yaşantısı sonucu elde edilebilen bir üründür.

Öğretme ise; bireyde öğrenmeyi başlatmak, harekete geçirmek ve desteklemek için tasarlanan etkinlikler kümesi olarak tanımlanmaktadır. Glasser ise öğretmeyi; açıklama, model olma gibi yöntemler yoluyla, bilgiyi yaşamlarına şimdi ya da ileride kalite katması için edinmek isteyen kişilere verme süreci olarak tanımlamaktadır. Bireylerin davranışlarında hem kendi yaşantısına hem de toplumun yaşantısına kalite katacak farklılaşmaları meydana getirmek için gerçekleştirilen etkinliklerin tümü “öğretme” olarak tanımlanmaktadır (Şahin, 2007, s. 18-19).

Gerek bireylere kalıcı yaşantı ürünü davranışlar kazandırmak, gerekse de bireyde öğrenmenin başlatılması olan öğretme sürecini aktif hale getirmek için, eğitim vazgeçilmez bir unsurdur. Mesela öğrenme için bir öğretmenin rol aldığını varsayalım; o öğretmen, öğrenmeyi öğrencide meydana getirmek için bir çaba sarf edecek ve öğrenciye belli bir davranış kazandırdıktan sonra öğrenci öğretiler yoluyla yeni şeyler öğrenecektir.

Eğitim ve öğretim çoğu kez karıştırılsa da farklı özelliktedirler ama bir çarkın parçaları gibidirler. Eğitim olmadan öğrenme ve öğretme olamaz. Eğitim bireyde davranış değişikliği meydana getirme süreciyken, öğretim ise bu davranış değişikliğinin okulda, planlı ve programlı yapılması sürecidir. Eğitim her yerde ancak öğretim daha çok okulda yapılır. Eğitim süreci; çok boyutludur, sürekli, yaşam boyu devam eder ve yaşantılarla kazanılır. Zaman ve yer açısından sınırsızdır. Her şeyden önemli olarak da kültürü oluşturur. Öğretim süreci ise öğrenme etkinliklerini yönlendirme veya kılavuzlama işidir. Burada sözü edilen öğrenme kavramı, yaşantı ürünü ve az çok kalıcı izli davranış değişikliği olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2012, s.10). Bir öğrenme ve öğretme ortamının sağlıklı işleyebilmesi için:

1. Eğitim ortamının, etkili ve çok boyutlu bir iletişime olanak sağlayacak şekilde düzenlenmesi sağlanmalıdır.
2. Öğretim ve öğrenme için gerekli eğitim materyali, araç ve gereçler uygun seçilmelidir.
3. Kalıcı bir eğitim ve öğretim için kucaklayıcı bir sınıf atmosferine ihtiyaç vardır.
4. Kalıcı bir eğitim ve öğretim için fiziki çevrenin düzenli ve yeterli olmasına ihtiyaç vardır.
5. Kalıcı eğitim ve öğrenmelerin sağlanabilmesi için gerekli olan en iyi yöntem, teknik ve strateji belirlenmelidir.

Görüldüğü gibi eğitim-öğretim ve öğrenme kavramları birbirinden farklı olsa da vazgeçilmez bir bütünlük sergilemektedir. Yani iyi ve kalıcı bir öğrenme ve öğretme istiyorsak eğitime ve onun bileşenlerine önem vermek durumundayız (Aykaç, 2014, s. 39).

2.1.5. Eğitim, Okul ve Öğretmen: İçinde bulunduğumuz zaman dilimi nitelikli ve kalifiyeli eleman yetiştirmenin ne kadar önemli olduğunun anlaşıldığı dönemdir. Bu duruma uyum sağlayabilecek insan gücünün ne denli önemli olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir. Eğitim, toplumun istediği özellikte insanların yetiştirildiği önemli bir sistemdir hatta kültürü aktaran araçtır. Bu özelliklerinden dolayı eğitimin sağlıklı ve kalıcı bir şekilde insanlara aktarılması ve insanların aktarılan bu eğitimi kurallı bir şekilde yaşantısına dönüştürüp kalıcı hale getirilebilmesi için; uygun, ihtiyaçlara cevap verebilen, fiziki koşulları iyi yapılara ihtiyaç vardır. Bu yapılarda rehberlik edecek, öğrenme yoluna nasıl gidileceğini gösterecek bu işin ustası olan kişiler de yine ihtiyaç duyulan bir başka alandır. Bu eksiklikler karşımıza okul ve öğretmeni çıkarmaktadır. Okul ve öğretmen eğitimden ayrılmayacak olan iki parçadır. Çünkü eğitimin düzenli, kalıcı, etkili, planlı, istendik ve uzun süreli olabilmesi için bu ikisine ihtiyacımız vardır.

Öğrenmenin gelişigüzel olmasını engelleyen eğitim kurumlarıdır yani okullardır. Eğitim kurumlarında kazandırılacak olan öğrenmeler belli bir plan ve program çerçevesinde gerçekleştirilir (Tay, 2005, s. 210). Bu kurumlar sayesinde istendik yönde gelişen davranış değişiklikleri uzun süreli ve yaşantılar için vazgeçilmez özellikte olmaktadır. Bu davranış değişikliklerinin olabilmesi için okulun tek başına olması yetmez, okulun yanında bu rehberliği sağlayacak öğretmenin de bulunması gerekmektedir. Çünkü iyi bir eğitim ve öğretimde öğrenci, okul, aile ve öğretmen vardır. Bu öğeler bir masanın dört ayağı gibidirler. Bir ayağı eksik olunca masa nasıl dengesini sağlayamazsa, bu eğitim-öğretim unsurlarından herhangi birisinin eksikliğinde de eğitim ve öğretim eksik kalır. Eskiden okullar birer ezberleme ve tekrar etme yeri idi. Öğretmen ve ders kitabı dışında bilgi kaynakları pek bulunmuyordu ama 2000’li yıllardan sonra ülkemizde uygulanan yapılandırmacı yaklaşıma göre okullar bireylerin bilgiyi özümsemesine olanak sağlayan, grupla ve bireysel başarılarının yaşanmasına olanak veren, çağın ihtiyacı olan bilgi ve becerilerin verildiği, ruhsal ve bütünsel gelişimine katkıda bulunduğu yer haline gelmiştir. Bu okullarda eğitimi verecek olan öğretmenler de bilgi ve bilimsel alanda kendini donatmış, ders ve mesleki yeterliliğine sahip olan genel kültür ve yeteneğini geliştirmiş, bireysel farklılıklara saygı duyan bir sınıf yöneticisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen eğitim ve öğretim faaliyetlerini okulda yerine getirirken en

güzel yol ve yöntemi bulmaya çalışır. Sınıfta ayrılan sürenin uzunluğuna ya da kısalığına dikkat eder. Öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyesine önem verir. Öğrencilerin bireysel özelliklerine dikkat eder. Yani öğretmen, iyi bir eğitim-öğretim ortamının okul ile birlikte önemli bir aktörüdür. Okul ve öğretmen olmazsa formal eğitim sisteminden istenilen verim elde edilmeyecektir.

Bu bilgiler ışığında eğitim ve öğretimin başarıya ulaşması için fiziksel bir eksiği bulunmayan, araç ve gereçleri öğrenme ve öğretmeye yetecek okullara ihtiyaç vardır.

Bunun yanında daha önce üzerinde durulan stratejileri belirleyip neler yapılacağını, hangi öğretim ilke ve yöntemleri kullanacağını, hangi araç ve gereçlerden yararlanacağını tasarladıktan sonra bunları başarılı uygulayan öğretmenlere ihtiyaç vardır (Sözer, 2004, s. 83).

2.2. Sosyal Bilgiler ve Önemi: Sosyal Bilgilerin dünyada ve ülkemizde önemli bir program haline gelmesinde Sosyal Bilimler başta olmak üzere başka alanları kapsamasının payı oldukça fazladır.

2.2.1. Eğitim ve Öğretimde Sosyal Bilimler: Sosyal Bilgilerin temel kaynağı Sosyal Bilimlerdir. Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Hukuk, Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji, Eğitim vb. sosyal içerikli ve başlı başına bir ilim olan bu alanların belli konularından da Sosyal Bilgiler oluşmaktadır (Akdağ, 2009, s. 4).

Sosyal Bilimlerin kaynağı insan olup, insana ait olan her alan akla gelebilir. İnsanın insanlarla, çevreyle, eşyayla olan ilişkileri de bu içerikte değerlendirilebilir. Sosyal Bilimlerin içeriği Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Hukuk, Felsefe, Psikoloji, Sosyoloji, vb. sosyal içerikli alanlardan oluşmaktadır. Yukarıda da denildiği gibi Sosyal Bilimler toplumla bütünleşmiş, toplumu içine alan özelliklerin bilime dökülmüş halidir.

Biraz daha açmak gerekirse Sosyal Bilimler, insan tarafından üretilen gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgilerdir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere Sosyal Bilimler, insan tarafından oluşturulan gerçekle uğraşmaktadır. İnsan tarafından oluşturulan gerçek, toplumsal olgular; kişinin diğer kişi ve kurumlarla etkileşimi sonucu oluşanlar olarak ele alınabilir. Söz gelişi kişinin bir başka kişiden borç alması, karşılığında çek vermesi,

şahit tutması ve onlara çeki imzalatması vb. gibi ilişkiler kişinin diğer kişiyle ilişkisine örnek olarak verilebilir (Sönmez, 1997, s. 2).

Bireyin toplumla yaşadığı bu ilişkiler Sosyal Bilimler için önem arz etmektedir. Sosyal Bilimler; toplum, çevre, birey ilişkisi üzerine kurulmuştur. Bu sistem bu faktörlerin birbiriyle etkileşimine dayanmaktadır. Örneğin; bireyin toplumdaki birisiyle evlenmesi ya da toplumda herhangi birisini yaralaması, çevre olarak içinde bulunduğu kurum ya da kuruluşun görevini yerine getirmesi. Birey faktörü olarak da kendine hedef olarak seçtiği görevleri yerine getirmesi Sosyal Bilimlerin konusunu teşkil etmektedir.

Sosyal Bilimler her gerçeğin bir kısmıyla ilgilenir. Nitekim Ekonomi; parasal kısım, alışverişle, ticaretle, yatırım, kar ve zararla uğraşır. Bunun yanında Coğrafya; mekânla, dünyamızla, insanların ürettikleri ekonomik faaliyetlerle, yeryüzü şekilleriyle veya doğal afetlerle buna karşın Tarih ise, geçmişte olan olayları yer ve zaman gösterilerek neden-sonuç ilişkisi bağlamında objektif bir şekilde inceleyen bilim dalı olması hasebiyle geçmişle ilgilenir.

İnsanın; birincisi doğal, ikincisi ise onun tarafından hem doğa hem de diğer kişilerle etkileşimi sonucu oluşturduğu toplumsal olmak üzere iki çevresi vardır. Bu iki çevre, onun var olmasını bir bakıma insan olmasını sağlar. Birinci çevreyi Doğa Bilimleri, ikinci çevreyi ise Sosyal Bilimler incelemeye çalışmaktadır. Her iki çevre bilimsel yöntemle ele alınmakta ve neden-sonuç ilişkileri saptanmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle hem Doğa hem de Sosyal Bilimler birbirlerinden yararlanmaktadır. Çünkü doğal ve toplumsal bilimler gerçeğe uğraşmaktadır, gerçekler de birbirinden kopuk değildir (Sönmez, 1997, s. 2).

Bu anlamda baktığımız zaman Sosyal Bilimler gerçeklerden bağımsız ele alınamaz. Bu gerçeklerin toplum tarafından benimsenmesi ve bunları kendisinden sonra gelen kuşaklara benimsetilip aktarılması önemli bir haldir. Eğitim sayesinde Sosyal Bilimler bir program şekline göre bireylere verilmektedir. Düzgün ve kurallara dayanan bu öğretim programları kişilere Tarih, Coğrafya, Hukuk, Ekonomi vb. şeklinde uygun bir eğitim öğretimle aktarılıyor.

2.2.2. Eğitim ve Öğretimde Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilgiler kavramı ilk kez 1916 yılında ABD’de Milli Eğitim Derneğinin Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma

Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi tarafından kabul edilmiştir. Sosyal Bilgiler terimi, Sosyal Bilimlerden alınan içeriğe dayanarak oluşturulan üniteleri oluşturan programı belirtmek için kullanılır. Sosyal Bilgiler, Türkçe, Matematik ve Fen Bilgisi gibi bir terimdir. Fen Bilgisi nasıl ki Fen Bilimlerine dayanıyorsa Sosyal Bilgiler de Sosyal Bilimlerine dayanmaktadır.

Sosyal Bilgilerin birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlar: Sosyal Bilgiler, Sosyal ve Beşeri Bilimleri, vatandaşlık ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler Antropoloji, Arkeoloji, Ekonomi, Coğrafya, Tarih, Hukuk, Felsefe, Siyaset Bilimi, Psikoloji, Din ve Sosyolojinin yanı sıra Beşeri Bilimler, Matematik ve Doğa Bilimlerinden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar (Akdağ, 2009, s. 3).

Eğitimde yer verilen Sosyal Bilgiler bireylere önemli beceriler kazandırmada çok önemli bir yer tutar. Bu beceriler sayesinde birey insan hak ve hürriyetlerine değer verir, kendinden beklenen görev ve sorumluluklarını yerine getirir ve farkında olur, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmelerden haberdar olmaya çalışır, ulusal kültür, örf-adetlerini önemser ve küreselleşen dünyada milli kimliğine gereken değeri verir. Bunların yanında işine yarayacak toplumsal, bireysel bilgi ve deneyimler kazandırarak dünya vizyonuna sahip olur.

Yukarıda saydığımız Sosyal Bilgilerin tanım özellikleri bile Sosyal Bilgileri anlatımda yetersiz kalmaktadır. Farklı açılardan bakmak gerekirse Sosyal Bilgiler için kullanılan tanımlamalar şöyledir:

- Yurttaşlık Bilgisi Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler: Bu yaklaşımda Sosyal Bilgiler öğrenmenin amacı, öğrencilere eğitim yoluyla kültürel mirası aktarıp, onları iyi bir yurttaş olarak yetiştirmektir.
- Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler: Amaç yine iyi vatandaş yetiştirmek olsa da bunun yanında Sosyal Bilimlerdeki disiplinlere ait bilgi ve becerileri kazandırmaktır.
- Yansıtıcı İnceleme Olarak Sosyal Bilgiler: Bu yaklaşımda Sosyal Bilgiler öğretiminin amacı, öğrencilerin bireysel ve sosyal sorunları tanımlama, analiz

etme ve karar verme becerilerini geliştirmektir. Yansıtıcı incelemeler bu amaca hizmet eder.

Bu yaklaşımlara dayanan araştırmacılar; Sosyal Bilgileri, belli başlı sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin kullanılması için sosyal ve beşeri bilimlere ait kavramların disiplinler arası kaynaşması olarak tanımlar (Öztürk, Keskin, Otluoğlu, 2014).

Sosyal Bilgiler çağdaş ve sürekli yenilenen dünya kurallarına uyum sağlamada bireye yol gösteren bir yapıya sahiptir. İçinde barındırdığı hedef kazanımlar sayesinde birey dünyaya yabancılık çekmemekte, nerede ve nasıl davranması gerektiğini kavrayabilmektedir. Sözelimi; Sosyal Bilgilerin içerisinde yer alan Coğrafya eğitimi kişiye mekânsal ve fiziksel dünya özelliklerini gösterirken, Tarih öğretimi sayesinde de geçmişten beri var olmuş ve olmaya devam eden milletler hakkında bilgi sahibi olmamıza yardımcı olmaktadır. İçinde barındırdığı vatandaşlık dersleriyle de toplum-kültür-birey denkleminde katkıda bulunmakta ve bireyin toplumda uyması gereken kurullarla birlikte, toplumun bireye yaklaşım tarzı konusunda rehber faaliyetlerine katkı sunmaktadır.

Bu çerçevede Sosyal Bilgilerin genel yapısında şunlar vardır:

1. Sosyal Bilgiler bir vatandaşlık eğitim programıdır.
2. Sosyal Bilgiler; Sosyal Bilimlerden aldığı verilerle bir toplumun tarih ve kültürüne ilişkin temel bilgileri, sosyal ve bireysel konularla ilgili kavram ve temaları kapsar.
3. İçeriğini aldığı Sosyal Bilimlerin yöntemini kullanır.

Etkili bir Sosyal Bilgiler programı, her zaman bireyin sosyal problemleri çözebilmesi için gerekli olan düşünme ve karar verme becerilerini geliştirmeyi amaçlar (Öztürk vd, 2014). Görüldüğü üzere Sosyal Bilgilerin etkin ve istenilen vatandaşlığın oluşturulmasında Sosyal Bilimlerden aldığı verilerle ne kadar önemli bir yapı taşı olduğu görülmektedir. Ama istenilen özelliklerde oluşturulması gereken vatandaş tipinin nasıl bu özelliklerle donatılacağı tabii ki eğitimin işidir. Sosyal Bilgiler, eğitim ve öğretim sayesinde gerekli olan bilgi, beceri ve davranışları bireylere kazandırır. Bu davranış kalıpları sıg ve ezberle dayandırılan bir yöntemle değil, bireyin anlamlandırma ve çabasıyla olmalıdır.

2.2.3. Sosyal Bilgilerin Amaç ve Önemi: Çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgilere göre Sosyal Bilgilerin amacının, bireyin ya da öğrencinin dünyaya ve içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlamak olarak belirtilebilir. Sosyal Bilgiler bu söz konusu genel amaca ulaşmak için birçok araç kullanabilir. İlköğretimde bir ders olarak nitelendirilebilen Sosyal Bilgiler, eğitim programlarından yararlanabileceği gibi medya, sanat, kültür, güncel olaylar, edebiyat, Fen Bilimleri vb. alanların içeriğinde yer alan bazı konulardan da faydalanabilir (Akdağ, 2009, s.8).

Sosyal Bilgiler dersi, toplumun içine yerleşmiş ve toplumu etkilemede çok önemli bir yeri olan derslerden biridir. Nitekim çıkış noktası da devletlerin kendi yaşayışlarını, kültürlerini bireye aktarmasından kaynaklanmaktadır. Milletler kendi anayasal gerçeklerini vatandaşlarına aktarmada ve kültürel özellikleri hakkında bilgi sahibi olup ona göre davranmada Sosyal Bilgilerden yararlanmaktadır. Sosyal Bilgiler bunu yaparken medyadan, internetten, grafiklerden, karikatürlerden oldukça etkilenmektedir. Çünkü çocuklara verilen gerçek yaşam olaylarıyla ilgili görseller onların kavrama güçlerini olumlu etkilemektedir ve Sosyal Bilgilerin toplumun gerçeğine dayandığını gözler önüne sermektedir.

Türk milli eğitiminin amaçlarına baktığımızda;

1. Genel Amaçlar madde 2: “Türk milli eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini Atatürk inkılap ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve onları daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek” olarak belirtilmiştir. (1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu)

Bu amaç doğrultusunda ilköğretimde doğrudan işaret edilen ders şüphesiz ki Sosyal Bilgiler dersidir. Şöyle ki, belirtilen amaçlarda hedef Türkiye Cumhuriyeti’nin yapısına uygun nitelikli insanı yetiştirme genel amacı içerisinde özel olarak ilköğretimde bu sorumluluğu üstlenen ders Sosyal Bilgilerdir. Bu amaç Sosyal Bilgilerin amaçları ile örtüşmektedir. Buna göre yeniden ele alınan Sosyal Bilgiler

programında yer alan kavram, beceri ve değer düzeyinde Türk milli eğitimi amaçlarının 2. Maddesinde belirlenen ifadeler şu şekilde sıralanabilir:

- Atatürk milliyetçiliğini benimseyen,
- Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini kabul eden,
- Ailesini, vatanını, milletini seven,
- Demokratik, laik ve sosyal bir kimliğe sahip,
- Hukuk devletinin kurallarına uyan,
- Görev ve sorumluluklarını bilen, vatandaşlar yetiştirilmesini sağlamaktır.

Bu ifadeler ışığında, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ulaşmak için öğretim boyutunda bu sorumluluk ders programlarına yüklenmiştir. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi ilköğretim kademesinde bu sorumluluğu üzerine en fazla alan ders Sosyal Bilgilerdir. Bütün bu durumlardan dolayı Sosyal Bilgilerin ne kadar önemli bir görevi ifa ettiği/edeceği ortadadır.

Bireyler yoğun olarak Sosyal Bilgilerin kazanımlarına başvurumaktadırlar. Hem yaşadıkları ortam olarak hem de etkileşimde buldukları çevreyle ilgili olarak Sosyal Bilgilere ihtiyaç duymaktadırlar. Çevresine sosyal katılım sağlamada, gerek yaşadığı gerekse şahit olduğu bir konunun sebep ve sonuçlarını kavramada, bir olayın kronolojik algısını anlayabilmede, bir olay veya durum karşısında yaratıcı fikirler öne sürmede, elinde veya çevresinde bulunan görsel ve yazılı kaynakları etkin ve verimli kullanabilmede, değerlendirmede, kalıp yargıların neler olduğunu anlama ve bilmede, araştırma yeteneğini keşfedip neyi, ne zaman, nasıl araştıracağını bilmede, girişimciliğin toplum için önemini bilip girişimci bir insan gibi davranmanın olumlu yanlarını kavramada, tarihsel duygudaşlık kurup öncelikle yaşadığı coğrafyayı daha sonra diğer dünya milletlerini anlamada, karşısına çıkan basit istatistik verilerini analiz etmede, tablo, diyagram, grafikleri okumada, anlamlı ve işe yarar çıkarımlar elde etmede, bir olay ve olguyu kanıt kullanarak ispat etmede, mevcut bilgilerinin işe yarar hale getirip kullanmada, çevresi ve dünya için harita ve atlas okuyabilmede, toplumu ve bireyleri anlamak için etkili iletişim kurmanın önemini kavramada, içinde bulunduğu mekânı algılamada, bilimsel basit genellemeler yapmada bireyin başvurduğu ilk ders Sosyal Bilgiler dersidir.

Temel kanunla gelen amaçlar ile yenilenen Sosyal Bilgiler programının amaç kısmının ne kadar uyduğunu ve birbirlerini ne kadar tamamladığı bilinmektedir. Yenilenen Sosyal Bilgiler Öğretim Program'ının genel amaçlarına baktığımızda bunu açıkça da görmekteyiz. Amaçlar doğrultusunda şu anahtar ifadeler ortaya çıkmaktadır:

1. Özgür bir birey,
2. Fiziksel, duygusal özellikler,
3. İlgi istek ve yetenekler,
4. Vatanını ve milletini seven,
5. Haklarını bilen ve kullanan,
6. Sorumluluklarını yerine getiren,
7. Ulusal bilince sahip,
8. Laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerlere sahip,
9. Sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı bilen,
10. Hukuk kurallarını anlayan ve uygulayan,
11. Türk kültürü ve tarihini bilen,
12. Milli bilinci oluşmuş,
13. Kültürel mirası koruyan,
14. Yaşadığı çevre ve dünyanın coğrafi özelliklerini bilen,
15. İnsanlar ve doğal çevre arasındaki etkileşimi sağlayabilen,
16. Bilgiyi kullanan, düzenleyen ve geliştiren,
17. Ulusal ve uluslararası ekonomiyle ilgilenen,
18. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemini kavrayan,
19. Değişim ve sürekliliği kavrayan,
20. Bilim, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yetkin,
21. Bilimsel düşünebilen,
22. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkiyi bilen,
23. Kişisel ve toplumsal sorunları çözebilme yeterliliğine sahip olan,
24. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarını bilen,
25. Toplumlararası siyasi, sosyal, kültürel etkileşimlerin farkında olan,

26. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konular hakkında bilgi sahibi olan vatandaşların yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (Akdağ, 2009, s. 9-10)

Görüldüğü üzere gerek temel kanunlarımız, gerek anayasamız, gerekse Sosyal Bilgiler dersinin ister genel ister özel amaçları olsun birbiriyle tam anlamda bir uyum içerisindedir. Bu yüzden Sosyal Bilgiler dersi ülkeler için yetiştirilmek istenen vatandaş tipinin oluşması için önemli bir görev üstlenmektedir. Bu görevlerin sorunsuz yerine getirilmesi Sosyal Bilgilerin ne kadar önemli bir görevi yerine getireceğiyle eşdeğerdir. Çünkü demokratik değerleri benimsemiş, yaratıcılık ve hayal gücü gelişmiş, topluma uyum sağlamada zorlanmayan, bunu hayatına uygulamış ve diğer insanlarda da bu anlayışın oluşması için çaba harcayan bir dersin önemi üzerinde durmak gereklidir.

2.2.4. Ülkemizde Sosyal Bilgiler: Türk Eğitim Sistemi, T.C. Anayasası, eğitim ve öğretimi düzenleyen yasalar, hükümet programları, kalkınma planları, Milli Eğitim Şuraları esas alınarak düzenlenmektedir. Türk Milli Eğitim Sistemi, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu esas alınarak düzenlenmiştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunuyla Türk Milli Eğitiminde şu ilkeler belirlenmiştir.

- Genellik ve eşitlik ilkesi
- Ferdin ve toplumun ihtiyaçları ilkesi
- Yönelme ilkesi
- Eğitim hakkı ilkesi
- Fırsat ve imkân eşitliği ilkesi
- Süreklilik ilkesi
- Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Atatürk milliyetçiliği ilkesi
- Demokrasi eğitimi ilkesi
- Laiklik ilkesi
- Bilimsellik ilkesi
- Planlılık ilkesi
- Karma eğitim ilkesi
- Okul aile işbirliği ilkesi
- Her yerde eğitim ilkesi

Eğitim iş görenleri, eğitimin her kademesinde görev yapan yöneticiler ve öğretmenler; eğitim çalışmalarını bu ilkelere göre yapmak zorundadır. Özellikle eğitim yöneticileri ve okul yöneticileri, bu ilkeler doğrultusunda uygulamalardan sorumlu tutulmaktadırlar (Erdem, 2011, s. 3-4-5).

Bu zellik ve ilkeler dikkate alındığında ilkelerin benimsenmesi, uygulanması ve işlerlik kazanması adına Sosyal Bilgiler dersinin ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü verilen bu ilkeler ile Sosyal Bilgiler dersi müfredatının yerine getirmek istediği ilkeler benzer hatta eşit kabul edilebilmektedir. Nitekim Temel Eğitim Kanununda oluşturulmak istenen ferdin ve toplumun gayesi, demokrasi ilkesi, bilimsellik ilkesi ve bunun gibi eğitim kanununun tüm ilkeleri ile Sosyal Bilgilerin bilgi, beceri ve vermek istediği değerler örtüşmektedir.

Cumhuriyet döneminde Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri, ilk kez 1962 yılında yayımlanan ilkokul program taslağında, disiplinler arası bir yaklaşımla “Toplum ve lke İncelemeleri” adı altında birleştirilmiş ve bu ders 1968 yılında “Sosyal Bilgiler” adını almıştır. Okullarımız için Sosyal Bilgiler pek eski olmayan bir derstir. Sosyal Bilgiler dersi 1968-1969 ğretim yılında bütün ilkokullara, 1970-1971 ğretim yılında ise deneme niteliğinde ortaokullara resmen girmiştir (Akdağ, 2009, s.14).

Ülkemizin kuruluşundan beri Sosyal Bilgilerin nemi ve hangi amaçları gerçekleştireceği bilinmektedir. Sosyal Bilgilerin nemi her ne kadar 2000’li yıllardan sonra tam anlamıyla kavranmış olsa da Cumhuriyet Dönemi’nde de önemle üzerinde durulmuştur. İsim farklılığı Sosyal Bilgilerde olmuşsa da öz ve kazandırılmak istenen hedefler genelde aynı seyir halinde devam etmiştir.

Sosyal Bilgilerin bir ders olarak okullarda okutulmasından önce değişik adlarla eğitim programlarında yer almıştır. Sosyal Bilgiler 1968 programında bir ders olarak ilkokullarda okutulmuştu. Programlardan ziyade Sosyal Bilgiler içeriğine yönelik olarak, 23-31 Ağustos 1949 tarihinde toplanan 4. Milli Eğitim şurası kararlarının yanında söz konusu şurada yapılması planlanan değişiklikler de yer almıştır. Bu değişikliklerden biri de; “ilkokul ikinci devrede ayrı ayrı okutulan Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi derslerinin bir ders halinde ve ocuk psikolojisine göre düzenlenmesi” yönünde alınan karardır. Bu karar da gerek içerik ve ğretim gerekse

de hitap ettiği kesimin gelişim psikolojisinin vurgulanması açısından doğrudan Sosyal Bilgileri işaret etmektedir. Son değişikliklerle ülkemizde bulunan okullarda (5.6.7. sınıflarda) Sosyal Bilgiler üç ders olarak okutulurken, 8. Sınıflarda ise iki ders biçiminde olan T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük olarak okutulmaya karar verilmiştir.

Yeni Sosyal Bilgiler programı, davranışçı ekole son vererek onun yerine getirilen yapılandırmacı anlayışa göre düzenlenmiştir. Yeni Sosyal Bilgiler programı 2004'te pilot okullarda, 2005'ten itibaren ilköğretim okullarında kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır.

Geçen üç yıllık bölümde Sosyal Bilgiler programı2007-2008 eğitim-öğretim yılında ülke genelindeki bütün ilköğretim kademelerinde uygulanmaya başlanmıştır. 2005 Sosyal Bilgiler programının temel yaklaşımı; bilgiyi üretmek ve kullanmak için gerekli beceri, kavram ve değerlerle öğrenciyi donatarak etkin bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yetiştirmektir (Akdağ, 2009, s. 14-16).

2.2.5. İlköğretim Kademesinde Sosyal Bilgiler: İlköğretim, orta yaşlardaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsayan eğitim kademesidir. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur. İlköğretim devlet okullarında parasızdır. İlköğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak aşağıda belirtilmiştir.

- Her Türk çocuğuna iyi vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek.
- Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata hazırlamaktır. Çocuğu kabiliyetleri doğrultusunda üst öğrenime hazırlamaktır.

İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgileri vermek üzere rehberlik servisleri görevlendirilmiştir (Erdem, 2011, s. 11-12).

Bu bağlamda bireylerin seçecekleri mesleklerin seçiminde, bireylere yardımcı olacak derslerin başında da Rehberlik dışında Sosyal Bilgiler gelmektedir. Gerek işlediği konularda gerekse yüklendiği görevlerden dolayı Sosyal Bilgiler dersi; meslek seçiminde ilgi ve yeteneklerinin farkında olabilen, gelecekte mesleğini icra edebilecek, mesleklerin seçiminde bireye yardımcı olmaktadır. Birey yaşamının daha sonraki süreçlerini etkileyecek karar verme işlemiyle en çok ilköğretim kademesinde karşılaşır. Bu nedenledir ki bireyin daha sonraki yaşamında başarılı sayılması için uygun, isabetli karar verecek bilgilere ihtiyacı vardır. Sosyal Bilgiler dersi başlı başına bu bilgileri bir konu halinde bireylere vermekte; isabetli kararlar alan, üretken, hayattan zevk alabilen, mesleğine uyum sağlayan bireyler yetiştirmesine yardımcı olmaktadır.

Cumhuriyet Dönemi'nde ilkokullarla ilgili 1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989 ve 1993 yıllarında yetişeklerde düzenlemeye gidilmiştir. 1926 programında “ilkmektebin başlıca maksadı genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir.” ilkesi temele alınmış; Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi derslerine her biri ikişer saatten haftada altı saat olmak üzere 4. ve 5. sınıflarda yer verilmiştir. 1930, 1932 ve 1936 programlarında, 1926 programındaki amaca; “bedence ve ruhça en iyi alışkanlıklara sahip olmak, Türk toplumuna ve Cumhuriyetine intibak etmek, faydalı olmak, milli, medeni ve insani fikir ve hislere sahip biri hale getirmek” gibi ilkeler de eklenmiştir. Dersler bu programlarda da aynı adlarla okutulmuş; yalnız yurt bilgisi beşinci sınıfta bir saate indirilmiştir. Bu amaçlara 1948 programında “ilkokul çocuklara milli kültürü aşlamak mecburiyetindedir; içinde yetişen bütün vatandaşlara aynı milli ülküleri, aynı milli amaçları vermek için gerekli bütün bilgileri, alışkanlıkları, ilgileri verimli bir şekilde kazandırmak” ilkesi de eklenmiştir. 4. ve 5. sınıflarda 1936 programındaki ad ve saatleriyle aynen korunmuştur. 1962 program taslağında ilkokulun amacı “kişisel, insanlık münasebeti, ekonomik ve toplumsal hayat” bakımlarından belirlenmiş Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi derslerinin yerine Toplum ve Ülke İncelemeleri dersi konulmuş; ders saatleri 4. sınıfta altı, 5. sınıfta beş saat olarak saptanmıştır. 1968 programında ise dersin adı Sosyal Bilgiler olarak tekrar değiştirilmiş; 4. ve 5. sınıflarda beş saat olarak okutulmuştur (Sönmez, 1997, s. 8-9).

Günümüzde ise Sosyal Bilgiler dersi ilkokullarda Hayat Bilgisi, ortaokul kısmında ise Sosyal Bilgiler ve Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük olarak devam etmektedir. Ortaokul 5, 6, 7. sınıf kısmında Sosyal Bilgiler dersi haftada üç saat işlenmekteyken 8. sınıflarda ise Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük olarak iki saat işlenmektedir. 8. sınıfta genel olarak Osmanlı Devleti'nin son dönemleri ve Kurtuluş Savaşı kısmı ele alınırken 5, 6, 7. sınıflarda ise Osmanlı Tarihi'nin yanı sıra bazı Coğrafya konularına da yer verilmektedir.

2.3. Eğitim ve Öğretimde Strateji-Yöntem ve Teknikler: Sosyal Bilgiler dersinde yöntem ve teknikler, oluşturulmuş olan içeriğin bireylere kazandırılmasında oldukça önemlidir.

2.3.1. Eğitim ve Öğretimde Strateji-Yöntem ve Tekniklerin Önemi: Öğretim süreçlerinde başarı yolunda en temel adım, öğrencilerin öğrenme isteğine sahip olmasıdır. Günümüzde öğretim süreçleri; öğrenciye sorumluluk yükleyerek sınıf içi etkinliklerde çift yönlülüğü, grupla çalışmayı, olayların öğretmen ve öğrencilere dramatizasyonunu ve en önemlisi öğrenciye ortamın işlevsel bir ögesi olduğunu hissettirebilmeyi gerektirmektedir (Sadık vd. 2008).

Öğrenme stratejileri; öğrencilerin duyu organlarına gelen uyarımları belleğine transfer ederek, özellikle kalıcı olması için uzun süreli belleğine işlemesine imkân sağlayan tekniklerdir. Bu tekniklerin öğrencilere uygulanması işlemi de öğretme stratejilerini oluşturacaktır. Bu stratejiler çoğunlukla bilişsel alan davranışlarına ilişkin olarak geliştirilmiştir. Bununla birlikte kimi zaman duyuşsal ve devinimsel alanlara yönelik de kullanılabilir. Öğrenme- öğretim sürecinde gerçekleştirilen eğitim- öğretim etkinliklerinde, öğrencilerin öğrenme konusunda neler yaptıkları oldukça önemlidir. Aslında bütün öğrencilerin kendilerine göre ayrı ayrı, yeni bilgileri öğrenmeleri için izledikleri birer stratejileri vardır. Bu nedenle öğrenme stratejileri; öğrencilerin öğrenme etkinliğine etkin katılımlarıyla, çoğu zaman yine kendileri tarafından geliştirilmiştir. Öğrenciler bu stratejileri ya kendi yaşantıları sonucu ya deneme yanılma yoluyla ya da daha çok başkasının katkısıyla kazanırlar. Yapılan birçok araştırma, öğrencilerin öğrenme stratejilerini genellikle bildiklerini ama ne zaman ve nasıl kullanılacağını ise pek bilmediklerini göstermektedir.

Öğrenme stratejileri, öğrenci başarısını önemli derecede etkileyen etmenler olduğuna göre bunların öğrencilere öğretilmesi büyük yararlar sağlar. İlköğretim ilk yıllarından başlayarak, öğrencilerde birtakım öğrenme stratejilerinin geliştirilmesine çalışmak son derece uygundur. Bunda başarıya ulaşabilmek için öğretmenlerin de kuşkusuz bu öğrenme- öğretme stratejileri konusunu önemsemesi gerekmektedir. Öğretmen benimsediği modeli, seçtiği stratejiyi, uygulama sürecine yansıtmakta; bu da uygulayacağı yöntem ve teknikleri etkilemektedir (Sözer, 2004, s. 77).

Hangi yöntemin başarıyı en çok arttırdığı ve verimli olduğu çok tartışılan bir konu olmuştur. Ancak günümüzde öğretmekten daha çok öğrenme odaklı bir eğitim-öğretim süreci ön plandadır. Bir başka deyişle öğrenci merkezli ortamlar yaygınlaşmıştır. Bu gelişmeler çok farklı araçları, öğretim yöntemlerini, eğitim-öğretim sürecine kazandırmıştır. Dolayısıyla artık günümüzde çağdaş öğretim yöntemleri bilinmeden ve uygulanmadan etkili bir öğrenmenin sağlanması güçtür. Buna göre öğretim ilkelerinin, yöntemlerinin özelliklerine göre bir ders ortamı oluşturmanın yararları şunlardır:

1. Yönteme dayalı bir öğrenme sonunda enerji, emek, araç-gereç açısından ekonomiklik sağlanır.
2. Amaçlar önceden belirlendiği için amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı kontrol edilir.
3. Yönteme uygun araç- gereç seçiminde daha doğru karar verir (Taşpınar, 2015, s. 112-113).

Peki, yöntem seçerken nelere dikkat etmeliyiz; asıl olan özellikler nedir? Yöntem, teknik, ilke veya strateji seçerken şunlara dikkat edilmelidir:

- Tekniği uygulayan kişi, teknik hakkında bilgi sahibi olmalıdır.
- Tekniği uygulayacak zaman ve tekniğin verimli olacağı bir mekân olmalıdır.
- Ekonomik olmalıdır.
- Üzerinde durduğumuz duruma uygun olmalıdır.
- Öğrenciyi aktif kılmalıdır.
- Öğretmenin öğretme stratejisine uygun olmalıdır.
- Öğrencinin başarısını arttırmalıdır.

Bunlar dışında yöntem seçimini etkileyen bazı özellikler daha vardır. Bu özellikleri dikkate alarak yöntem belirlenmesi yoluna gidilmelidir. Şu ilkeleri unutmamalıyız:

- Her konuyu öğretmede kullanılan bir yöntem ve teknik yoktur. Bu nedenle değişik, en uygun yöntem ve tekniği kullanmalıyız.
- Yöntemler arasında en işe yarar yöntem budur, demek yanlıştır. En iyi yöntem bile bazı problem durumlarında işe yaramaz, bu nedenle duruma ve koşullara göre yöntem seçmeliyiz.
- Öğrenciye somut deneyimler kazandıracak, ona güven ve başarıya duygusu aşılayacak yöntem ve teknikler seçmeliyiz.
- Her zaman aynı yöntemi kullanma hatasına düşmemeliyiz. Çünkü aynı yöntemi sürekli kullanırsak hem öğrencilerin ilgisini zinde tutmamış oluruz hem de hedeflenen kazanımlara ulaşmada zorlanırız.
- Seçilen yöntem sadece dersin hedeflerini öğrencilere vermekle yetinmemeli; öğrencide duygudaşlık, inanç, başarıya duygusu, girişimcilik ruhu aşılayarak farklı kazanımlarda sağlamasına olanak tanınmalıdır.

Birey dikkatini ilgi ve ihtiyacına dayalı olarak belli uyaranlar üzerinde yoğunlaştırır (Ülgen, 1996, s. 17). Bu da yöntem seçilecekse bireyin ilgi ve ihtiyaçlarının dikkate alınması gerektiğidir.

Bu ilkelere dikkat edildiğinde öğrenme yönteminin seçimi rayına oturacak, eğitim ve öğretimden beklenen verim karşımıza çıkacaktır. Çünkü öğrenciler aktif olmayı, fikirlerini söylemeyi, konuşmayı, rahat olmayı, sınıfta grupla çalışmayı sever. Bunu hangi yöntemde olursa olsun uygulamak ister. Eski sitemlerde birey için okul; öğretmen, ders kitapları, kara tahta ve dört duvardan oluşmaktaydı. Yöntem olarak klasik yöntem, teknik olarak ise soru-cevap tekniği mevcuttu. Kişiler duygu, düşünce ve isteklerini eğitim-öğretim ortamına yansıtamıyor, hazırbulunuşluğunu işe koşamıyor ve var olan potansiyelini açığa çıkartamıyordu. Bu da eğitim-öğretim sisteminden yeterince verim alınamamasına, bireyin kendini geliştirememesine neden olmaktadır. Ama 2000'li yıllardan sonra ülkemize gelen yapılandırmacı eğitim sistemiyle öğrenci değişik yöntem ve tekniklerle tanışmış oldu. Hazırbulunuşluğuna göre bilgisini aktaran, içe kapanıklıktan çıkıp duygu, düşünce ve isteklerini ifade edebilen, yaşam sorunlarına karşı mantıklı çözümler üreten,

çevresini ve dünyayı daha iyi kavrayan ve analiz eden, öğretmenleri ve arkadaşlarıyla daha sağlıklı ilişkiler kuran bir birey halini aldı. Bu da eğitim sisteminin hedeflediği kazanımları bireye aktarmada eğitim sistemine yardımcı oldu.

Bahsi geçen ilkeler dışında yine eğitimciler, etkili yöntemle birlikte etkili bir öğrenme ve öğretmenin olabilmesi için şunlara dikkat çekmişlerdir:

- **Güdülenme:** Bir davranışı başlatan, açığa çıkaran, anlaşılır kılan, açıklayan, sürdüren ve yönlendiren fizyolojik ve psiko-sosyal enerjidir. Yani güdü; canlıları belli hedeflere, amaçlara yönelten istektir. Bireyi de başarıya yöneltmek için öğrencileri güdülemeliyiz.
- **Dikkat:** Belli bir olaya odaklanmaktır. Eğitim-öğretim ortamımızda ve seçtiğimiz yöntemde başarının olabilmesi için öğrencilerin dikkatini çekmeliyiz.
- **İlişki kurma:** Öğrenme, önceki bilgiyle yeni bilgi arasında bağ kurma olayına denir. Eğer kalıcı bir öğrenme, etkili bir yöntem ve teknik istiyorsak bilgiler arasında bağ kurmalıyız.
- **Aktif Katılım:** Öğrencinin derse aktif katılımının sağlanıp kendi yaşantılarıyla dersi belleğine yerleştirmesidir. Öğrencinin derse aktif katılımı sağlanmalı ve derse katılmaları için öğrenciler cesaretlendirilmelidir.
- **Pekiştirme:** Bir davranışı gösterme eğiliminin güçlendirilmesi sürecidir. Bu sebeple öğrencide tekrarlanmasını istediğimiz davranışın gösterilmesi için pekiştirme vermeliyiz.
- **Dönüt-Düzeltilme:** Dönüt, öğrenciye öğrenmelerinin doğruluğu veya yanlışlığı hakkında gerekli bilgilendirmenin yapılmasına denir. Bunun yanında düzeltme ise yanlış anlaşılmış olan konuların düzeltilmesi anlamıyla verilen mesajlara denir. Dönüt ve düzeltme aynı anda kullanılabilir (Tok, 2014, s. 131-134).

Bu ilkelere ve maddelere dikkat edilmesi öğrenme-öğretme ortamının, seçilen yöntemin etkililik derecesini arttırır ve öğrencilerin eğitim-öğretimden zevk almasını sağlar. Çünkü öğrencilerde, kendi şekillendirdikleri yöntem ve sınıf düzenini sahiplenme duyguları da gelişir. Derste aktif olan öğrenci;

1. Başarılı olma olasılığı yüksek,

2. Ders içi etkinliklerine katılma oranları yüksek,
3. Anlamlı bilgiler kümesi oluşturmaya yatkın,
4. Düzenli ve sürekli kendini geliştiren, öz güveni yüksek bireyler olurlar.

2.3.2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Strateji-Yöntem ve Tekniklerin Önemi:

Bilindiği gibi, Türk Milli Eğitim Sisteminin dayandığı temel ilkeler, 14 madde içinde, 1973 tarihli ve 1789 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nda, "eşitlik, süreklilik, Atatürk İnkıpları ve Türk Milliyetçiliği, fert ve toplum ihtiyaçları, yöneltme, fırsat ve imkân eşitliği, eğitim hakkı, demokrasi eğitimi, laiklik, bilimsellik, planlılık, karma eğitim, okul-aile işbirliği, her yerde eğitim" biçiminde yer almaktadır. Okullardaki eğitim-öğretim etkinliklerinde, bütün derslerin öğretiminde bu ilkelerin gerçekleştirilmesine öncelik verilecektir. Bu temel ilkelerin dışında her alanın kendine özgü, genel ve özel nitelik taşıyan bir takım kuralları ve önermeleri vardır (Sözer, 2004, s. 75).

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde öğretmenlerin etkinliklerde ve diğer öğrenme kalıcılığının oluşmasında dikkat etmesi gereken özellikler vardır. Eğer öğretmenler ve eğitimciler buna önem verip ona uygun yöntem ve teknik seçerlerse kazanımlara ve hedeflenen başarıya ulaşmak o kadar kolay ve zevkli olur. Çünkü hedeflere ulaşmak için öncelikle her öğrencide başarı sağlayacak onları öğrenmeden zevk alacak bir şekilde motive edecek bir yöntem, teknik veya strateji seçilmelidir. Kalıcı ve etkili bir Sosyal Bilgiler öğretimine uygun yöntem ve tekniklerin seçimi başarıyı beraberinde getirir. Yapılan birçok araştırmada bireylerin eğlenceli, gelişime açık ve kendini gerektiği kadar ifade ettiği yerde başarının daha çok olduğu görülmüştür. Ülkemizde uygulanan yapılandırmacılık sistemiyle, çocuklar artık okula daha çok değer vermektedir. Okulunu ve sınıfını daha çok benimsemektedir. Kendisinden beklenen başarıyı yakalayıp daha çok çaba sarf etme yoluna gittiği görülmektedir. Bu durumlar da hedeflenmek istenen başarıya ulaşmada, bireyi ve toplumu daha çok güdülemektedir.

- Sosyal Bilgiler dersi, çocuğun algı gelişimiyle çok yakından ilgilidir. Çocuk, içinde yaşadığı yakın ve uzak çevreyi küresel olarak algılar. Bu nedenle

ilköğretim kurumlarının 4,5,6 ve 7. sınıflarında okutulmakta olan “Sosyal Bilgiler” dersi çocuğun bu özelliğine uygun olmalıdır.

- Sosyal Bilgiler dersinde öğrenciler kolaylıkla güdülenebilir. Örneğin; günlük olaylar bu ders için iyi bir başlangıç olabilir. Güncel konulardan işe girilerek sosyal olaylar ve olgular üzerinde akıl yürütmek son derece yararlıdır.
- Sosyal Bilgiler dersi bir muhakeme dersidir. Sözel becerilere ağırlık verilmesi nedeniyle ezberlemeyi öne almak yanlış olur. Toplumsal sorunlar ve bu sorunların nedenleri bu derste tartışılacak ve öğrenilecektir. Ezberleme ile öğrenilenler kısa sürede unutulur oysa muhakeme yoluyla gerçekleşen öğrenmeler kalıcı olur.
- Sosyal Bilgiler dersinde çevre etmeni çok önemlidir. Çevre etmenine önem verirken “yakından uzağa” ilkesine özen göstermek gerekir. Çocukların çevrelerine olan doğal ilgilerinin bu yönde olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinin konuları, ilk olarak çocuğun en yakınında bulunan konulardan başlar ve giderek topluma, ulusa, insanlığa doğru gelişir.
- Sosyal Bilgiler dersinde fırsat ve olanaklardan olabildiğince yararlanmak ve öğretimi buna göre düzenleyip sürdürmek gerekir. Bu konu, daha önce sözü edildiği gibi günlük olaylar ve güncel konularla çok yakından ilgilidir. Kutlanan günler ve haftalar, anma günleri, ulusal bayramlar vb. bu iş için oldukça uygundur.
- Sosyal Bilgiler dersinde kronolojik gelişme ilkesine ayrı bir özen gösterilmelidir. Sosyal Bilgiler kapsamına giren konularda; öğretime, temel kavram ve becerilerden başlayıp usçu bir sıra ve yaklaşımla, daha ileri kavram ve becerilere doğru gitmek gerekir.
- Sosyal Bilgiler dersinde yaşamsal değeri olan konular önceliklidir. Bu nedenle çok sık kullanılan ya da çok önemli olan konularla öğretime başlayıp daha az kullanılan ya da daha az önemli olan konulara doğru gitmek gerekir. Bu demektir ki en çok yaşamsal olan konudan en az yaşamsal olana doğru bir gidiş izlenmelidir. Burada asıl önemli olan, programlarda öncelikle yaşamsallığı olan konulara yer verilmesidir.

- Sosyal Bilgiler dersinde çocukların özellikle ilgi gelişimlerine dikkat edilir. Bu noktada çocukların aşama aşama, fiziksel ve zihinsel yönden sağlıklı bir gelişme göstermesi kuşkusuz çok önemlidir. Bu bakımdan konulara, onların yalın, sıradan ilgileriyle başlayıp onlar gelişip olgunlaştıkça daha kapsamlı ve karmaşık ilgilerine doğru gidilmelidir (Sözer, 2004, s. 75, 76).

Başarıya ulaşmak için seçilecek olan ilke, yöntem ve stratejiler çok önemlidir. Yukarıda sayılan ilkelere dayandırılarak seçilen yöntem ve tekniğin Sosyal Bilgilerde başarıya ulaşması kuvvetle muhtemeldir. Çünkü burada temel alınan çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarıdır. Zaten ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak oluşturulmuş veya seçilmiş bir öğretim, yöntem veya stratejide çocuk, sahiplenme fikri geliştirir. Bu sahiplenme de derse katılmasına, bilgileri kavrayıp özümsemesine ve gerekli olan çabayı göstererek başarılı olmasına katkı sağlayacaktır. Başaran çocuğun öz benliği daha sağlam olacak, kendine güvenecek, yeni sorumluluklar isteyip daha çok başarıya ihtiyacı içine girecektir.

Sosyal Bilgiler dersinde kullanılacak, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayacak, yapılandırmacı ilkelere uygun tekniklerden olan anlatım yönteminde, ders konuları öğretmen tarafından anlatılır. Öğrenci pasif durumda bilgileri alan konumdadır. Bu yöntem sürekli kullanıldığında verim elde edilmez fakat ara sıra kullanılırsa ve öğrencilerle soru-cevap yöntemiyle bağlantı kurulursa verim sağlanır. Soru-cevap yönteminde buluş yöntemine çokça başvurulur. Öğretmen, cevapları öğrencilere buldurarak onların öz benliğini geliştirip hedeflere ulaşabilir. Öğretmen, bu yöntemi aynı zamanda değerlendirme kısmında da kullanıp öğrenci seviyelerinin neler olduğu hakkında bilgi sahibi olabilir. Grup tartışması yönteminde ise kişiler bir araya gelip grupları karşılıklı olarak oluştururlar. Bir konunun kavranmasında, analiz edilmesinde başvurulduğunda etkili bir yöntem olur. Problem çözme yöntemi; bireysel farklılıklara önem veren, karşılaşılan sorunlara akılcı çözümler bulmaya yardımcı olan, bireyin hayatta başarılı bir çizgide yürütmesine olanak sağlayan bir yöntemdir. Gezi gözlem yöntemi; bireyin araştırma ruhunu harekete geçiren, eğitsel amaçlara hizmet eden, gözlem gücünü arttırıp eğitimin daha kalıcı olmasını sağlayan bir öneme sahiptir. İş birliğine dayalı öğrenme yönteminde ise gruplar, bireyin başarısına değil de grubun başarısına önem verirler. Öğrenciler

olumlu bağımlılıkla birbirine bağlı, öğrenmeye daha çok yatkın, yaratıcı düşünme eğilimi gösterirler. Örnek olay yönteminde gerçek yaşamdan seçilmiş olayların bireylere gösterilerek onların duygu, düşüncelerini geliştirip karar verme ve sorunlara çözüm yolu bulma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Rol oynama tekniğinde birey başka bir kişiliğin, durumun içine girip yaşamdaki birçok probleme katkı sunup, yeteneklerini geliştirmeyi amaçlar. Benzetim yönteminde öğrenciler gerçek bir durumu anlamak için modeller üzerinde öğrenme yoluna gidip gerçek hayat becerileri kazanmayı amaçlar. Proje yöntemi; verilen görevlerin bireysel ya da grupça çözüme kavuşturulduğu, olaylar arasında çözüm odaklı bağların kurulmasına yardımcı olduğu ve öğrencilerin başarıma duygusunun arttırıldığı bir yöntemdir. Proje verilmek istenildiğinde öğrencinin hazırbulunuşluğu, dersin amaçlarına uygunluğu, maliyeti ve yapılabilirliği dikkate alınmalıdır. Yukarıda sayılan yöntemler Sosyal Bilgilerde kullanılan, herkes tarafından bilinen yöntemlerdir.

Aktif öğrenmenin olduğu tekniklerden biri de görüş geliştirme tekniğidir. Bu teknikle öğrenciler kendi becerilerini ortaya koyarak öğrenme faaliyetinin birebir içine girerler. Öğretmenlerinin rehberliğinde, belirlenmiş olan kurallara uyarak karşısındaki diğer bireyleri anlama yoluna giderler. Özellikle Sosyal Bilgiler dersinde kullanıldığında gerçek yaşam ilişkilerine çözüm bulmada yol gösterici bir faktör haline gelir.

Sosyal Bilgiler müfredatında iletişim, başlı başına bir konu teşkil etmektedir. Bu konunun var olma sebebi, bireylerin iletişim ilişkilerini geliştirip medyanın ve çevrenin iletişimdeki önemini kavramalarını sağlayıp olumsuz iletişime neden olan özelliklerin neler olduğu hakkında bireylerin bilgi sahibi olmasını sağlamaktır. Böylece toplum ilişkilerinde bireyler, başarı sağlayacak ve çevresinde olabilecek olumsuz iletişim ve ilişkileri çözen bir beceriye sahip olabileceklerdir. Bu teknik, bireylere çok zıt noktalarda bile bireylerin uyuşabileceği ve ortak noktayı bulup buna göre davranabileceği beceriler kazandırır. İnsanların düşüncelerinin farklılaşabileceği durumların olduğu kanısını öğrencilere verip öğrencilerin; karşısındaki bireylerin duygu ve düşüncelerine saygı duyma, onları anlama, kendi duygularını ve düşüncelerini

değiştirebilme olgunluğuna sahip olma ve duygudaşlık becerisi özellikleri kazanmasına yardımcı olur.

2.3.3. Görüş Geliştirme Tekniği ve Kullanımı:

Görüş geliştirme tekniğinde yukarıda da anlatıldığı gibi (üst sayfaya bkz.) bir amacın verilmesinde yöntem, strateji ve teknikler çok önemlidir. Önemli bir yöntem olan görüş geliştirme tekniği incelendiğinde kavramın çok geniş olduğu belli olmaktadır.

Belirgin çelişkilere ve kutuplaşmış tutumlar içeren konuların öğretiminde kullanılan bir tekniktir. Bu yönüyle görüş geliştirme tekniğinde ele alınacak konular mutlaka kabul edilebilir karşıt bakış açıları içermelidir. Örneğin;

- Nükleer santraller kurulmalı mıdır?
- Sigara ve alkol yasağı her yerde olmalıdır.

Bu tekniğin uygulanmasında da öğrencilerin aktif olmasına karşın öğretmene de büyük görevler düşmektedir. Öğretmenin; tartışılacak konuyu tekniğe uygun şekilde belirlemesi, sınıfta saygı ortamı yaratması, öğrencilerin sınıf ortamında tartışmalarına olanak vermesi, görüş belirten öğrencilerden nedenlerini belirtmelerini istemesi, ama yanlı durmayıp hiçbir şekilde düşüncelerini eleştirmemesi gerekmektedir. Bu yönüyle bu tekniğin etkin bir şekilde kullanılması için öğretmenin tekniği kullanmasına hâkim olması gerekmektedir. Bu teknik öğrencilere, farklı düşünme ve görüşlere saygı duymayı ve farklılıkları kabul etmeyi geliştirme anlamında oldukça etkili olabilecek tekniklerden birisidir. Ayrıca bu teknik okulda öğrencilere, demokratik değerleri kazandırma ve demokrasi ilkeleri benimsetme açısından yararlı olabilecektir (Aykaç, 2014, s. 213). Bunların yanında görüş geliştirme tekniği;

1. Okulda ve sınıfta çoğulcu bir ortam yaratır.
2. Karşıdaki insana saygı duyulması gerektiğini öğretir.
3. Birey kendi öğrenme özelliklerini ve farklılıklarını tanır.
4. Çevresini etkin dinleme becerisi kazandırır.

5. Bireylerin konuya eleştirel bir bakış açısıyla bakıp yeni duygu ve düşünceler edinmelerini sağlar.
6. Bireylerin ders faaliyetlerine katılmada olumlu etkide bulunur.
7. Öğrenmenin eğlenceli ve zevkli gerçekleşmesini sağlar.
8. Bütün sınıf öğrenme etkinliğine aktif katılımını sağlar.
9. Bilişsel düşünme becerisi geliştirir.
10. Kazananı ve kaybedeni olmadığı için tartışmalarda rekabetçi, genel disipline uymayan durumların yaşanmasını engeller.
11. Kesin doğrulara kaçan sloganları kullanmayı engeller.
12. Öğrencilerin ayakta kalarak icra ettiği bir teknik olmasından ötürü devinişsel becerileri geliştirir (Tok, 2014, s. 199).
13. Bireylerde düşünce sistemlerinin oluşup gelişmesine katkıda bulunur.
14. Kesin, herkes için değişmeyen gerçeklerin olmadığını; bireylere beceri olarak kazandırmada yardımcı olur.
15. Konuları her yönüyle düşünmemize katkıda bulunur.
16. Dersin sıkıcı olması engellenir.
17. Öğrencilerin eleştirel bakış açıları gelişir (Taşpınar, 2015, s. 227).
18. Öğrencilerde görüş alışverişi olduğu için paylaşma duygularını geliştirir.
19. Kendi düşüncelerini kesin bir şekilde savunmayı engeller, hayata karşı alternatif bir bakış açısı kazandırır.
20. Kendini kanıtlamanın, karşıdaki insana düşüncelerini söyleyebilme erdemine sahip olmanın önemini kavrar.

Bunun yanında görüş geliştirme tekniğinin her teknikte olduğu gibi sınırlılıkları vardır. Sınırlılıklara dikkat edip öğrencileri bu kısımdan uzaklaştırmak da öğretmenlere düşen önemli bir görevdir. Seviyeli, kırıcı olmayan bir sınıf atmosferi içinde teknik kullanıldığı zaman başarıya ulaşılmış olur.

Görüş geliştirme tekniğinin sınırlılıkları ise şu şekildedir:

1. İşe yarar ve tekniğe uygun bir konu bulmak her zaman kolay olmayabilir.
2. Tartışmaların disiplini sağlanmadığı zaman kazanımlardan uzaklaşılabilir, sınıf hâkimiyetini sağlamak zorlaşabilir, ders amaçlarına ulaşmada engel durumlar sergilenebilir.

3. Öğrenciler arasında birbirlerini etkileme olayı görülebilir. Bu da gerçek duygu ve düşüncelerin ortaya çıkmasını engelleyebilir.
4. Dersin belirli bir akış ve düzen halinde sürdürülmesi zorlaşabilir (Aykaç, 2014, s. 213).
5. Tekniğin uygulanması için gerekli zaman ve materyaller bulunmayabilir.
6. Öğretmen, hâkimiyeti sağlayamazsa öğrenciler arası çatışmalar çıkabilir. Öğretmen bu olumsuz durumu önlemeye çalışırken zamanda verim sağlama ilkesinin gereklerini yerine getiremeyebilir.
7. Öğretmen pasif duruma düşebilir.
8. Utangaç öğrenciler ders dışı etkinliklere yönelebilir.
9. Kendi fikrini benimsemediği için öğrenciler arasında olumsuz iletişimler okul dışına sarkabilir.
10. Öğretmen süreci iyi yönetemez ve rehberlik görevini güzel bir şekilde yerine getiremezse verim alınmayabilir (Taşpınar, 2015, s. 227).

Öğretmenin bu sınırlılıkları göz önünde bulundurup ona göre sınıf hâkimiyetini koruması gerekmektedir. Böylece görüş geliştirme amacına ulaşır; öğrenciler, eğlenerek öğrenecekleri ortamda yeni fikirler edinmiş olur.

Yöntemin uygulanmasında izlenecek aşamalar şunlardır:

1. Beş ayrı kartona kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, fikrim yok, kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum yazılır.
2. Bu kartonlar sınıfta farklı yerlere asılır.
3. Kazanımlara ve tartışmaya uygun konu tahtaya yazılır.
4. Öğrencilerden tartışma konusu hakkında düşünceleri ve görüşlerine en çok uyan kartonun yanına gitmeleri istenir.
5. Öğrencilere söz hakkı verilerek neden önünde bulunduğu kartona gittikleri sorulur. Bunun akabinde bütün sınıfın öğrenciyi dinlemesi sağlanır.
6. Tartışma devam ederken öğrencilere görüşlerinden vazgeçebilecekleri, yeni düşünceleri benimseyebilecekleri söylenir.
7. Etkin katılımın herkese uygulanması sağlanır.

Görüş geliştirme tekniğinin başarı ile uygulanabilmesi için sınıfta, öğrencilerin birbirlerinin yüzünü görebileceği şekilde oturmasının sağlanması,

öğretmenin sınıfa iyi hâkim olması, öğrencilerin birbirlerine değil fikirlere karşı çıkmalarının sağlanması ve görüşlerin belirli saygı kuralları içinde tartışılmasının sağlanması gerekir. Bütün bunlara dikkat edildiğinde bu teknik, öğrenci katılımına imkân veren bir teknik olarak farklı derslerin ve konuların öğretiminde etkili bir araç olarak kullanılabilir (Aykaç, 2014, s. 214).

GÖRÜŞ GELİŞTİRME VE ÖYKÜ OLUŞTURMA TEKNİĞİ ÖRNEK ETKİNLİK

Adı: Özgür Aile	Ders: Hayat Bilgisi	Sınıf: 3
Süre: 80 Dk.	Öğrenme Alanı: Benim Eşsiz Yuvam	
Kazanım: 1.Aile içinde demokratik bir ortam oluşturmanın önemini bilir. 2.Aile içinde görev dağılımının adil olup olmadığını sorgular. 3.Ailede alınacak kararlarda; aile bireylerinin görüşlerinin alınmasının demokratik hayatın gereklerinden biri olduğunu bilir.		
Araç-Gereç ve Ortam: Tepegöz, Asetatlar, renkli önceden hazırlanmış levhalar, defterler ve kaynak kitaplar, sınıfın “u” veya yarım ay şeklinde önceden düzenlenmesi, rol oynamalar için sınıfın ortasında uygun alanın oluşturulması.		

Süreç:

Dikkat Çekme-Güdüleme: Öğretmenin sınıfa girdiğinde diğer günlerden farklı olarak bugün sizin düşüncelerinizi almayacağım. Yalnızca benim söylediklerimi yapacaksınız. Sizin düşüncelerinizi önemsemiyorum diye belirtmesi. Bir süre sonra öğrencilerden biraz önceki tavrınının doğru olup olmadığını sorulması.

Canlandırmalar, Doğaçlamalar, Etkinlikler: Öğrencilerin çember şeklini alması sağlanır. 1.2.3.4'e kadar saydıkları sınıf 4 gruba ayrılır.

1 ve 2 gruptakilerden aile içi demokrasinin gerçekleştiği ve tüm bireylerin kararlara katıldığı bir örnek öykü yazmaları istenir.

3 ve 4 gruptakilerden ailede demokrasinin işlemediği bir olayı yazmaları istenir.

Yazılanlar karşılıklı olarak 1-3 ve 2-4 olarak değiştirilir ve öyküler öğrencilerce rol oynama yöntemi ile canlandırılır.

Canlandırmalar sonunda öğrencilerden yarım çember şeklinde oturarak bireylerin nerelerde yanlış davrandığı ve nasıl davranmaları gerektiği konusunda düşüncelerini açıklamaları istenir. Öğretmenin öğrencilere "siz olsaydınız ne yapardınız?" sorusunu sorması ve yanıtların sınıfta tartışılması.

Tahtaya; kararsızım, kesinlikle katılıyorum, kesinlikle katılmıyorum, katılıyorum, katılmıyorum yazılı kartonların sınıf duvarlarına aralıklarla asılması. Tartışma konuları tahtaya yazılır.

"Anne, babalar çocuklarını istedikleri gibi yetiştirme hakkına sahiptir."

"Ailede bütün kararların alınmasında herkes eşit oy hakkına sahip olmalıdır."

"Anne, babalar çocuklarının yanlışlıklarını gördüklerinde dövme hakkına sahiptirler."
Önermelerden biri yazılır.

Şekil 2.1. Görüş Geliştirme Tekniği Örnek Etkinliği.

Öğrencilerin düşüncelerine göre sınıftaki kartonlardan birinin altına geçmeleri, öğrencilere söz vererek neden orda olduklarının sorulması, düşünceler açıklandıkça öğrencilerin fikir değiştirerek başka bir yere geçmelerine olanak sağlanması.

Öğrencilere hazırlanan soruların sorulması:

- * Ailenizde kararları kimler veriyor?
- * Ailenizde farklı konularda farklı aile üyeleri mi karar veriyor?
- * Ailenizde ortak bir bütçe yapılıyor mu?
- * Ailenizde günlük ya da haftalık alışverişi kimler yapıyor?
- * Temizlik işlerini kimler yapıyor?

Soruların her bir öğrenci tarafından değerlendirilmesinin sağlanması değerlendirmeler sonucunda sizce ailenizde demokratik bir işleyiş var mı? Neden böyle düşünüyorsunuz? Sorusu sorulabilir.

Değerlendirme: “Demokrasinin gerçekleştiği ideal bir ailede kararlar nasıl alınmalıdır?”

“ Ailedeki demokratik hayat toplumda demokrasinin gerçekleşmesinde neden önemlidir?” sorusu sorulur. Konu sınıfça kısaca tartışılır.

Şekil 2.1. Görüş Geliştirme Tekniği Örnek Etkinliği (Devam).

DERS PLANI ÖRNEĞİ

BİÇİMSEL BÖLÜM

Etkinliğin Adı	Görüş Geliştirme
Ders	Sosyal Bilgiler
Sınıf	(5.) Beşinci sınıf
Süre	3 Ders Saati
Öğrenme Alanı	İnsanlar, Yerler ve Çevreler
Ünite	Bölgemizi Tanıyalım

Şekil 2.2. Görüş Geliştirme Tekniği Ders Planı Örneği.

Kazanımlar	Yaşadığı bölgedeki insanların doğal ortamı değiştirme ve ondan yararlanma şekillerine örnekler gösterir.
Beceriler	Gözlem
Strateji-Yöntem-Teknikler	Soru Cevap- Tartışma Görüş Geliştirme
Araç-Gereç ve Ortam	Renkli önceden hazırlanmış levhalar, sınıf önceden hazırlanmış “u” ya da yarım ay şeklinde düzenlenmelidir.

GİRİŞ BÖLÜMÜ

Dikkat Çekme	Öğretmen derse elinde bir “nükleer santral” resmi getirir ve öğrencilerden resim hakkındaki tahminlerini sorar. Ardından, öğrencilere “nükleer santral” hakkında genel, nesnel bilgiler verir.
Güdüleme/Gözden Geçirme	“Çocuklar bugün sizlerle, nükleer enerjiyi ve nükleer santraller hakkında konuşacağız. Bunu hep birlikte tartışarak, önerilerimizi, görüşlerinizi sunarak, birbirinizi ikna etmeye çalışarak yapacaksınız. Eğer dersimizi dikkatli bir şekilde dinler ve yapacağımız etkinliklere katılırsanız dersin sonunda nükleer santrallerin kullanılıp kullanılmaması gerekliliği hakkında bilgi sahibi olacaksınız.”
Derse Geçiş	“Çocuklar şimdi herkes ayağa kalksın ve etkinliğimize başlayalım.”

Şekil 2.2. Görüş Geliştirme Ders Planı Örneği (Devam).

GELİŞTİRME BÖLÜMÜ

<p>Etkinlik- Görüş Geliştirme</p>	<p>Öğretmen, öğrencilerin hoşgörü, dinleme, farklı görüşlere katlanma, değişime açık olma gibi özelliklerini geliştirmek amacıyla görüş geliştirme etkinliğini başlatır.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Tartışma konusu tahtaya yazılır. “Ülkemizde nükleer santrallerin sayısı arttırılmalıdır.”2. Beş ayrı kartona sıra numarasına gerek duymadan; “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, fikrim yok, kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum” ifadeleri yazılır ve sınıfta farklı yerlere asılır.3. Öğrencilere bir süre düşünme fırsatı verilir.4. Öğrencilerden kendi düşüncelerine benzeyen kartonun altına gitmesi istenir.5. Öğrenciler yerini aldıktan sonra tartışmaya başlanır. Öğrencilerin buldukları noktada neden durduklarını, açıklamaları, birbirini dinlemeleri ve ikna etmeye çalışmaları sağlanır.6. Öğrencilerin arkadaşlarının açıklamalarından etkilenip etkilenmedikleri sorulurken, ikna olanların yerlerini değiştirmeleri sağlanmalıdır.7. Öğrencilerin tartışmaya katılması sağlanmalıdır.8. Konunun yeterince tartışıldığına emin olduğunda tartışma sona erdirilebilir. <p>Bu teknik sonunda “şu görüş doğru, bu görüş doğru, bu görüş yanlıştır.” denilmez. Öğrencilerde; karşıt görüşü dinleme, saygılı davranma, farklı bakış açılarını görme, kendi görüşlerinin değişebileceği kazanımları ortaya çıkar. Nükleer santrallerin yararlı mı zararlı mı olduğu konusunda fikir sahibi olurlar.</p>
--	--

Şekil 2.2. Görüş Geliştirme Ders Planı Örneği (Devam).

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Öğretmenin öğrenciyi değ.	<ul style="list-style-type: none">• Öğretmen uygulama süresince öğrencileri gözler.• Ülkemizde nükleer santrallerin sayısını arttırmak yerine başka hangi enerji kaynakları kullanılabilir sorusu yöneltilerek öğrencilerden bununla ilgili kısa bir metin yazarak öğretmene teslim etmeleri istenir (Taşpınar, 2015, s. 215 -219).
----------------------------------	--

Şekil 2. 2. Görüş Geliştirme Ders Planı Örneği (Devam).

Görüş geliştirme tekniğinin uygun kullanılması derste istenilen hedeflere kolayca yaklaşmak için bir fırsattır. Zaten öğrenciler bu ve buna benzer teknikleri, yöntemleri çabuk benimseyip hemen uygulama yoluna giderler. Çünkü düşüncelerine, görüşlerine değer veren bu yöntemde öğrenci rahat davranır ve verilmek istenen mesajı çabuk kavrar.

2.3.4. Görüş Geliştirme Tekniğinin Sosyal Bilgiler Dersine Katkıları: Geleneksel sistemlerin yetersiz kaldığı bu dönemde üretken, ne istediğini bilen, hazır bilgileri kullanmak yerine araştırmaya meraklı, sorgulayan bireyler hedeflenmektedir. Sözel bir alan olan Sosyal Bilgiler dersi bu anlamda öğrencilere birçok olanak sağlayabilir. Bu hedeflere ulaşmak için de yapılandırmacı yaklaşımdan yararlanmak hedefe ulaşmayı kolaylaştırır. Öğrencilere sağlanacak görsel olanaklarla bilgiler kalıcı hale gelecek, öğrencinin hayatının geri kalanında bu bilgileri hatırlaması ve gerektiğinde bu bilgileri kullanması sağlanacaktır. “Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere önemli sosyal becerileri kazandırarak, onların toplumsallaşmalarına ve iyi birer vatandaş olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır. Toplumlar, kendi toplumsal yapılarına uygun bireyleri ‘Sosyal Bilgiler’ dersi ile yetiştirmektedirler. Bu nedenle, Sosyal Bilgiler öğretimi çağdaş bilime ve insan haklarına dayalı, özgürlükçü, demokratik, lâik ve ulusal kültür birikiminden kaynaklanarak evrensele ulaşan eğitim ve öğretim uygulamalarında önemli ve belirleyici bir rol oynamaktadır” (Erdoğan, 2009, s. 3-5).

Son değişen eğitim sistemimizde de görüleceği gibi Sosyal Bilgiler dersinin kazanımlarının öğrenciler tarafından tam olarak kavranması ve istenilen vatandaş tipinin toplumda yaygınlaşması için Sosyal Bilgilerin iyi şekilde özümsemesi

gerekmektedir. Bunun için şartlar uygundur çünkü yapılandırmacı sistem, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayıp olay ve olguları yaşantılarına göre yeniden tasarlamayı hedeflemektedir. Öğrencilerin bu özellikteki becerileri kazanmalarında Sosyal Bilgiler dersi ve konuları uygunluk teşkil etmektedir. Çünkü öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde gördüklerini yaşantılarına kolayca uyarlayabilir ve günlük yaşantısının içine yerleştirebilir. Bu da dersin amaçlarıyla var olan programın uyuşmasının önemli ölçüde etkisidir. Tabii burada kazançlı çıkanlar doğal olarak öğretmen ve öğrencilerdir. Çünkü öğretmen öğrenciye bilgileri gösterecek, öğrenciler de bilgilere ulaşmaya gayret edecek, bu süreç öğrencilerin bilgiyi alarak yaşantısında kullanmasına olanak sağlayacaktır. İşte tam burada görüş geliştirme gibi öğrencileri sürece aktif olarak katan yöntem sayesinde öğrenciler hem bilgilerini oluşturabilecekler hem de oluşturdukları bilgilerini yeniden yorumlayabileceklerdir. Bunun dışında görüş geliştirmenin Sosyal Bilgiler dersine katkıları şöyle sıralanabilir.

1. Dersi sıkıcı olmaktan kurtarıp eğlenceli bir şekle dönüştürmektedir.
2. Sosyal Bilgiler dersinin amacına ulaşmasına etkili bir şekilde katkı sağlar.
3. Tüm öğrenciler katılım sağladığı için sınıfta farklı fikirlerin oluşmasına ve bu fikirlere saygı duyulmasına katkıda bulunur.
4. Yakından uzağa ilkesinin derste yerleşmesini sağlar.
5. Öğrencilerin benlik gelişimi sağlayarak açık yüreklilikle fikirlerini söylemelerine katkıda bulunur.
6. Aktif öğrenmenin oluşmasını sağladığı için ders bilgilerinin uzun süreli bellekte kalmasına katkıda bulunur.
7. Öğrenciler bu yöntem sayesinde derste bireysel hareket etmek yerine grupta hareket etmektedir böylece grup hâkimiyetini sağlayan öğretmen öğrencileri de kontrol altına almış olur.
8. Konularda soyut düşünme yerine somut, kanıtlayıcı bilgiler elde ederler.
9. Öğrencilerin ilgisini çeken bu yöntem, onların derse daha çok önem vermesini ve derse aktif katılmasını sağlar.
10. Göze ve kulağa hitap ederek derste etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlar.
11. Kişilerin sorunlar karşısında farklı düşünceler üretmesine ve gerektiğinde bu düşünceleri değiştirmesine katkı sağlar.

2.4. İlgili Yayın ve Araştırmalar: Bu başlık altında öğrenci aktif katılımını sağlayan akademik çalışma, kitap ve tezler hakkında genel bilgiler verilmiştir.

BAKMAZ (2016) çalışmasında, “*Sosyal Bilgiler dersinde para ve pulların kullanımının öğrencilerin akademik başarısına etkisi*” ni araştırmıştır. Elde edilen sonuçlar Sosyal Bilgiler dersinde para ve pulları etkin bir şekilde kullanan öğrenci grubunun, para ve pulları etkin bir şekilde kullanmayan öğrencilere göre daha başarılı olduğu görülmüştür.

ALKAN (2009) çalışmasında “*İlköğretim sekizinci sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin akademik başarısına etkisi*” ni araştırmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarılarının, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

İSTEMİL (2011) çalışmasında “*9. Sınıf Coğrafya dersinde kubaşık öğrenme yönteminin öğrenci akademik başarısına etkisi*” ni araştırmıştır. Elde edilen verilere göre, kubaşık öğrenme yöntemine dayalı öğretim yöntemiyle klasik öğretim yöntemi uygulanan gruplarda depremler kıta oluşumu alt boyutları, son test başarı düzeyi puanları arasında deney grubu lehine dikkat çekici bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç kubaşık öğrenme yöntemine dayalı öğretim yöntemleri uygulanarak yapılan Coğrafya öğretiminin, öğrencilerin Coğrafya dersi başarılarını arttırmada etkili olduğunu gösterir.

ERDOĞAN (2009) çalışmasında “*Yapılandırmacı yaklaşıma göre tasarlanmış Sosyal Bilgiler sınıfına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi*” durumunu araştırmıştır. Elde edilen bulgular ışığında; Sosyal Bilgiler sınıfında ders gören öğrenciler ile klasik sınıf sisteminde ders gören öğrenciler arasında cinsiyet, veli eğitim durumu, yıllık gelir değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Araştırma kapsamında öğrenci görüşlerinden elde edilen bulgular; Sosyal Bilgiler sınıfının, Sosyal Bilgiler dersini daha ilgi çekici bir hale getirdiğini, öğrenmeye elverişli bir ortam hazırladığını, sınıftaki materyallerin ise dersin daha

nitelikli işlenmesini sağladığını, bu faktörlerin de öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki başarıları üzerinde olumlu yönde katkı sağladığını göstermiştir.

ŞAKİROĞLU (2017) çalışmasında “*Mizah temelli etkinliklerin 7. Sınıf öğrencilerinin anlatma becerilerine etkisi*” ni incelemiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, mizah temelli etkinlikler ile Türkçe dersi gören deney grubundaki öğrencilerin anlatma becerileri son test puanlarının, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin son test puanlarından anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır.

AYYILMAZ (2016) çalışmasında “*Sosyal Bilgiler öğretiminde eğitsel müzik kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve derse yönelik tutumları üzerindeki etkileri*” ni incelemiştir. Elde edilen bulgular sonucunda, eğitsel müziklerle Sosyal Bilgiler öğretimi yapılan deney grubunun akademik başarı ve tutum puanlarının artış gösterdiği, tutum puanlarındaki artışın deney grubu lehine anlamlı fark içerdiği, ancak akademik başarı puanlarındaki artışın istatistiksel anlam taşımadığı tespit edilmiştir.

DOĞAN (2017) çalışmasında “*Sosyal Bilgiler dersinde deprem konusunun dijital oyunlarla öğretiminin akademik başarıya etkisi*” ni incelemiştir. Araştırmada elde edilen t testi analiz sonuçlarına göre; deney ve kontrol gruplarının başarı puanları arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Yani dijital oyunla deprem öğretimi yapılarak ders işlenen deney gruplarının akademik başarı puanları, geleneksel öğretim (Anlatım yöntemi ve ders kitapları vs.) kullanılarak ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinin akademik puanlarından yüksek olduğu görülmüştür.

ARICI (2016) çalışmasında “*altı şapkalı düşünme tekniğinin 7. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi*” ni incelemiştir. Araştırma sonucunda, altı şapkalı düşünme tekniği uygulanan deney grubu ile geleneksel yöntem uygulanan kontrol grubunun, akademik başarıları arasında istatistikî açıdan anlamlı düzeyde fark olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre altı şapkalı düşünme tekniği, Fen Bilimleri dersi İnsan Ve Çevre ünitesinde, öğrencilerin akademik başarısını artırmada, geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha başarılıdır.

KARABACAK (1996) “*Sosyal bilgiler dersinde eğitsel oyunların başarı düzeyine etkisi*” başlıklı tez çalışmasında eğitsel oyunların erişkiye etkisini incelemeyi

amaçlamıştır. 23 deney, 23 kontrol grubu olmak üzere toplam 46 dördüncü sınıf öğrencisi ile yapmış olduğu çalışmada kontrol gruplu öntest- sontest deneme modeli kullanılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin toplam erişileri, bilgi düzeyi erişi ortalamaları ve kavram düzeyi erişi ortalamaları açısından eğitsel oyunların kullanıldığı deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

ROMİNE (2004) *“Using Games in the Classroom to Enhance Motivation, Participation, and Retention: A Pre-Test and Post-Test Evaluation”* adlı çalışmasında eğitsel oyunların motivasyona, derse katılıma ve kalıcılığa etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Öntest-sontest deneme modeliyle hazırlanmış olan çalışmanın örneklemini üç dördüncü sınıf oluşturmaktadır. Sınıflar araştırmacı tarafından Grup A, Grup B ve Grup C şeklinde kodlanmıştır. Grup A ve Grup B kontrol grubu olarak belirlenmiş ve bu sınıflarda soru cevap yöntemiyle öğretim yapılmıştır. Grup C ise 65 deney grubu olarak belirlenmiş ve bu sınıfta oyun yöntemiyle öğretim yapılmıştır. Sontest sonuçlarına göre A Grubunun başarısı % 12.8, B Grubunun başarısı % 32.3 ve C Grubunun başarısı ise % 29.4 oranında artmıştır. Bu sonuçlara göre en başarılı sınıf B Grubu olmuştur. Araştırmacı başarı oranının B Grubunda daha yüksek oranda çıkmasına rağmen derse katılımın ve motivasyonun C Grubunda daha yüksek olduğunu belirtmiştir. A ve B Gruplarındaki öğrencilerin % 60'ı derse düzenli veya ara sıra katılım gösterirken, C Grubundaki öğrencilerin % 80'i derse katılım göstermişlerdir. Bu durum oyunların derse katılım ve motivasyon üzerinde etkisinin olduğunu göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmamızın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, bağımlı ve bağımsız değişkenleri, veri toplama araçları, yararlandığımız başarı testi hakkında bilgi, araştırmamızın nasıl uygulandığı, araştırmamızın evren ve örnekleme ile ilgili bilgiler mevcuttur. Araştırma, bir deneğin eleştirel bir biçimde incelenmesi sonucunda yeni gerçekleri keşfetmek, yeni ilişkiler ve sonuçlara ulaşmak adına yapılan arayış ve sorgulamalar bütünüdür (Altunışık vd. 2007).

Araştırmada nicel araştırma modeli kullanılmıştır. Üstün gelen özelliklerinden dolayı sık sık başvurulan bir yöntemdir. Salmon'a (1991:5) göre bir araştırmacı için önemli olan nitelik, onun soruları için en uygun yöntemleri seçmesidir. Çünkü her durum, uygulamada özel ve kesin bir yöntemi gerektirir. Her yöntem, olguları farklı açıklar. Salmon'a göre bilginin geçerliliği sistemlerin sınırlılıklarının içinde yargılanır.

Araştırmada nicel verilerin çözümü için deneysel desen modeli kullanılmıştır. Deneysel araştırmalar, araştırmacı tarafından oluşturulan farkların bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmeye yönelik çalışmalardır. Deneysel desenlerde temel amaç değişkenler arasında oluşturulan neden-sonuç ilişkisini test etmektir (Büyüköztürk vd. 2015).

Tablo 3.1. Örneklem ve Kontrol Gruplu Ön Test-Son Test Desen.

	Grup	Ö.T.	İşlem	S.T.
R	D (Deney)	O ₁	X	O ₃
R	K (Kontrol)	O ₁		O ₃

Tablo 3.1'de, 'R' gruplardaki rastgele seçilen denekleri, 'O₁' deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test ölçüm sonuçlarını, 'O₃' deney ve kontrol gruplarına

uygulanan son test ölçüm sonuçlarını, 'X' deney grubundaki deneklere uygulanan bağımsız değişkeni ifade eder.

Ön test ve son test kontrol gruplu desenin kullanılma süreçleri şöyledir:

1. Denekler rastgele seçilme yoluyla belirlenip iki gruba ayrılmıştır. Akabinde bir gruba (deney grubuna) etkisi araştırılan bağımsız değişken uygulanmış olup, diğer gruba aynı bağımsız değişken (kontrol grubu) uygulanmamıştır.
2. Deneye konu olan katılımcılar süreç hakkında bilgilendirildi fakat hangi grupta oldukları hakkında bilgi verilmemiştir.
3. Deney başlangıcında iki gruba ait bağımlı değişken ölçümleri elde tutulmuştur.
4. Deney grubu bağımsız değişkene tabi tutulmuştur.
5. İşlem süreci bittikten sonra son test ölçümüyle deney ve kontrol gruplarına ait bağımlı değişken sonuçları elde edilmiştir.
6. Daha sonra bağımsız değişkenin etkisinin test edilmesi için gruplardan elde edilen veriler karşılaştırılmıştır.

Tablo 3.2. Araştırmanın Deneysel Deseni.

GRUPLAR	ÖN TEST	İŞLEM	SON TEST
Deney Grubu	Akademik başarı testi	Görüş geliştirme tekniğine göre işleniş	Akademik başarı testi
Kontrol Grubu	Akademik başarı testi	Klasik öğretim yöntemine göre işleniş	Akademik başarı testi

Rastgele seçilen gruplara ön test şeklinde başarı testi uygulanmıştır. Ön test yapılmasındaki amaç deneysel süreç öncesinde gruplarda bulunan akademik başarının ne derece olduğunu belirlemektir. Süreç hakkında öğrencilere araştırma ile ilgili bilgi verildi. Daha sonra belirlenen günlük plana göre dersler beş hafta süreyle işlendi. Deney grubunda dersler görüş geliştirme tekniğiyle beş hafta boyunca ele işlendi. Öğrencilere görüş geliştirme tekniğinin uygulanması için materyaller ve

gerekli olan araç gereçler sağlanarak dersler işlendi. Kontrol grubuna ise klasik öğretim yöntemi uygulanmış ve sonunda her iki gruba da son test uygulanmıştır.

Son testin yapılma amacı ise ön test sonuçlarıyla karşılaştırma yapılarak sonuçların akademik başarısının ne derece olduğunu kestirmektir. Elde edilen bulgular bilgisayar ortamında SPSS 20.0 (Statistical package for the Social sciences) paket programı ile analiz edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı Ağrı ili Patnos ilçesindeki İMKB Ortaokulunda öğrenim gören 6/A, 6/B sınıflarında okuyan 70 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alacak öğrencilerin akademik seviyeleri arasında farkların olmaması için önceki eğitim yılı olan 2015-2016 eğitim-öğretim yılı, yılsonu başarı puanları esas alınarak gruplara ayrılmıştır. Örneklem grubu 6. sınıflardan oluşan yansız atama yoluyla belirlenmiş aynı özelliklere sahip iki sınıfın seçilmesiyle belirlenmiştir. Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin akademik seviyeleri dışında aile ekonomik durumları da benzerlik göstermektedir. Çalışma grubunda bulunan öğrencilerden bazıları taşınmalı eğitimle okula devam ederken, bazıları ise ikamet ettikleri yerlerde okula gitmektedir. Araştırma bu verilere dikkat edilerek yapılmıştır.

Tablo 3.3. Çalışma Grubunu Oluşturan Öğrenciler ve Sınıflar.

GRUPLAR	SINIF	MEVCUT
Deney Grubu	6/A	35
Kontrol Grubu	6/B	35

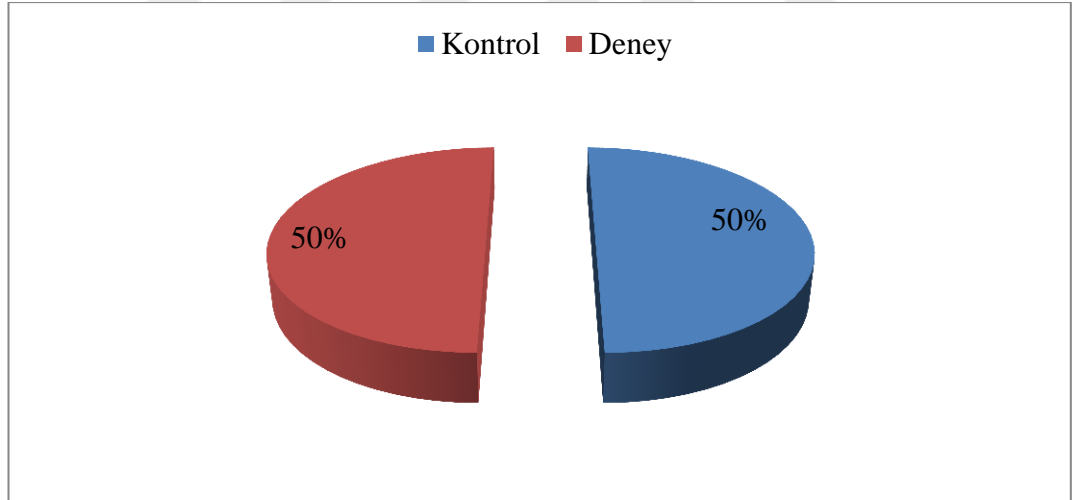
- **Katılımcılara ait demografik bilgilerin dağılımına bakıldığında;**

Katılımcılara ait demografik bilgilerin dağılımı frekans analizi ile belirlenmiş, tablo ve grafikler ile gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Deney ve Kontrol Grubu Denek Sayı ve Yüzdeleri.

		n	%
Grup	Kontrol	35	50,0
	Deney	35	50,0
	Toplam	70	100,0

Tablo 3.4' e göre katılımcıların %50'si deney, %50'si ise kontrol grubu olarak çalışmaya alınmıştır.

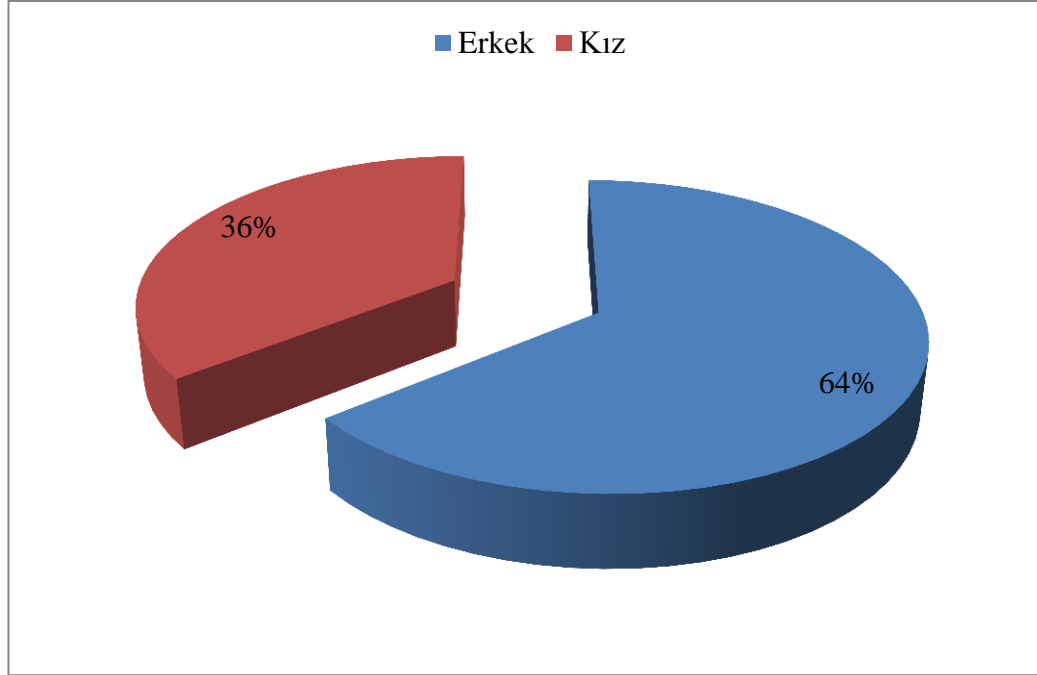
Grafik 3.1. Deney ve Kontrol Grubu Yüzde Oranları.

Grafik 3.1' e göre katılımcıların %50'si deney, %50'si ise kontrol grubu olarak çalışmaya alınmıştır.

Tablo 3.5. Deney ve Kontrol Grubu Cinsiyet Dağılımları.

		n	%
Cinsiyet	Erkek	45	64,3
	Kız	25	35,7
	Toplam	70	100,0

Tablo 3.5' e göre katılımcıların % 64,3'ü erkek iken %35,7'si kızdır.

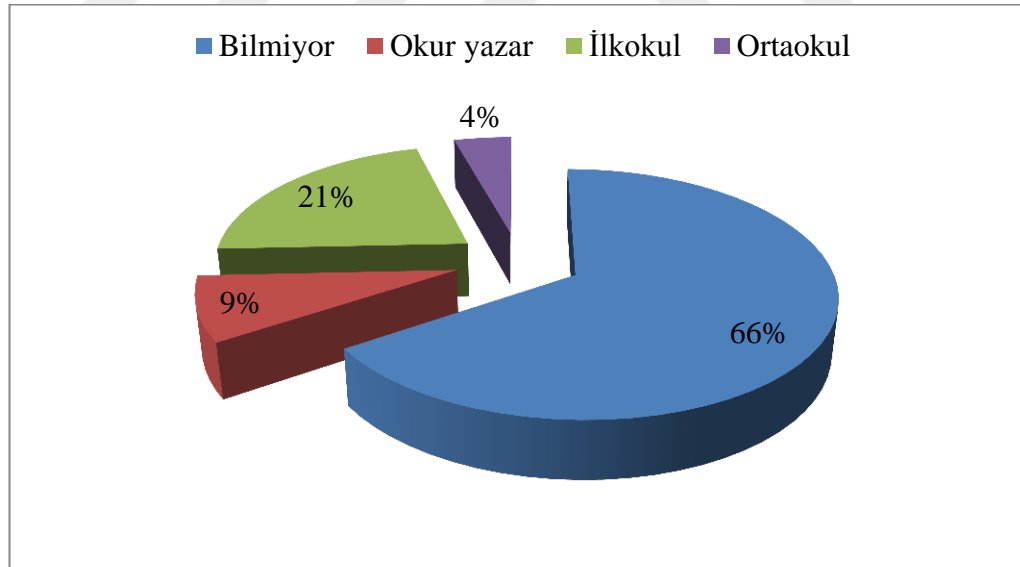
Grafik 3.2. Deney ve Kontrol Grubu Cinsiyet Dağılımı Yüzde Oranları.

Grafik 3.2' ye göre katılımcıların %64,3'ü erkek iken %35,7'si kızdır.

Tablo 3.6. Deney ve Kontrol Grubu Anne Eğitim Durumu Dağılımları.

		n	%
Anne eğitim durumu	Bilmiyor	46	65,7
	Okuryazar	6	8,6
	İlkokul	15	21,4
	Ortaokul	3	4,3
	Toplam	70	100,0

Tablo 3.6' ya bakılarak anne eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde; annesi okuma yazma bilmeyenlerin oranı %65,7 olup, annesi okuryazar olanların oranı %8,6, ilkokul mezunu olanların oranı %21,4, ortaokul mezunu olanların oranı ise %4,3'tür.

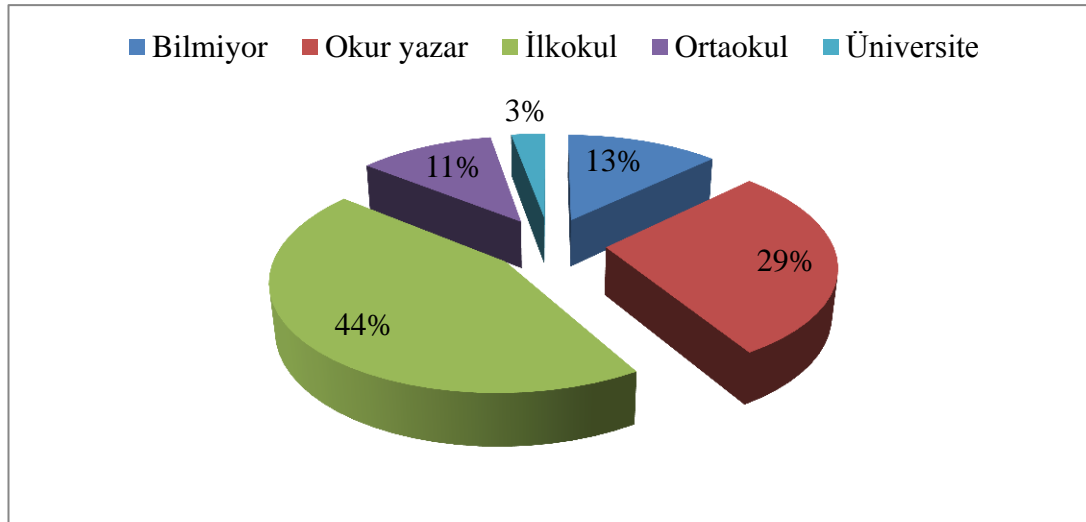
Grafik 3.3. Deney ve Kontrol Grubu Anne Eğitim Durumu Yüzde Oranları.

Grafik 3.3' e bakılarak anne eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde; annesi okuma yazma bilmeyenlerin oranı %65,7 olup, annesi okuryazar olanların oranı %8,6, ilkokul mezunu olanların oranı %21,4, ortaokul mezunu olanların oranı ise %4,3'tür

Tablo 3.7. Deney ve Kontrol Grubu Baba Eğitim Durumu Dağılımları.

		n	%
Baba eğitim durumu	Bilmiyor	9	12,9
	Okuryazar	20	28,6
	İlkokul	31	44,2
	Ortaokul	8	11,4
	Üniversite	2	2,9
	Toplam	70	100,0

Tablo 3.7' ye göre baba eğitim durumunun dağılımı incelendiğinde; babası okuma yazma bilmeyenlerin oranı %12,9 olup, babası okuryazar olanların oranı %28,6, ilkokul mezunu olanların oranı %44,2, ortaokul mezunu olanların oranı ise %11,4, üniversite mezunu olanların oranı ise %2,9'dur.

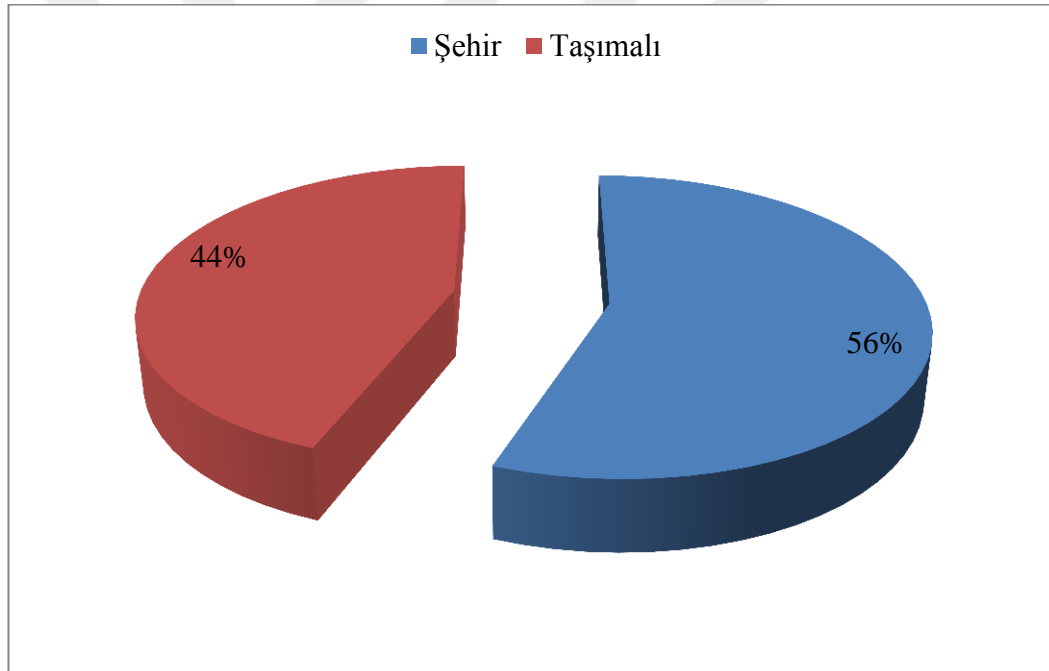
Grafik 3.4. Deney ve Kontrol Grubu Baba Eğitim Durumu Yüzde Oranları.

Grafik 3.4' e göre baba eğitim durumunun dağılımı incelendiğinde; babası okuma yazma bilmeyenlerin oranı %12,9 olup, babası okuryazar olanların oranı %28,6, ilkokul mezunu olanların oranı %44,2, ortaokul mezunu olanların oranı ise %11,4, üniversite mezunu olanların oranı ise %2,9'dur.

Tablo 3.8. Deney ve Kontrol Grubu Yerleşim Yerleri Dağılımları.

Yerleşim yeri		n	%
		Şehir	39
	Taşınmalı	31	44,3
	Toplam	70	100,0

Tablo 3.8' e göre katılımcıların yerleşim yerlerine göre dağılımları incelendiğinde; %55,7'si şehirde ikamet ederken, %44,3'ü taşınmalı olarak okula gelmektedir.

Grafik 3.5. Deney ve Kontrol Grubu Yerleşim Yeri Yüzde Oranları.

Grafik 3.5' e göre katılımcıların yerleşim yerlerine göre dağılımları incelendiğinde; %55,7'si şehirde ikamet ederken, %44,3'ü taşınmalı olarak okula gelmektedir.

3.3.Değişkenler

Araştırmada deneysel desen kullanılmıştır. Çalışmamızın bağımlı ve bağımsız değişkenleri şöyledir.

3.3.1. Bağımsız Değişken: Bağımsız değişken, bağımlı değişken üzerinde etkisi araştırılan değişkendir. Bağımsız değişkenler bağımlı değişkenleri olumlu yönde etkilemek amacıyla ele alınırlar. Eğitimin amacı da budur. Eğitim istenilen hedeflere ulaştırmak için var olan süreçlerdir. Araştırmamızda bağımlı değişkeni etkileyen kısımlar ele alındı. Örneğin akademik başarı bağımlı değişken ise akademik başarıyı arttıran faktör ise bağımsız değişkendir. Araştırmamızda bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni etkileme biçimi ele alınmıştır. Etkilemişse ne derece etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır (Alkan, 2007, s.62). Araştırmamızın bağımsız değişkeni ise görüş geliştirme tekniğidir.

3.3.2. Bağımlı Değişkenler: Bağımlı değişken bağımsız değişkenin etkisiyle oluşan sonuçtur. Yapılan araştırmaların elde edilen kısımlarının verilere ve analizlere tabi tutulduğu kısımdır. Var olan bir durumun hangi sonuçları olduğunun araştırılmasında elde edilen yol gösterici sonuçlara bağımlı değişken denir. Mantıklı çözümlerin bulunmasına etki eden faktördür. Örnek olarak öğrenci akademik başarısını etkileyen faktörler bağımsız değişkenken, öğrenci akademik başarısı ise bağımlı değişkendir. Araştırmamızın bağımlı değişkeni öğrenci akademik başarısıdır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Veri, bir sonuca ulaşabilmek için gerekli olan bilgi şeklinde tanımlanır. Veri duyu organlarına dayalı olarak elde edilir. Araya girebilecek araçlar, bu gerçeği değiştiremez. Bu sebeple veri, gözlenen ve kaydedilen şeydir (Bakmaz, 2016, s.60). Eğer veriler sayısal olarak ifade ediliyorsa (yaş, çocuk sayısı, gelir gibi) nicel veriler; eğer veriler sayısallaştırılamıyorsa buna da (cazip-cazip değil, dikkatli-dikkatsiz gibi) nitel veriler denir (Altunışık vd. 2007). Araştırmada akademik seviyeleri belirlemek için başarı testi geliştirilmiştir. Başarı testi “ülkemiz ve dünya” ünitesindeki konuların görüş geliştirme tekniğiyle işlenmesinin öğrenci akademik başarısını hesaplamak için oluşturulmuştur.

3.4.1. Normallik Varsayımı

Verilerin normal dağılımdan anlamlı düzeyde fark gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla Kolmogrov-Smirnov ve Shapiro Wilks testi yapılmıştır.

Tablo 3.9. Kolmogrov-Smirnov ve Shapiro Wilks testi.

Grup		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Değer	sd	p	Değer	sd	p
Ön Test	Kontrol	0,150	35	0,225	0,939	35	0,300
	Deney	0,195	35	0,115	0,937	35	0,120
Son Test	Kontrol	0,304	35	0,233	0,765	35	0,200
	Deney	0,252	35	0,225	0,774	35	0,200

Tablo 3.9. incelendiğinde $p > 0,05$ olduğu için deney ve kontrol gruplarında ön test ve son test değerlerinin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bu yüzden karşılaştırmalarda parametrik testler kullanılmıştır.

3.4.2. Sosyal Bilgiler Başarı Testi: Bireyde var olan akademik seviyeyi ortaya çıkarmak veya yapılan bir işlem süreci sonucunda ulaşılan seviyeyi ortaya koymak için başvurulmuş testlere başarı testi denir. Başarı testi için yapılan alanyazın taramasından sonra Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) ünitenin kapsamına uygun olarak sorular alınmıştır. Sorular Milli Eğitimin resmi sitesinden alındığı için sorularla ilgili tekrardan madde geçerlilik analizleri, madde ayırt edicilik indeksi gibi işlemler yapılmamıştır. Sorular konuyu tam yansıtabilecek şekilde 24 adet olarak belirlenmiştir. Soruların öğrencilerin eleştirel bakış açısını, analiz etme kuvvetini, sentez ve değerlendirme becerilerini geliştirecek türden sorular olmasına dikkat edilmiştir. Soruların direkt cevapları ne görüş geliştirme tekniğininin uygulandığı sınıfa ne de klasik öğretim yönteminin olduğu sınıfa söylenmemiştir. Öğrencilerin olaylar arasında bağlantı kurmasına ve cevabı kendi öğrenmelerinden yararlanarak bulmasına önem verecek şekilde sorular hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilere sorulan testin, aynı amaca hizmet eden sorulardan oluştuğu analiz edilmiştir. (Tablo 3.11'e bkz.) Testin bu açıdan güvenilirliği tespit edilmiştir.

Sosyal Bilgiler başarı testinde sorulan soruların hangi konuyla ilgili olduğu ve o konudan kaç tane soru sorulduğunun analizi yapılmıştır.

Tablo 3.10. Konu- Soru Sayıları Tablosu.

KONU İSİMLERİ	İLGİLİ SORULAR
Nerede ve nasıl yaşıyoruz konusu	4 adet
Ekonomik ilişkiler konusu	6 adet
Önder Türkiye konusu	4 adet
Kardeşliğin meyvesi konusu	6 adet
İnsanları seviyorum konusu	4 adet

Tablo 3.10' a bakıldığında soruların kapsam geçerliliğine uygun seçildiği görülmektedir. Görüş geliştirme tekniğinin öğrenciye kazandırmak istediği üst düzey bilişsel beceri özelliklerinin artırılmasını sağlamak amacıyla soruların bu temelli seçilmesine özen gösterilmiştir. Sayılan sebeplere dikkat edilerek geliştirilen 24 maddeden oluşturulan Sosyal Bilgiler başarı testi ön test ve son test olarak kullanıma hazır hale getirilmiştir.

3.4.3. Güvenirlilik Analizi:

Kuder-Richardson formülleri, testteki her maddenin aynı değişkeni ölçtüğü yani testin ölçtüğü şeyin homojen olduğu sayılına dayanır. Testin iki yarısı yerine testteki tüm maddeler arasındaki tutarlılığın ölçümünü verir ve **iç tutarlılık** katsayısı olarak adlandırılır. KR-21 madde analizi yapılmamış testlere uygulanır ve testteki maddelerin madde güçlükleri eşit farz edilir. Bu nedenle KR-21 formülü ile elde edilen katsayı güvenirliliğin alt sınırı olarak kabul edilir. Bir başka deyişle KR-21 her zaman için KR-20'den küçüktür (**KR-20 > KR-21**). Bir testin KR-20 veya KR-21 güvenirliliği yüksek bulunmuşsa, bu testteki maddelerin aynı yeterliği ölçtüğü (testin

tek boyutlu olduğu) ve test puanlarının tesadüfi hatalardan arınık olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 3.11. Teste Ait KR 20, KR 21 ve Cronbach's Alpha Verileri.

	Ön test	Son Test
Cronbach's Alpha	0,85	0,81
KR21	0,84	0,78
KR20	0,88	0,81

Tablo 3.11' e göre ilgili testlerin KR20 ve KR21 katsayıları incelendiğinde; bütün testlerin güvenilirlik düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca Chronbach alfa katsayısı da testin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.5. Veri Toplama Süreci

3.5.1 Deney ve Kontrol Grubu İşlem Süreci: Araştırmayı okulun Sosyal Bilgiler öğretmeni yürütmektedir. Araştırmacı araştırmanın başarı testlerinin uygulanması için ilgili mercilerden gerekli izinleri aldı(ekler kısmında izin örnekleri mevcuttur). Yapılan alanyazın taramalarına bağlı olarak yapılacak işlemlerin temel çerçevesi hazırlandı.

Araştırma; belli bir seyir halinde izni alınan günlük planlara (ekler kısmında izin örnekleri mevcuttur) dayanarak oluşturulan öğrenci gruplarında, beş hafta boyunca işlenmiştir. Görüş geliştirmenin amacına ulaşması için teknik, gruplara dayalı olarak işlenmiştir. Grupların isimleri öğrencilerin de görüşleri dikkate alınarak oluşturuldu.

Tablo 3.12. Araştırma İçin Oluşturulan Gruplar ve Konuları.

GRUP İSİMLERİ	KONU İSİMLERİ
Şampiyonlar	Nerede ve Nasıl Yaşıyoruz
Liderler	Ekonomik İlişkiler
Birinciler	Önder Türkiye
Yıldızlar	Kardeşliğin Meyvesi
Süperstarlar	İnsanları Seviyorum

1. Hafta:

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan öğrencilerle görüşüldü. Yapılan araştırmanın araştırmacı için ne ifade ettiğine değinildi. Öğrencilere bu araştırmanın karnenize geçecek notlarla bağlantısının olmadığı söylendi. Öğrencilerin yapmaları gereken iş ve işlemler araştırmacı rehberliğinde söylendi. Görüş geliştirme tekniğinin ne olduğu, uygulamasının ne şekilde yapıldığı ve nasıl sonlandığı en genel hatlarıyla öğrencilere gösterildi. Oluşturulacak grupların ders anlatımına katılma şekilleri uygulamalı olarak gösterildi. Öğrencilerin materyallere nasıl ulaşacakları hakkında bilgilendirmeler yapıldı, grup başkanlarının seçimi hakkında öğrencilere bilgiler verildi.

2. Hafta:

Deney ve kontrol grupları araştırmanın özelliklerine göre oluşturuldu. Buna göre 6/A öğrencileri deney grubu, 6/B öğrenciler ise kontrol gruplarına seçildi. Ön test hakkında deney ve kontrol gruplarına bilgiler verildi. Öğrencilerin birbirinden etkilenmeyecekleri şekilde oturmaları sağlandı. Ön test sorularını çözmeleri sağlandı. Oluşturulan gruplara konu dağıtımı yapıldı, deney grubu beş gruba ayrıldı. Her gruba “ülkemiz ve dünya” ünitesinin birer konusu verildi. Grup başkanları ve üyelerin

birbirlerine grubun olumlu bağıyla bağlı olmaları gerektiği ve olumlu bağlılığın ne olduğu anlatıldı. Her grubun konuyu, görüş geliştirme tekniği kurallarını kullanıp anlattıktan sonra kendilerinin de öğretim faaliyetlerine katılıp anlatmaları gerektiği söylendi. Grup isimleri öğrencilerin de katılımıyla oluşturuldu. Birinci gruba Şampiyonlar, ikinci gruba Liderler, üçüncü gruba Birinciler, dördüncü gruba Yıldızlar, beşinci gruba ise Süperstarlar ismi verildi. Öğrencilerin önümüzdeki derse hazır gelmelerinin önemli olduğu ve yapmaları gereken iş ve işlemlerin ne olduğu anlatıldı. Öğrencilerin hepsinin sorumluluk almaya yatkın oldukları gözlemlendi. Herkes grup bireyiyle gereken konuşmaları yaptıktan sonra olumlu bağlılık hakkında görüş alışverişi yapıldı. Grup başkanının sorumluluğunda herkesin görevlerini yerine getirmesi gerektiği grup bireyleri tarafından karar alındıktan sonra o günkü derse araştırmacı tarafından son verildi.

3. Hafta:

6/A, 6/B sınıflarında, uygulamanın yapılacağı ilk derste öğrencilerin istekli oldukları gözlemlendi. Hazırbulunuşluk ve dikkat seviyeleri dersin verimli yönde işlenmesine uygun bir seviyede olduğu görüldü. İlk işleyeceğimiz konu “Nerede ve Nasıl Yaşıyoruz?” konusu ile “Ekonomik İlişkiler” konusu oldu. Araştırmacı dikkat çekmeye dayalı etkinliklerden sonra hazırbulunuşluk seviyesini ölçen sorular sordu ve öğrencilerin seviyesini belirlemeye çalıştı. Araştırmacı hazırladığı etkinlik ve materyallerle ders anlatımını yaptı. Öğrencilerin derste aktif oldukları ve görüş geliştirme tekniğine yabancı durmayan bir performans sergilediklerine dikkat etti. Öğrencilerle birlikte görüş geliştirme tekniğine dayalı yöntemle ders işlenmesi yapıldı. Öğrencilerin hepsi derse aktif katılım sağladı. Şampiyonlar ve Liderler grubu derse ve konuya hâkim bir şekilde derse katılım sağladı. Öğrencilerin sürekli görüş geliştirme tekniği ile ilgili bilgi almaya ve grupla birlikte anlamlı öğrenmeler gerçekleştirmeye çalıştıkları gözlemlendi. Konu anlatıldıktan sonra öğrencilerle birlikte işlenen konunun öğrenmelerinin pekişmesi için gerekli olan etkinlikler, araştırmacı ve öğrenciler tarafından gerçekleştirilip derse son verildi.

4. Hafta:

Bu hafta anlatılması gereken konular, “Ülkemiz ve Dünya” ünitesindeki, “Önder Türkiye” konusudur. Derse hazırlıklı gelen araştırmacı öğrencilerin dikkatini çeken etkinlikler yaptı. Daha sonra öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerinin ne olduğunu anlamak için gerekli sorular sordu. Öğrencilerin derste dikkatlerinin dağılmamaları için gerekli güdülenmeyi sağlama yoluna başvurdu. Derse giriş aşaması bittikten sonra araştırmacı; hazırladığı etkinlikler, ders kitabı, harita ve diğer materyallerle ders anlatımını gerçekleştirdi. Öğrenciler duygu ve düşüncelerini belirten açıklamalar yaptılar. Daha sonra hazırlanmış olan Birinciler grubu, grup başkanları öncülüğünde konularını güzel ve verimli bir şekilde anlattılar. Daha sonra bazı öğrenciler gruba ve araştırmacıya anlamadıkları yerlerle ilgili sorular sordu. Gerekli cevaplar verildikten sonra o günkü ders sona erdirildi.

5. Hafta:

Bu hafta anlatılması ve uygulanması gereken konular “Ülkemiz ve Dünya” ünitesinde bulunan “Kardeşliğin Meyvesi” ve “İnsanları Seviyorum” konularıdır. Araştırmacı dersi hazırlıklı bir şekilde işledi. Önce derse zıt bir durumla başlayıp öğrencilerin ilgisini çekti. Akabinde öğrencilerin ön bilgisini harekete geçirip onların hazırbulunuşluk seviyesini tespit eden sorular yöneltti. Aldığı cevaplara göre konu anlatımını devam ettirdi. Ders araç-gereçleri, ders kitapları ve hazırladığı diğer ders materyalleri ile ders anlatımını verimli bir şekilde gerçekleştirdi. Daha sonra sırası olan gruplar, Yıldızlar grubu ve Süperstarlar grubu derse aktif katılarak konunun hem kendileri tarafından hem de diğer öğrenciler tarafından anlaşılmasını sağladı. Dersin bu aşamasından sonra görüş geliştirme tekniğiyle konunun daha iyi anlaşılması ve tartışıması sağlandı. Karşılıklı soru cevap faslından sonra konu anlatımları öğrencilerin isteğiyle sona erdirildi. Daha sonra öğrencilere uygulanacak olan son test soruları getirilerek öğrencilere bu testin herhangi bir sınav yerine geçmeyeceği, sadece araştırmacı ile ilgili olduğu dolayısıyla vereceğiniz samimi cevapların araştırmanın objektif sonucuna katkıda bulunacağı öğrencilere anlatıldı. Öğrenciler son test sorularını alarak cevaplandırdı. Başarı testi uygulaması esnasında herhangi problem yaşanmadı. Bütün öğrenciler testi çözdükten sonra testler toplandı.

Araştırmanın kontrol grubuna da klasik öğretim yöntemiyle, ders materyallerine dikkat edilerek konu anlatımları yapıldı. Başarı testlerine verecekleri cevabın herhangi bir sınavlarının yerine geçmeyeceği belirtildi. Gerekli tedbirler alındıktan sonra ön test öğrencilere uygulandı. Beş haftalık ders anlatma sürecinden sonra öğrencilere son testin önemi anlatıldıktan sonra test uygulandı. Gereken teşekkür konuşmasından sonra ders işleme süreci bitirildi.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin verdikleri cevaplar değişiklik yapılmadan Microsoft Office Excel programında düzenlenmiştir. Araştırmanın nicel verilerini analiz etmek için 'SPSS 20.0' program paketi kullanılmıştır. Verilerin normal dağılımdan anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro Wilks testi yapılmıştır. Buna göre $p > 0,05$ olduğu için deney ve kontrol gruplarında ön test ve son test değerlerinin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bu sebeple karşılaştırmalarda parametrik testler kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarında ön test ve son test ortalamaları ile bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için bağımlı- bağımsız gruplarda 'T' testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarında ön test ve son test puanının anne eğitim durumuna, baba eğitim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için 'tek yönlü Varyans analizi' yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarında son test ve ön test puanının cinsiyete göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için bağımsız gruplarda 'T' testi' kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarında ön test ve son test puanının ikamete göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için bağımsız gruplarda 'T' testi' kullanılmıştır. Araştırma anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmamızın problemini, Sosyal Bilgiler öğretiminde görüş geliştirme tekniğinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi oluşturmaktadır. Araştırmamızın sayılan ana ve alt problemlerine ilişkin veriler, uygulanan Sosyal Bilgiler başarı ön testi ve Sosyal Bilgiler başarı son testi verilerinden elde edilmiştir.

Bulgular kısmında toplanan verilerin analizine ilişkin istatistiksel sonuçlar özetlenir. Bulgular, sonuç kısmını destekleyecek şekilde gereksiz ayrıntılara girmeden raporlanır. Çalışmanın hipotezine aykırı olan sonuçlar da dahil olmak üzere konuyla ilgili tüm bulgulardan söz edilir. Bu bölüm, bazı özel durumlar hariç bireysel puanları ya da ham verileri içermemelidir. (Büyüköztürk vd, 2015).

Araştırmanın ana problemi doğrultusunda cevabı aranan alt problemlere ait bulgulara sırasıyla yer verilmiştir. Bu bulgulardan hareketle elde edilen veriler, araştırmanın üzerinde durduğu sonuçları destekleyecek ve her türlü ayrıntıya yer verecek şekilde yansız bir biçimde ele alınmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: Araştırmanın birinci alt probleminde, “Ortaokul 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin ‘ülkemiz ve dünya’ ünitesinde bulunan konuların öğretilmesinde, öğrencilerin derse aktif katılım sağlayacağı ve öğrenme etkinliklerinin öğrenci merkezli olacağı (görüş geliştirme tekniğinin işe koşulacağı) deney grubu ile klasik öğretim yönteminin uygulanacağı kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır. Klasik yöntem ile görüş geliştirme tekniği uygulanan öğrencilerin ön test verileri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir. Ön test puanlarının deney ve kontrol gruplarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda ‘t’ testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.1. Deney ve Kontrol Grubu Ön Test Puan Ortalamaları.

Grup		N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Ön Test	Kontrol	35	13,19	2,28	1,307	0,196
	Deney	35	12,21	3,63		

Tablo 4.1. incelendiğinde kontrol grubunun ön test ortalaması 13,19 iken deney grubunun ön test ortalaması 12,21'dir. Ön test ortalamaları deney ve kontrol gruplarında anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Ortaokul 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin ‘ülkemiz ve dünya’ ünitesinde bulunan konuların öğretilmesinde, öğrencilerin derse aktif katılım sağlayacağı ve öğrenme etkinliklerinin öğrenci merkezli olacağı (görüş geliştirme tekniğinin işe koşulacağı) deney grubu ile klasik öğretim yönteminin uygulanacağı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır. Klasik yöntem ile görüş geliştirme tekniği uygulanan öğrencilerin son test verileri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir. Son test puanlarının deney ve kontrol gruplarına göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda ‘t’ testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.2. Deney ve Kontrol Grubu Son Test Puan Ortalamaları.

Grup		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Son Test	Kontrol	35	14,03	2,06	-16,984	0,000
	Deney	35	21,46	1,56		

Tablo 4.2. incelendiğinde kontrol grubunun son test ortalaması 14,03 iken deney grubunun son test ortalaması 21,46'dır. Son test ortalamaları deney ve kontrol gruplarında anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$).

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Ortaokul 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin ‘ülkemiz ve dünya’ ünitesinde bulunan konuların öğretilmesinde, öğrenen merkezli olan görüş geliştirme tekniğinin uygulanacağı deney grubunun ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır. görüş geliştirme tekniği uygulanan öğrencilerin ön test ve son test verileri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir. Deney grubunda ön test ve son test ortalamaları ile bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan bağımlı gruplarda ‘t’ testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.3. Deney Grubu Ön Test- Son Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Ön Test	35	12,21	3,63	-33,221	0,000
Son Test	35	21,46	1,56		

Tablo 4.3. incelendiğinde deney grubunda ön test ortalaması 12,21 iken son test ortalaması 21,46’dır. Ön test ve son test ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmakta olup ($p < 0,05$), son test ortalaması ön test ortalamasından anlamlı derecede daha büyüktür.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Ortaokul 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin ‘ülkemiz ve dünya’ ünitesinde bulunan konuların öğretilmesinde, klasik öğretim yönteminin uygulanacağı kontrol grubunun ön test ve son test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” Klasik yöntem tekniği uygulanan öğrencilerin ön test ve son test verileri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir. Kontrol grubunda ön test ve son test ortalamaları ile bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan bağımlı gruplarda ‘t’ testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4. Kontrol Grubu Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	T	p
Ön Test	35	13,19	2,28	1,256	0,405
Son Test	35	14,03	2,06		

Tablo 4.4. incelendiğinde kontrol grubunda ön test ortalaması 13,19 iken son test ortalaması 14,03'tür. Ön test ve son test ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Deney grubunda bulunan öğrencilerin cinsiyet özellikleri ile son test ve ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” Görüş geliştirme tekniği uygulanan öğrencilerin son test ve ön test verileri ve cinsiyetleri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir. Deney grubunda son test ve ön test puanının cinsiyete göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda ‘t’ testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.5. Deney Grubu Cinsiyet ve Son Test Puan Ortalamaları.

Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	p	
Son Test	Erkek	25	21,35	1,45	-0,369	0,651
	Kız	10	22,1	1,55		

Tablo 4.5. incelendiğinde deney grubunda erkeklerin son test ortalama puanı 21,35 iken kızların son test ortalama puanı 22,1'dir. Deney grubunda kız ve erkeklerin son test ortalamaları ile akademik başarıları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 4.6. Deney Grubu Cinsiyet ve Ön Test Puan Ortalamaları.

Cinsiyet		N	Ortalama	Std. Sapma	T	p
Ön Test	Erkek	25	12,25	1,56	-0,441	0,758
	Kız	10	12,01	1,31		

Tablo 4.6. incelendiğinde deney grubunda erkeklerin ön test ortalama puanı 12,25 iken kızların ön test ortalama puanı 12,01'dir. Deney grubunda kız ve erkeklerin ön test ortalamaları ile akademik başarıları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin cinsiyet özellikleri ile son test ve ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” Klasik öğretim yöntemi uygulanan öğrencilerin son test verileri ile cinsiyetleri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir.

Kontrol grubunda son test puanının cinsiyete göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda ‘t’ testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.7. Kontrol Grubu Cinsiyet ve Son Test Puan Ortalamaları.

Cinsiyet		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Son Test	Erkek	20	13,93	1,88	-0,076	0,815
	Kız	15	14,27	1,21		

Tablo 4.7. incelendiğinde kontrol grubunda erkeklerin son test ortalama puanı 13,93 iken kızların son test ortalama puanı 14,27'dir. Kontrol grubunda kız ve erkeklerin son test ortalamaları ile akademik başarıları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 4.8. Kontrol Grubu Cinsiyet ve Ön Test Puan Ortalamaları.

Cinsiyet		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Ön Test	Erkek	20	13,93	1,81	-0,046	0,707
	Kız	15	12,90	1,36		

Tablo 4.8. incelendiğinde kontrol grubunda erkeklerin ön test ortalama puanı 13,93 iken kızların ön test ortalama puanı 12,90'dır. Kontrol grubunda kız ve erkeklerin ön test ortalamaları ile akademik başarıları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Deney grubunda bulunan öğrencilerin anne- baba eğitim durumları ile son test ve ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” Görüş geliştirme tekniği uygulanan öğrencilerin son test ve ön test verileri ile anne-baba eğitim durumu verileri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir. Deney grubunda son test ve ön test puanlarının anne eğitim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan ‘tek yönlü varyans analizi’ sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.9. Deney Grubu Anne Eğitim Durumu ve Son Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bilmiyor	21	21,22	1,49	0,376	0,701
Okuryazar	3	21,12	0,98		
İlkokul	10	21,30	0,95		
Ortaokul	1	22,00	-		
Toplam	35	21,46	1,56		

Tablo 4.9. incelendiğinde deney grubunda son test ortalamaları arasında, anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubunda annesi farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin son test ortalamaları birbirine yakındır.

Tablo 4.10. Deney Grubu Anne Eğitim Durumu ve Ön Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bilmiyor	21	11,45	1,55	0,225	0,505
Okuryazar	3	11,36	0,76		
İlkokul	10	12,25	0,45		
Ortaokul	1	12,30	-		
Toplam	35	12,21	3,63		

Tablo 4.10. incelendiğinde deney grubunda ön test ortalamaları arasında, anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubunda annesi farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin ön test ortalamaları birbirine yakındır.

Deney grubunda anne eğitim durumu ve öğrencilerin son test - ön test ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamadı. Sonraki tablolarda ise deney grubunun son test ön test verileri ile baba eğitim durumları arasında farkın olup olmadığı? Değerlendirilecektir.

Deney grubunda son test ön test puanının baba eğitim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan ‘tek yönlü varyans analizi’ sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.11. Deney Grubu Baba Eğitim Durumu ve Son Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bilmiyor	4	21,61	0,55	4,355	0,235
Okuryazar	9	20,81	2,21		
İlkokul	17	21,91	1,35		
Ortaokul	4	21,35	0,62		
Üniversite	1	20,07	-		
Toplam	35	21,46	1,56		

Tablo 4.11. incelendiğinde deney grubunda son test ortalamaları arasında, baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubunda babası farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin son test ortalamaları birbirine yakındır.

Tablo 4.12. Deney Grubu Baba Eğitim Durumu ve Ön Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bilmiyor	4	11,51	0,78	4,355	0,235
Okuryazar	9	10,93	2,02		
İlkokul	17	13,21	1,53		
Ortaokul	4	12,36	0,81		
Üniversite	1	12,28	-		
Toplam	35	12,21	3,63		

Tablo 4.12. incelendiğinde deney grubunda ön test ortalamaları arasında baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubunda babası farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin ön test ortalamaları birbirine yakındır.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin anne- baba eğitim durumları ile son test ve ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” Klasik öğretim yöntemi uygulanan öğrencilerin son test ve ön test verileri ile anne-baba eğitimleri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir.

Kontrol grubunda son test ve ön test puanının anne eğitim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan ‘tek yönlü varyans analizi’ sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.13. Kontrol Grubu Anne Eğitim Durumu ve Son Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bilmiyor	25	14,66	1,91	0,775	0,446
Okuryazar	3	14,45	4,36		
İlkokul	5	14,51	1,34		
Ortaokul	2	15,10	0,71		
Toplam	35	14,03	2,06		

Tablo 4.13. incelendiğinde kontrol grubunda son test ortalamaları arasında, anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile kontrol grubunda annesi farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin son test ortalamaları birbirine yakındır.

Tablo 4.14. Kontrol Grubu Anne Eğitim Durumu ve Ön Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bilmiyor	25	13,88	1,85	0,775	0,446
Okuryazar	3	13,71	2,25		
İlkokul	5	12,99	1,45		
Ortaokul	2	13,01	0,88		
Toplam	35	13,19	2,28		

Tablo 4.14. incelendiğinde kontrol grubunda ön test ortalamaları arasında, anne eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile kontrol grubunda annesi farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin ön test ortalamaları birbirine yakındır.

Kontrol grubunda anne eğitim durumu ve öğrencilerin son test - ön test ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamadı. Sonraki tablolarda ise kontrol grubunun son test ön test verileri ile baba eğitim durumları arasında farkın olup olmadığı? Değerlendirilecektir.

Kontrol grubunda son test ön test puanının baba eğitim durumuna göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan ‘tek yönlü varyans analizi’ sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.15. Kontrol Grubu Baba Eğitim Durumu ve Son Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bilmiyor	5	14,55	2,12	0,776	0,449
Okuryazar	11	13,47	1,90		
İlkokul	14	13,81	2,55		
Ortaokul	4	15,40	0,75		
Üniversite	1	14,07	-		
Toplam	35	14,03	2,06		

Tablo 4.15. incelendiğinde kontrol grubunda son test ortalamaları arasında, baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile kontrol grubunda babası farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin son test ortalamaları birbirine yakındır.

Tablo 4.16. Kontrol Grubu Baba Eğitim Durumu ve Ön Test Puan Ortalamaları.

	N	Ortalama	Std. Sapma	F	p
Bilmiyor	5	12,89	1,15	0,447	0,229
Okuryazar	11	13,25	1,85		
İlkokul	14	13,05	2,33		
Ortaokul	4	13,33	0,83		
Üniversite	1	13,35	-		
Toplam	35	13,19	2,28		

Tablo 4.16. incelendiğinde kontrol grubunda ön test ortalamaları arasında, baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile kontrol grubunda babası farklı eğitim düzeyine sahip kişilerin ön test ortalamaları birbirine yakındır.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Deney grubunda bulunan öğrencilerin ikamet ettiği yer ile (köy, şehir) son test ve ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” Görüş geliştirme tekniği uygulanan öğrencilerin son test ve ön test verileri ile yerleşim yerleri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir.

Deney grubunda son test ve ön test puanının ikamete göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda ‘t’ testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.17. Deney Grubu Yerleşim Yeri ve Son Test Puan Ortalamaları.

Yerleşim yeri	N	Ortalama	Std: Sapma	t	p	
Son Test	Şehir	15	21,46	2,19	-0,402	0,690
	Taşımali	20	21,75	0,89		

Tablo 4.17. incelendiğinde deney grubunda şehirde ikamet edenlerin son test ortalama puanı 21,46 iken, taşımali olarak okula gelenlerin son test ortalama puanı 21,75’tir. Deney grubunda şehirde ikamet edenler ile taşımali olarak okula gelenlerin son test ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 4.18. Deney Grubu Yerleşim Yeri ve Ön Test Puan Ortalamaları.

Yerleşim yeri	N	Ortalama	Std: Sapma	t	p	
Ön Test	Şehir	15	12,29	2,19	-0,355	0,366
	Taşımali	20	11,99	0,89		

Tablo 4.18. incelendiğinde deney grubunda şehirde ikamet edenlerin ön test ortalama puanı 12,29 iken, taşımali olarak okula gelenlerin ön test ortalama puanı 11,99'dur. Deney grubunda şehirde ikamet edenler ile taşımali olarak okula gelenlerin ön test ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular: “Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ikamet ettiği yer ile (köy, şehir) son test ve ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” Klasik öğretim yöntemi uygulanan öğrencilerin son test ve ön test verileri ile yerleşim yerleri arasındaki anlamlılık derecesi şu şekilde analiz edilmiştir.

Kontrol grubunda son test ve ön test puanının ikamete göre ortalamaları ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının tespiti için yapılan bağımsız gruplarda ‘t’ testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.19. Kontrol Grubu Yerleşim Yeri ve Son Test Puan Ortalamaları.

Yerleşim yeri	N	Ortalama	Std: Sapma	t	p	
Son Test	Şehir	24	14,36	2,26	0,836	0,222
	Taşımali	11	14,25	1,90		

Tablo 4.19. incelendiğinde kontrol grubunda şehirde ikamet edenlerin son test ortalama puanı 14,36 iken taşımali olarak okula gelenlerin son test ortalama puanı 14,25'tir. Kontrol grubunda şehirde ikamet edenler ile okula taşımali olarak

gelenlerin son test ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Tablo 4.20. Kontrol Grubu Yerleşim Yeri ve Ön Test Puan Ortalamaları.

Yerleşim yeri	N	Ortalama	Std: Sapma	t	p	
Ön Test	Şehir	24	13,25	2,02	0,410	0,325
	Taşımali	11	13,05	1,55		

Tablo 4.20. incelendiğinde kontrol grubunda şehirde ikamet edenlerin ön test ortalama puanı 13,25 iken taşımali olarak okula gelenlerin ön test ortalama puanı 13,05'tir. Kontrol grubunda şehirde ikamet edenler ile taşımali olarak okula gelenlerin ön test ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu bölümde araştırmanın bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak ulaşılan sonuçlara değinilmiştir. Araştırma bulguları çerçevesinde, akademik camiaya ve bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yönelik de bulgulara ve önerilere yer verilmiştir.

Görüş geliştirme tekniğinin uygulandığı deney grubu ile klasik öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun ön test verileri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu özellik, grupların homojen olduğu ve akademik seviye olarak birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

Deney grubunda görüş geliştirme tekniği ile ülkemiz ve dünya ünitesinin işlenmesinin başarıyı arttırdığı, öğrencilerin ön test ve son test verilerinde yapılan analizler sonucu tespit edilmiştir. Klasik öğretim yöntemi ile ülkemiz ve dünya

ünitesinin işlenmesinin başarıyı arttırmada yeterli düzeyde olmadığı kontrol grubunun ön test ve son test verileri arasındaki puan analizlerinde görülmüştür.

Görüş geliştirme tekniğinin uygulandığı deney grubunda bulunan öğrencilerin akademik seviyeleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yani deney grubunda bulunan öğrencilerin erkek veya kız olmasının akademik başarıya etkisi bulunmamaktadır.

Klasik öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin akademik seviyeleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Yani kontrol grubunda bulunan öğrencilerin erkek veya kız olmasının akademik başarıya etkisi bulunmamaktadır.

Görüş geliştirme tekniğinin uygulandığı deney grubunda anne eğitim durumu ile öğrencilerin akademik seviyesi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Yani annenin eğitim durumunun ilkokul, ortaokul, lise, üniversite olmasıyla öğrencinin akademik seviyesinin yüksek ya da düşük olması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Klasik öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunda anne eğitim durumu ile öğrencilerin akademik seviyesi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Yani annenin eğitim durumunun ilkokul, ortaokul, lise, üniversite olmasıyla öğrencinin akademik seviyesinin yüksek ya da düşük olması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Görüş geliştirme tekniğinin uygulandığı deney grubunda baba eğitim durumu ile öğrencilerin akademik seviyesi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Yani babanın eğitim durumunun ilkokul, ortaokul, lise, üniversite olmasıyla öğrencinin akademik seviyesinin yüksek ya da düşük olması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Klasik öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunda baba eğitim durumu ile öğrencilerin akademik seviyesi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Yani babanın eğitim durumunun ilkokul, ortaokul, lise, üniversite olmasıyla öğrencinin akademik seviyesinin yüksek ya da düşük olması arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Görüş geliştirme tekniğinin uygulandığı deney grubu ile klasik öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunda bulunan öğrencilerin ikamet ettikleri yer ile akademik başarıları arasında anlamlı bir fark, yapılan analizlerde görülmemiştir. Yani öğrencinin taşınmalı olması ya da okula yakın bir yerde ikamet etmesinin öğrencinin başarısı üzerinde etkisi anlamlı derecede değildir.

5.2.Öneriler

1. Sosyal Bilgiler dersinde görüş geliştirme tekniğinin verimli olduğu gözlemlenmiş olup müfredatta buna yer verilebilir
2. Görüş geliştirmenin öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılması ve tekniğin ders ortamında daha sık kullanılması sağlanabilir.
3. Üniversitelerde öğretmen adayları görüş geliştirme tekniği hakkında daha çok bilgilendirilebilir, hâlihazırdaki öğretmenlere de bu teknikle ilgili hizmet içi eğitim verilebilir.
4. Okullarda görüş geliştirme tekniğinin özendirilmesi ve kullanılması adına gerekli ortam sağlanabilir.
5. Görüş geliştirme tekniğinden daha çok başarı sağlaması için bu yöntemin ihtiyaç duyduğu materyaller okullara sağlanabilir.
6. Görüş geliştirme tekniği ile ilgili çalışmalar yok denecek kadar azdır bu alanda yeni eserler ve araştırmalar yapılması teşvik edilebilir.
7. Öğretmen bu teknikte aktif bir konumda ve rehber statüsündedir. Bu açıdan öğretmenlere koçluk ve rehberlikle ilgili hizmet içi eğitim verilmesi sağlanabilir.
8. Bu teknik ders durumu güçlü veya zayıf tüm öğrencileri derste aktif kıldığı için sınıfında öğrenme güçlüğü çeken, utangaç, çekingen öğrencilere sahip öğretmenler tarafından daha çok tercih edilebilir.
9. “Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere önemli sosyal becerileri kazandırarak, onların toplumsallaşmalarına ve iyi birer vatandaş olarak yetişmelerine katkı sağlamaya çalıştığı için görüş geliştirme tekniğine daha geniş yer verilebilir.
10. Milli Eğitimin belirlediği kazanımlara ulaşmak için eğlenceli ve aktif öğrenmeye uygun olan bu yöntem daha çok önemsenebilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, S. (2009). *İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., Yıldırım, E. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arıcı, F. (2016). *Altı Şapkalı Düşünme Tekniğinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aykaç, N. (2014). *Öğretim İlke ve Yöntemler*, Ankara: Pegem Akademi.
- Ayyılmaz, A.M. (2016). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitsel Müzik Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Derse Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Bakmaz, H. (2016). *Sosyal Bilgiler Dersinde Para ve Pulların Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman.
- Büyüköztürk, Ş. vd. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- “Eğitim Bilimine Giriş.” Ed. Veysel Sönmez. Ankara: Anı Yayıncılık, 2007.
- Demirel, Ö. (2011). *Eğitimde Yeni Yönelimler*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğan, E. (2017). *Sosyal Bilgiler Dersinde Deprem Konusunun Dijital Oyunlarla Öğretiminin Akademik Başarıya Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Erdoğan, M. (2009). *Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Tasarlanmış Sosyal Bilgiler Sınıfına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- İstemil, A. (2011). *9. Sınıf Coğrafya Dersinde Kubaşık Öğrenme Yönteminin Öğrenci Akademik Başarısına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Karabacak, N. (1996). *Sosyal Bilgiler Dersinde Eğitsel Oyunların Öğrencilerin Erişi Düzeyine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Ed. Ali Balcı. Ankara: Pegem Akademi, 2011.
- Öğretim İlke Yöntemleri*. Ed. Ahmet Doğanay. Ankara: Pegem Akademi, 2014.
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme*, Ankara: Pegem Yayınları.

- Öztürk, C. vd. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller*, Ankara: Pegem Akademi.
- Sınıf Yönetimi Teori ve Pratik Uygulamalar*. Ed. Birol Yiğit. İstanbul: Kriter Yayınları, 2008.
- Sönmez, V. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Ertem Yayınları.
- Sönmez, V. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayınları.
- Sözer, E. (2004). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde İlke, Strateji, Yöntem ve Teknikler*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar 1*. Ed. Refik Turan ve diğer. Ankara: Pegem Akademi, 2009.
- Sözer, E. (2004). *Sosyal Bilgiler Programının Amaçları, İlkeleri ve Temel Özellikleri*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Şakiroğlu, Y. (2017). *Mizah Temelli Etkinliklerin 7. Sınıf Öğrencilerinin Anlatma Becerilerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İbrahim Çeçen Üniversitesi, Ağrı.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y., Yıldırım, Y. (2008). "Türkiye'deki Eğitim Teknolojisi Araştırmalarında Güncel Eğilimler". Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı: 19, s.439-458.
- Taşpınar, M. (2015). *Kuramdan Uygulamaya Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Edge Akademi.
- Tay, B. (2005). "Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Öğrenme Stratejileri" Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı: 6-1, s.210-213.
- Torun, F. (2011) *Çocuk Hakları Öğretiminde Oyun Yönteminin Başarıya, Kalıcılığa ve Tutuma Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman.
- Ülgen, G. (1996). *Kavram Geliştirme Kuramlar ve Uygulamalar*, Ankara: Setma Yayın.
- Yıldız, V. (1999). "İşbirlikli öğrenme ile geleneksel öğrenme grupları arasındaki farklar" Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı: 16-17, s. 155-163.
- <http://www.egitimhane.com/> (Erişim Tarihi: 10.15.2017) (Dokümanlar)
- <http://www.eba.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 07.04.2017) (Dokümanlar)
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> (Erişim Tarihi: 05.07.2017)
- (Yüksek Lisans Tezleri)

<http://dergipark.gov.tr/tcd/archive> (Erişim Tarihi: 04.01.2017) (Arşiv)

<https://www.agri.edu.tr/tr/enstutu/sbe> (Erişim tarihi 01.08.2017) (Dokümanlar)

<http://www.meb.gov.tr/mevzuat/liste.asp?ara=4&Submit=Listele>

(Erişim Tarihi: 31.08.2017) (Mevzuat)

<http://kutuphane.ttk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 31.08.2017) (Kütüphane)

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts

(Erişim Tarihi: 20.07.2017) (Güncel Türkçe Sözlük)

EKLER

T.C
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE GÖRÜŞ GELİŞTİRME TEKNİĞİNİN
ÖĞRENCLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA ETKİSİ TEZİ İÇİN
OLUŞTURULAN ÖN TEST VE SON TEST SORULARIDIR¹

Aşağıda yer alan bilgilerin tarafsız doldurulması yapılan araştırmanın selameti açısından önem arz etmektedir. Lütfen bu bilgileri samimi bir şekilde doldurunuz ve size en uygun olanı işaretleyiniz.

Saygılarımla...

ADI:	SOYADI:	SINIFI:	NUMARA:	
BABA EĞİTİM DURUMUNUZ:	ANNE EĞİTİM DURUMUNUZ:	İKAMET ADRESİ:	CİNSİYETİNİZ:	GELİRİNİZ:
☐ Okumadı ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Okuryazar	☐ Okumadı ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Okuryazar	☐ Köy ☐ Şehir	☐ Erkek ☐ Kız	☐ 1000 TL VE ALTI ☐ 1000-1500 TL ☐ 1500-2000 TL ☐ 2000-3000 TL ☐ 3000 TL VE ÜZERİ

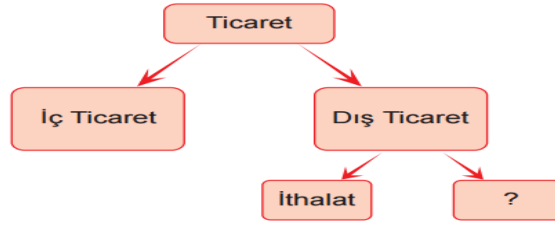
¹ Milli Eğitim Bakanlığı EBA (Eğitim Bilişim Ağı) 'dan alınmıştır. www.eba.gov.tr/
(Erişim Tarihi: 07.04.2017)
(Ön test ve son test anketleri bu adresten alınmıştır)

1. I. Malların alım satımının ülke içinde yapılması
II. Mal ve hizmet satımının başka ülkeye yapılması
III. İhtiyaç duyulan mal ve hizmetin başka bir ülkeden temin edilmesi

Yukarıdaki tanımlar aşağıdaki terimlerle eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Turizm B) İthalat
C) İhracat D) Ticaret

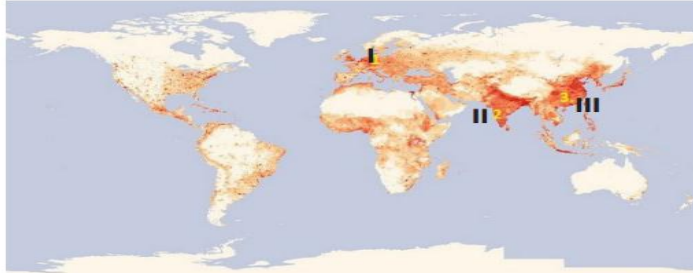
2.

Yukarıda “?” ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) İhracat B) Dış ticaret açığı
C) Dış alım D) Kaynak

3.

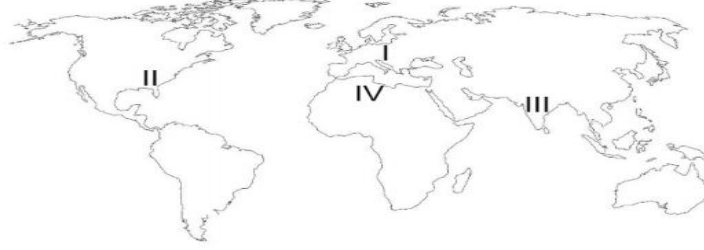

Yukarıda verilen dünya haritasında nüfusun yoğun olarak bulunduğu yerler numaralandırılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu bölgelerde nüfusun yoğun olmasının sebeplerinden biri değildir?

- A) Olumlu iklim şartlarına sahip olmaları
B) Verimli tarım arazileri üzerinde kurulmaları
C) Ekvator üzerinde bulunmaları
D) Yer şekillerinin yerleşmeye uygun olması

4.

Dünya üzerinde verilen numaralandırılmış yerlerden hangisinin nüfusu diğerlerinden farklı bir özellik göstermektedir?

- A) IV B) III C) II D) I

5. Dünyanın farklı bölgelerinde insanların yaptığı ekonomik faaliyetler değişiklik göstermektedir.

Bu faaliyetlerin değişiklik göstermesinde aşağıdaki faktörlerden hangisi en az etkilidir?

- A) İklimler farklılık göstermesi
B) Farklı bitki örtülerine sahip olmaları
C) Yer altı kaynaklarının zengin olması
D) Yaşayan insan sayısının fazla olması

6. Dünyanın nüfus özellikleri birçok faktörün etkisi altındadır. Nüfusu etkileyen bu faktörler nüfusun yoğun veya seyrek olmasına sebep olurlar.

Buna göre dünyada nüfusun yoğun olarak bulunduğu yerler arasında;

- I. Çöl alanları
II. Deniz ve okyanus kıyıları
III. Ekvator çevresi

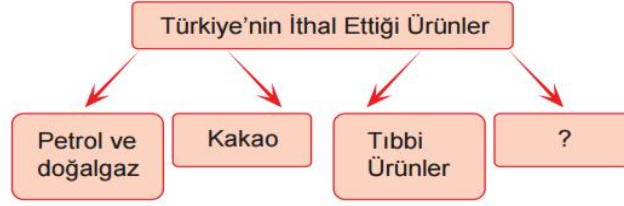
hangileri bulunmaz?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

7. **Aşağıdakilerden hangisi dünyanın nüfus özellikleri arasında yer almaz?**

- A) Kutup bölgeleri olumsuz iklim şartlarından dolayı seyrek nüfusludur.
B) Amazon, Kango nehirlerinin havzası sıcak ve nemli olduğundan yoğun nüfusludur.
C) Güneydoğu Asya (Çin, Hindistan) verimli tarım alanları bulunduğu için yoğun nüfusludur.
D) Avrupa kıtası iklim koşulları uygun olduğu için yoğun nüfusludur

8.

Verilen diyagramda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Suni gübre B) İncir
C) Kahve D) Hurma

9. I. Türkiye'nin ithalat ve ihracatında ön plana çıkan ülke Almanya'dır.

II. Türkiye'nin ihracatında petrol önemli paya sahiptir.

III. İhraç ettiklerimiz daha çok tarım ürünlerinden oluşmaktadır.

Yukarıda verilenlerden hangisi ya da hangileri yanlıştır?

- A) I B) I-II C) II D) II-III

10. **Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı'nın amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?**

- A) Türkçe konuşan ülkeler arasında kültürel ilişkileri geliştirmek.
B) Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile yatırım anlaşmaları yapmak.
C) Türk kültürünü araştırmak ve geliştirmek.
D) Türk kültürünü gelecek kuşaklara aktarmak.

11. Köklerimize inmeli ve olayların böldüğü tarihimiz içinde bütünleşmeliyiz. Onların (Dış Türklerin) bize yaklaşmasını bekleyemeyiz. Bizim onlara yaklaşmamız gereklidir. (Mustafa Kemal Atatürk)

Aşağıdaki kurumlardan hangisi Atatürk'ün bu sözü doğrultusunda kurulmuştur?

- A) Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı
B) Gelir İdaresi Başkanlığı
C) Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
D) Devlet Personel Başkanlığı

12. Türkiye'nin güvenliğini amaçlayan, hiçbir milletin aleyhinde olmayan bir barış doğrultusu, bizim daima ilkemiz olacaktır. (Mustafa Kemal ATATÜRK)

Atatürk'ün bu sözüne göre aşağıdakilerden hangisi milli dış politikamızın ilkelerinden biridir?

- A) Milletlerarası karşılıklık
- B) Devletlerin eşitliği
- C) Ülkemizin tam bağımsızlığı
- D) Komşu devletlerle barış içinde yaşama

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin ihraç ettiği ürünlerden değildir?

- A) Pamuk
- B) Doğalgaz
- C) Çimento
- D) Fındık

1999 yılında Marmara'da meydana gelen deprem ülkemizde büyük acılara sebep olmuş ve Yunanistan, Almanya, Japonya gibi birçok dünya ülkesi ülkemizin yardımına koşmuştur.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin sağlanmasında etkili olmuştur?

- A) Ekonomik gelişmenin
- B) İhracatın artmasının
- C) Uluslararası dayanışmanın
- D) Kültürel gelişmenin

"Mert, Pakistan'da yaşanan sel felaketinin görüntülerini televizyonda görünce, oraya yardım ulaştırmaya karar verir. Kendisine verilen harçlıklardan biriktirdiği parayı, yardım kampanyaları aracılığı ile Pakistan'da felakete uğrayan insanlara bağışlar."

Mert'in bu davranışı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanlık görevini yerine getirmiştir.
- B) Gücü yettiği kadar yardım etmiştir.
- C) Yardım etmek zorunda bırakılmıştır.
- D) Dünyada yaşanan olaylara duyarlıdır.

Dünyanın herhangi bir bölgesinde gerçekleşen doğa afetler ile ilgili olarak;

- I. Dayanışma
- II. İş birliği
- III. Paylaşma

durumlarından hangileri ön plana çıkmaktadır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) I, II ve III

Doğal afet yaşayan ülkelere yapılan yardımlarla aşağıdakilerden hangisi amaçlanır?

- A) Afete uğrayan ülkelerin yaralarını sarmak
- B) Kültürel gelişmelere katkı sağlamak
- C) Turizmin artmasını sağlamak
- D) Tarımsal üretimi arttırmak

Ülkemizin kuzeyinde bulunan Karadeniz’de başlayan çevre kirliliği nedeniyle Karadeniz’e kıyısı olan ülkeler bir araya gelerek Bükreş Sözleşmesi’ni imzalamışlar ve Karadeniz’in kirlilikten kurtarılması konusunda anlaşmışlardır.

Paragrafa göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sorunlar karşısında ülkeler iş birliği gerçekleştirmişlerdir.
- B) Karadeniz’de balık avlanmasını yasaklamışlardır.
- C) Karadeniz’i korumak için antlaşmalar yapılmaktadır.
- D) Çevre kirliliğini bitirmek için ülkeler ortak çalışmaktadırlar.

Başa gelmez sanma, bilmez yaşamayan
Doğal afettir bu, doğanın gazabıdır insana
Kayar toprak, yıkar deprem, süpürür sel
Seyretme zamanı değil, ne duruyorsun gel

Yukarıda verilen dördlükte aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Doğal afetlerin her zaman olabileceği
- B) Yardımlaşma ve dayanışmayı
- C) Doğal hayatı korumayı
- D) Depreme karşı alınacak önlemleri

Japonya'da 2011 yılında meydana gelen deprem sonrası Türkiye bölgeye gıda yardımları başta olmak üzere giyim, prefabrik ev gibi malzemeler göndermiştir.

Ülkemizin bu yardımı yapmasında;

- I. Uluslararası hukuka uyma
- II. Uluslararası dayanışma
- III. Siyasi çıkar elde etme

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve III
D) II ve III

Aşağıdakilerden hangisi uluslararası etkinliklerin faydalarından biri değildir?

- A) Dil birliğini güçlendirir.
- B) Dünya barışına katkısı olur.
- C) Uluslararası ticarete katkı sunar.
- D) Uluslararası kültürlerin kaynaşmasını sağlar.

- I. Türkiye'nin devlet siyaseti, millî sınırlar içinde, egemenliğe dayanarak bağımsız yaşamaktır.
- II. Biz, milletlerarası karşılıklı güven ve saygıyı hedef alan açık samimi politikanın en ateşli taraftarıyız.
- III. Milletimizin güzel sanatlar sevgisini, her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek inkişaf etmek millî ülkümüzdür.
- IV. Komşuları ile bütün devletlerle iyi geçinmek Türkiye siyasetinin esasıdır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün yukarıda verilen sözlerinden hangisi Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde belirlediği dış politika ilkelerinden değildir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA), başta Türk dilinin konuşulduğu ülkeler ve ülkemize komşu ülkeler olmak üzere ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel faaliyetler göstermektedir.

Buna göre aşağıdaki ülkelerden hangisi TİKA'nın öncelikle faaliyet göstereceği ülkelerden biri değildir?

- A) Azerbaycan
B) Türkmenistan
C) Kazakistan
D) İspanya

Yukarıdaki olimpiyat ambleminde iç içe geçmiş beş halka neyi temsil eder?

- A) Her kıtadan beş ülkenin yarışmalara katılacağını
- B) Olimpiyatların beş yılda bir yapıldığını
- C) Yarışmaların beş dalda yapıldığını
- D) Dünyadaki beş kıtayı

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim...

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.7643969
Konu: Anket Çalışması İzin Onayı.

26/05/2017

İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi :a)17.05.2017 tarih ve E.11662 sayılı yazınız.

b)Valilik makamından alınan 24.05.2017 tarih ve 68513552-100-E.7496584 sayılı onay.

Üniversitenizin, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Şahin ÇELİK'in bilimsel çalışmalarında kullanmak üzere, "**Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi Ülkemiz ve Dünya Ünitesinde Görüş Geliştirme Tekniğinin Öğrenci Akademik Başarısına Etkisi**" konulu anket çalışmasını, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak çalışması sonunda hazırlanmış olduğu verileri basılı veya dijital ortamda, Müdürlüğümüze teslim etmek koşulu ile İlimiz Patnos ilçesinde bulunan **Patnos İMKB Ortaokulu'nda** uygulamasının uygun görüldüğü ile ilgili Valilik makamından alınan ilgi (b) izin onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Ahmet İhsan ÇİĞİL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi (b) Onay

Bilgi: Patnos Kaymakamlığına
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

AĞRI MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızman Cad. Ağrı
http://agri.meb.gov.tr
egitimogretim04@meh.gov.tr

GÜVENLİ ELEKTRONİK
İMZALI ASLI İLE AYNI DİR

26.05.2017

Şenol DEMİR

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef)
Tel : (0472) 280 94 37
Faks: (0472) 280 94 50

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.7496584
Konu: Anket Çalışması İzni

24/05/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : İbrahim Çeçen Üniversitesi Rektörlüğü, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının
17.05.2017 tarih ve E.11662 sayılı yazısı.

İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi **Şahin ÇELİK**'in bilimsel çalışmalarında kullanmak üzere, "Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi Ülkemiz ve Dünya Ünitesinde Görüş Geliştirme Tekniğinin Öğrenci Akademik Başarısına Etkisi" konulu anket çalışmasını, İlimiz Patnos ilçesinde bulunan Patnos İMKB Ortaokulunda uygulaması ilgi yazı ile bildirilmiştir.

İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi **Şahin ÇELİK**'in bilimsel çalışmalarında kullanmak üzere, "**Ortaokul Sosyal Bilgiler Dersi Ülkemiz ve Dünya Ünitesinde Görüş Geliştirme Tekniğinin Öğrenci Akademik Başarısına Etkisi**" konulu anket çalışmasını, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak çalışması sonunda hazırlanmış olduğu verileri basılı veya dijital ortamda, Müdürlüğümüze teslim etmek koşulu ile İlimiz Patnos ilçesinde bulunan Patnos İMKB Ortaokulunda uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Yakup TURAN
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
24/05/2017

Ahmet İhsan ÇİĞİL
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi Yazı ve Ekleri.

AĞRI MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızınan Cad. Ağrı
<http://agri.meb.gov.tr>
egitimogretim04@meb.gov.tr

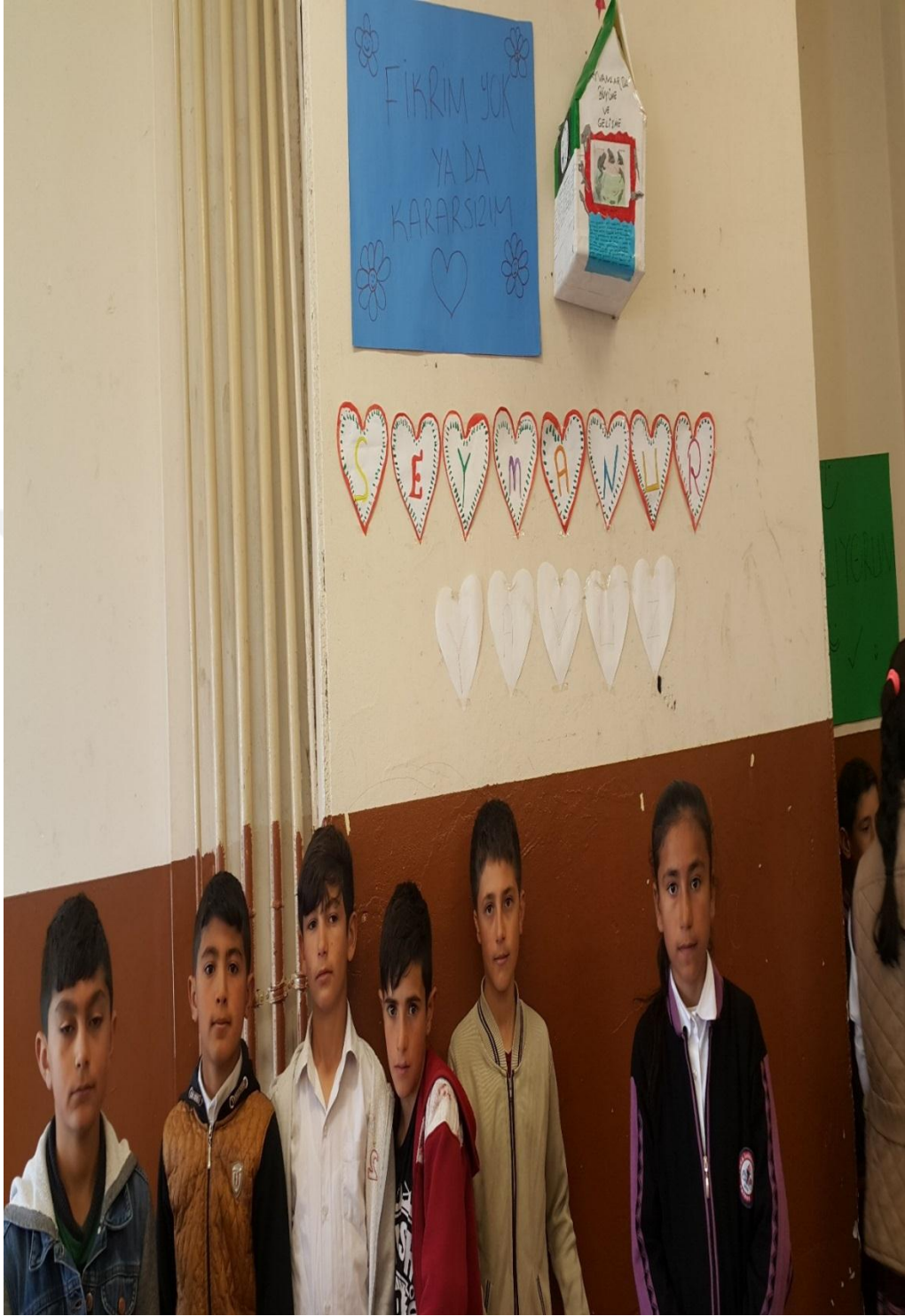
Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİR (Şef)
Tel : (0 472) 280 94 37
Faks: (0472) 280 94 50 Atatürk Blv.

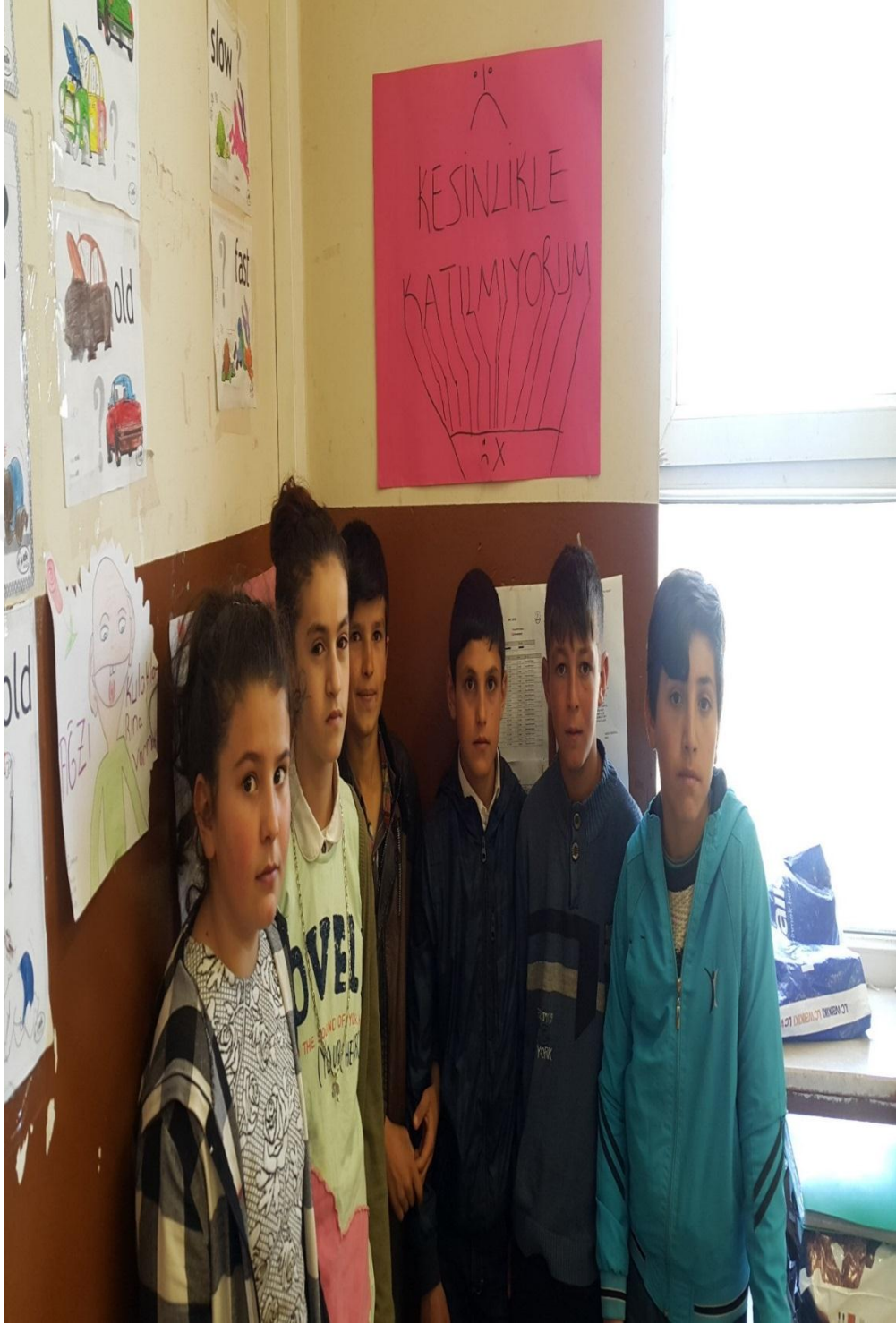

KIZ KILIS

SİLVERHAYT ÇARSI

HANGAZI 'TARHATENSER'

AHMEDİ TIRAZLI

TAVRIZ

BAKUR

KATAYUN

GAZNİ

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İMKB ORTAOKULU
DERS PLANI

BÖLÜM I

Dersin adı	SOSYAL BİLGİLER
Sınıf	6A
Ünitenin Adı/No	ÜNİTE:5 ÜLKEMİZ VE DÜNYA
Konu	1. Nerede ve Nasıl Yaşıyoruz 2. Ekonomik ilişkiler
Önerilen Süre/Tarih	3 Ders saati / (15-05-2017)

BÖLÜM II

Öğrenci Kazanımları /Hedef ve Davranışlar	1. Görsel materyalleri ve verileri kullanarak dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılışının nedenleri hakkında çıkarımlarda bulunur. 2. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini, kaynaklar ve ihtiyaçlar açısından değerlendirir.
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış Örüntüsü	Seyrek, Ekonomi, Faaliyet, Konfor, Seyahat, Gelir, İklim, Yeraltı Kaynağı, Tarihi Güzellik, Doğal Güzellik, Ekonomik Faaliyet, Yoğun Nüfus, Yerleşme, Dinamik Nüfus, Tarımsal Üretim, İhracat, İthalat, Kaynak, İhtiyaç Fazlalığı, Cari açık, GSMH
Güvenlik Önlemleri (Varsa):	
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Anlatım, GÖRÜŞ GELİŞTİRME
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça * Öğretmen * Öğrenci	Ders Kitabı, Ders Çalışma kitabı, Haritalar, Ders Çalışma Kâğıtları,
Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri:	
• Dikkati Çekme	- Sıcak bir iklimde mi Soğuk bir iklimde mi yoksa İklim bir iklimde mi yaşamak isterdiniz? - Diğer ülkelerle ticaret yapmak bize ne gibi yararlar sağlar?
• Güdüleme	- Konu bilgileriyle dünyada ülkelerin yerlerini ve yaşayışlarını öğreneceksiniz. - Konu bilgileriyle Ülkemizin hangi ülkelerle ticaret yaptığını öğreneceksiniz
• Gözden Geçirme	- Bu dersimizde Nijerya ve Japonya'nın özelliklerini, İnsanların Yoğun ve seyrek yaşadığı yerleri kavrayacaksınız. - Dersimizde İthalatı(dış alım) ve İhracatı(Dış satım) öğreneceksiniz, Kar ve Cari açığın ne olduğunu bileceksiniz.
1. Derse Geçiş 2. Güdüleme 3. Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Test çözme, problem çözme vb.) 4. Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, Araştırma, gözlem vb.) Özet 5. Görüş Geliştirme	1. Nerede ve nasıl yaşıyoruz Japonya: Yüz Ölçümü: 377.887 km ² Nüfus: 127.720.000 Başkent: Tokyo (35.676.000) Din: Şinto, Budizm Dil: Japonca Okuma Yazma Oranı: % 99 Ortalama yaşam süresi: 82 yıl Kişi başına düşen GSMH: 34.500\$ Ekonomi endüstri: Motorlu araçlar, elektronik araçlar, makine parçaları, çelik ve demir dışı metal Tarım: Pirinç, şeker pancarı, sebze, meyve, domuz yetiştiriciliği, balıkçılık İhracat: Ulaşım araçları, motorlu araçlar, yarı iletkenler, elektrikli makineler, kimyasal maddeler. Nijer: Yüz ölçüm: 1.267.00 km ² Nüfus: 14.731.000 Başkent: Niamey (915.000) Din: İslamiyet, Farklı dinler, Hristiyanlık Dil: Fransızca, Hausa, Dyerma Okuma Yazma Oranı: % 29 Ortalama yaşam süresi: 57 yıl Kişi başına düşen GSMH: 700\$ Ekonomi endüstri: Uranyum madenleri, çimento, tuğla, sabun, Tarım: Börtülce, pamuk, yer fıstığı, akdarı, büyük baş hayvancılığı İhracat: Uranyum, çiftlik hayvanları, börtülce, soğan ** Japonya'nın yüz ölçümü, Nijer'e göre çok daha az olmasına rağmen nüfusu ondan çok fazladır. Neden? ** Nijer, dünyada kişi başına geliri en az olan ülkelerden birisidir. Neden? İnsanların, dünyanın bazı bölgelerinde yoğun, bazı bölgeler de seyrek yaşamasının sebepleri vardır. İnsanlık tarihi boyunca yaşam alanlarımız, ekonomik faaliyetlerimiz gelişim ve değişim göstermiştir. İlk çiftçiler kanallar açmayı öğrendi, böylece ırmak taşkınlarında önce suyu tarlalara doğru yönlendirebiliyor, sonrada toprakta su birikmesine engel olmak için tarlalardaki suyu boşaltabiliyorlardı. İrmakların uzağındaki tarım arazilerine su taşımak amacıyla kanal ağını yavaş yavaş genişlettiler. Köyler büyüdü, kentlere dönüştü. **Bu metnin yer aldığı kitabın yazarı olsaydınız. Paragrafın baş ve son tarafını nasıl yazardınız?

Her geçen gün çoğalarak dünyayı dolduran insanoğlu yaşam alanını genişletmiş ve konforlu bir hayat sürmeye başlamıştır. Ancak dünyanın her yerinde insanlar eşit oranda rahat bir yaşama kavuşmamıştır. Gelir seviyesi yüksek olan insanların yaşam kalitesi de yüksektir. Gelir seviyesi düşük olan insanlar ise temel

ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorlanırlar. Eğitim, sağlık, seyahat, eğlence gibi imkânlardan ise neredeyse hiç yararlanamazlar.

****İnsanların gelir seviyesinin farklı olmasında hangi unsurların etkili olduğunu düşünüyorsunuz? Açıklayınız.**

Ekonomik Faaliyetler: Dünyada nüfus ve ekonomik faaliyetlerin dağılımını etkileyen birçok sebep vardır. İnsanlar bu sebepleri tecrübe ederek keşfetmişlerdir. Bunun yanı sıra insanların büyük çoğunluğu yaşadıkları yerleri terk etmemişlerdir. Bu yerler iyi bir yaşam alanı olmasa bile buralarda yaşamayı göze almışlardır.

Nüfusun Dağılımını ve Ekonomik Faaliyetleri Etkileyen Faktörler:

1. Dağlık ve yüksek alanlar az nüfuslu, ekonomik açıdan az gelişmişken kıyılarda ve düzlüklerde nüfus yoğundur.
2. Tarihi ve doğal güzellikleri olan bölgeler, ekonomik açıdan gelişmiştir.
3. Bazı bölgeler yeraltı kaynakları açısından zengindir. Madenlere ve petrole sahiptir.
4. Sanayisi ileri düzeyde olan bölgelerin nüfusu yoğundur. Ve ekonomik açıdan gelişmiştir.
5. İnsanlar genellikle ılıman iklimin hüküm sürdüğü bölgelerde yaşamaktadırlar.
6. Bazı bölgeler önemli ticaret yolları üzerindedir. Bu bölgelerde nüfus yoğundur, ekonomi gelişmiştir.
7. "Su hayattır" söylemine göre suyun bol olduğu, verimli tarım arazilerinin çok olduğu yerler yoğun nüfuslu olmuşlardır. Nil nehrinin kıyıları buna örnektir.

Yukardaki sebeplerden dolayı dünya üzerindeki yerleşim alanları ve nüfus yoğunluğu farklılık göstermektedir. Aşağıda verilen yerlerin bazıları yoğun nüfuslu bazıları ise seyrek nüfusludur.

Dünya üzerinde seyrek ve yoğun nüfuslu yerler:

Seyrek Nüfuslu yerler:

Kutup bölgeleri
Çöl bölgeleri
Ekvatordaki yüksek nem ve sıcaklıktaki yerler
Alpler ve Himalayalar
Kongo havzası

Yoğun nüfuslu yerler:

İndus, Ganj, Fırat, Dicle, Nil nehirlerinin çevreleri
Japonya, Batı Avrupa ülkeleri, ABD'nin doğusu
Güney Afrika Cumhuriyeti, Orta Doğu
Türkiye'nin Batısı, Hong-Kong

**** Türkiye'de nüfusun yoğun ve seyrek olduğu yerleri edindiğiniz bilgilerle değerlendiriniz, buna sebep faktörleri belirleyiniz?**

NOT: Bir ülkede nüfus dağılımı yer şekillerine ve iklime bağlıysa o ülke geri kalmış bağlı değilse o ülke gelişmiştir.

Nüfusun kalabalık olduğu ülkelerde ekonomik gelişmişlik söz konusu olmayabilir. Nüfusu az olan bir ülke ekonomik alanda daha gelişmiş olabilir. Örneğin Avrupa da pek çok ülke az nüfuslu olmasına rağmen Avrupa ekonomik alanda gelişmiştir.

Ülkemiz bulunduğu bölge itibarıyla yerleşmeye ve çeşitli ekonomik faaliyetler yapmaya elverişlidir. Bu açıdan, bulunduğu bölgede önemli bir ülkedir.

Ülkemizi önemli yapan unsurlar şunlardır:

1. Türkiye Akdeniz ve Karadeniz'i birbirine bağlayan boğazlara sahiptir.
2. Asya, Avrupa ve Afrika'yı birbirine bağlayan bir köprü konumundadır.
3. Karadeniz'e kıyaslı olan ülkelerin diğer denizlere açılmasını sağlamaktadır.
4. Zengin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahiptir.
5. Petrol kaynaklarına sahip ülkelerle komşudur.
6. Büyük bir tarımsal üretim gücüne sahiptir.
7. Genç ve dinamik bir nüfusa sahiptir.

**** Ülkemizi önemli yapan unsurların nüfus ve ekonomimize etkisini yeterli görüyor musunuz? Neden?**

**** Ticaret yolları bir ülke için önemli midir? Neden?**

EKONOMİK İLİŞKİLER:

İhtiyaç fazlası olan ürünleri başka ülkelere pazarlarız. Fındık, bu ürünlerden biridir. Başka hangi ürünleri dışarıya satıyoruz.

Ülkemizde petrol çok az olmasına rağmen petrol ürünlerini istediğimiz kadar kullanabiliyoruz. Ülkemizde bu ihtiyacı nasıl karşılıyor?

İnsanlar arasında olduğu gibi ülkeler arasında da ekonomik ilişkiler vardır. Ülkeler bu ilişkilerini kaynaklarına ve ihtiyaçlarına göre belirlemektedir. Ülkelerin, ihtiyacından fazla ürettiği ürünleri başka ülkelere satmasına

İhracat (dış satım), mevcut kaynakları ile karşılayamadığı ihtiyaçlarını başka ülkelere satın almasına **İthalat (dış alım)** denir.

** Aşağıda verilenleri inceleyerek ülkemizin kaynakları ile ithalat ve ihracatımız arasında nasıl bir ilişki olabileceğini tartışınız.

İHRACATIMIZ (DİŞ SATIM)

1. Hazır giyim eşyaları
2. Otomotiv ürünleri
3. Tütün
4. Elektronik eşyalar
5. Demir-Çelik ürünleri
6. Pamuk ipliği
7. Fındık
8. Cam ürünleri
9. Meyve
10. Sebze

İTHALATIMIZ (DİŞ ALIM)

1. Otomobil
2. Çeşitli makineler
3. Uçak
4. Petrol ürünleri
5. Plastik ürünleri
6. Eczacılık ürünleri
7. Helikopter
8. Tıbbi malzemeler
9. Elektrikli cihazlar
10. Kimyasal maddeler

Ülkemizde üretilen malların ihtiyaç fazlasını başka ülkelere satıp başka ülkelere ihtiyacımız olan Malları almaktayız. Birçok ürünü ithal ettiğimiz gibi ihraç da etmekteyiz. Aşağıdaki bilgiler bununla ilgilidir.

Türkiye'nin 2012 yılı ihracat ve ithalat Tabloları

Ülkeler	Dağılım % oranı	İhracat ürünleri
Almanya	8,6	Pamuk, fındık, halı
İngiltere	5,7	Kuru üzüm, krom, tekstil ürünleri
İtalya	4,2	Tütün, fındık, çimento
ABD	3,7	Pamuk, cam ürünleri, kayısı

Ülkeler	Dağılım % oranları	İthalat ürünleri
Rusya federasyonu	11,3	Doğal gaz, endüstri cihazları
Almanya	9,0	Otomobil, yedek parça
Çin halk cumhuriyeti	9,0	Elektronik ürünler, Ölçü aletleri
İtalya	5,6	Otomobil, ilaç ve sağlık ürünleri

** İhracatta Almanya neden ilk sırada yer almaktadır?

** İhracatta neden tarım ürünleri daha çok yer almaktadır?

** Bir ülkede ithalatın fazla olup ihracatın az olması ekonomi için iyi bir gösterge değildir. Neden?

** Yukarıdaki ürünler dışında ithalat ve ihracatımızda hangi ürünler yer almaktadır?

** Yukarıda sayılan ülkeler dışında hangi ülke ile ihracat ve ithalat yapmaktayız?

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme

- Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme
- Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik Ölçme-Değerlendirme
- Öğrenme gücüne sahip olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme-Değerlendirme etkinlikleri

1. Japonya'nın yüz ölçümü, Nijer'e göre daha az olmasına rağmen nüfusu neden Nijer'den çok fazladır?
2. Nijer kişi başı gelirin dünyada en az olduğu ülkelerden birisidir neden?
3. İlk çiftçiler neden ilk önce suyu kontrol altına almaya çalışmışlardır?
4. İnsanların gelir seviyelerinin farklı olmasının nedenleri nelerdir?
5. Dünyadaki bazı bölgeler yaşamak için ideal koşullara sahip olmasa da insanlar burada yaşamaya devam etmektedir, neden?
6. Türkiye de nüfus dağılışı nasıldır?
7. Türkiye de nüfus dağılışına etki eden faktörler nelerdir?
8. Ülkemizi önemli yapan unsurlar nelerdir?
9. Ticaret yolları bir ülke için hangi alanlarda önemlidir?
10. Ülkeler ellerinde bulunmayan ihtiyaçlarını nasıl karşılayabiliyorlar?
11. Ülkemizin kaynakları ile ihtiyaçları arasında nasıl bir bağ vardır?
12. İhracat nedir, en çok ihracat yaptığımız ülkeler hangileridir?
13. İthalat nedir, en çok ithalat yaptığımız ülkeler hangileridir?
14. İhracatımızda tarım ürünleri neden ilk sırayı almaktadır?
15. Bir ülkede ithalatın fazla olup ihracatın az olması neyi göstermektedir?
16. Ülkemizde hangi ürünler alınıp satılmaktadır?

Dersin Diğer Derslerle İlişkisi

İlgili zümre öğretmenleri ile işbirliği yapılacaktır.

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar

Plan başarılı bir şekilde uygulanmıştır.

Şahin ÇELİK
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
15.05.2017
İmza
Can Gözde ESKİCİOĞLU
Okul Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Şahin ÇELİK
Doğum Yeri ve Tarihi	PATNOS - 10.04.1990
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği -2012
Yüksek Lisans Öğrenimi	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi - 2017
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetler	-
İş Deneyimi	
Stajlar	Adıyaman/Merkez ilçede bir yıl stajyer öğretmenlik
Projeler	-
Çalıştığı Kurumlar	Ağrı/Patnos İMKB Ortaokulu / Milli Eğitim Bakanlığı
İletişim	
E-posta Adresi	Ogeday-04@hotmail.com
Mezuniyet Tarihi	
12.10.2017	